

kwaliteit en kwantiteit

// kwaliteit en kwantiteit // ...Er wordt hard gewerkt in de Rechtspraak. Gaat dat ten koste van de kwaliteit? De kwaliteit van de Nederlandse rechtspraak staat op een hoog niveau. Beamt mr. Herman van der Meer, kantonrechter in de rechtbank Amsterdam. Beamt ook mr. Gerard van Asperen, raadsheer in het hof Amsterdam. Maar... beiden zouden wel méér kwaliteit willen bieden dan nu mogelijk is. "De Rechtspraak wordt aangespoord meer productie te leveren", zegt Van der Meer. "De prestatieprikkel is gericht op kwantiteit: wie de

hoogste productie haalt (de meeste vonnissen en beslissingen), krijgt het meeste geld. Haal je een steeds hogere productie, dan worden de productienormen bijgesteld. Zo word je een slachtoffer van je eigen succes." Volgens hem is de keerzijde: minder overleg, minder reflectie, minder studie. "Rechters voelen die prestatiedruk in hun dagelijkse werk. En daar balen ze van." Ook in het hof Amsterdam ervaart men dat. "Ook al ligt er een steeds heftiger nadruk op productie, we streven er wel naar goed werk te blijven verrichten",...

Inhoudsopgave

In een reeks artikelen onderaan het jaarverslag worden actuele, maatschappelijke thema's behandeld die in het afgelopen jaar een rol speelden binnen de Rechtspraak.

Kwaliteit en kwantiteit - voorpagina, Toezichthoudende taak van de rechter - pagina 16,
De klachtenregeling - pagina 31, Spreekrecht slachtoffers - pagina 46,
De Schiedammer parkmoord - pagina 60, Mediation - pagina 76

// kwaliteit en kwantiteit // ...zegt vice-president Van Asperen. "We proberen onze rug recht te houden. Maar het dreigt ten koste te gaan van de kwaliteit." Neem de cursussen, waarvan je er volgens hem toch wel één of twee per jaar zou moeten volgen. Zelfs dat wordt niet gehaald. "Education permanente is volstrekt onvoldoende. Er is een heel beperkt budget. Dat lot treft ook de bibliotheek en de huisvesting. Ik kan op mijn kamer een bezoeker niet eens een stoel aanbieden, zo krap is het." Ook in hun primaire werk hebben Van der

Deel I

Voorwoord	4
1 Hoofdpijnen van beleid	6
2 Resultaten	10
2.1 Instroom	11
2.2 Afgehandelde zaken	12
2.3 De productie t.o.v. de instroom	14
2.4 Bekostiging	15
2.5 Productie en financiën	16
3 Resultaten per sector	20
3.1 Sector Strafrecht	21
3.2 Sector Civiel	25
3.3 Sector Kanton	30
3.3 Sector Bestuursrecht	33
4 Kwaliteit	38
5 Bedrijfsvoering	44
5.1 Personeelsbeleid	45
5.2 Automatisering en informatisering	47
5.3 Huisvesting	48
5.4 Risicobeheersing	49
6 De Rechtspraak in internationaal perspectief	52
7 Wetgevingsadvisering	54
8 Onderzoeksprogramma	56
9 Samenwerking tussen gerechten	58
10 Jaarrekening	62
Accountantsverklaring	75
Deel II	
Cijfers	76
Afkortingen en terminologie	90

Meer en Van Asperen te maken met dilemma's: een strafzaak is goed onderzocht, maar die ene getuige, zullen we die nog horen? Eigenlijk moet het, maar dan duurt de zaak weer langer. Kan dat met de productienormen? De rechterlijke organisatie werkt aan oplossingen, maar die kunnen verkeerd uitpakken. Van der Meer: "Soms wordt er geld uitgespaard. Zo zit niet meer bij alle zittingen waar verschillende partijen komen, nog een griffier. Dat vind ik verkeerd." Bij het hof worden sinds 1 september 2005 sommige...

Voorwoord

...De maatschappelijke belangstelling voor de rechtspraak neemt nog steeds toe...

// kwaliteit en kwantiteit // ...zaken die eerst door de meervoudige kamer werden behandeld, nu door één raadsheer afgedaan. Niet ideaal, zegt Van Asperen, maar het schijnt te werken. Een slimme oplossing is volgens Van der Meer de kantonrechtersformule geweest. “We kunnen een hogere efficiency bereiken door soortgelijke zaken te bundelen. Dan kun je kaders vaststellen voor hoe een zaak moet worden afgedaan en dan hoeven rechters niet steeds opnieuw het wiel uit te vinden. Rechtspraak is niet alleen een ambacht, het heeft

De rechtspraak staat onder druk. De maatschappelijke belangstelling voor de rechtspraak neemt nog steeds toe. Er wordt niet alleen op prestaties, in termen van aantallen zaken, gelet, maar ook op aspecten als bejegening en rechtseenheid. De stroom nieuwe wetgeving verzwaart het rechterlijk werk. Medewerkers van de gerechten ervaren de werkdruk dan ook als permanent hoog. In deze complexe omgeving heeft de Rechtspraak in het verslagjaar 1,8 miljoen zaken afgedaan. Om ook in de toekomst al die justitiabelen te kunnen blijven bedienen met kwalitatief goede uitspraken zijn voldoende financiële middelen nodig.

De afgelopen jaren is de Rechtspraak uitgegroeid tot een zakelijker organisatie. Veel tijd is daarbij in managementaangelegenheden gaan zitten. De nadruk lag op de productie en het bijhouden van de onverminderd hoge instroom, voor investeringen in de kwaliteit van de rechtspraak bestond minder aandacht. Achterstanden moesten worden weggewerkt en de productie verhoogd. Op dat gebied is ook veel bereikt. De Rechtspraak moet echter op zoek naar een nieuw evenwicht tussen kwaliteit en kwantiteit. Kwaliteit is een moeilijk meetbaar begrip. De inspanningen zijn erop gericht om kwaliteit zo veel als mogelijk meetbaar te maken, door onder meer een set indicatoren te ontwikkelen die ten doel heeft te raken aan de kernkwaliteit van het rechtspreken.

Investeren in kwaliteit kost tijd en geld. Voldoende budget is een vereiste om de knelpunten te kunnen aanpakken. De afgelopen jaren kreeg de Rechtspraak niet het budget toegekend waarop zij op grond van het bekostigingssysteem aanspraak kan maken. Als deze situatie blijft voortduren, zal dit wezenlijke problemen gaan opleveren. Rechtszoekenden zullen dan langer moeten wachten op een beslissing in hun zaak. Werkvoorraden, die net grotendeels zijn weggevoerd, zullen dan weer oplopen. Zo ver mag het niet komen. Tot op heden zijn de 'klanten' van de rechtspraak in het algemeen tevreden over het functioneren van de rechtspraak, zo blijkt uit de klantwaarderingsonderzoeken. Er is de Rechtspraak veel aan gelegen om dat zo te houden.

ook kenmerken van serieproductie." Alimentatienormen hebben tot een behoorlijke 'winst' geleid. Bij ontslagzaken werd vroeger steeds weer geprocedeerd over de auto van de zaak en pensioenschade. "Daarover hebben rechters afspraken gepubliceerd: we doen het altijd hetzelfde – met behoud van de rechterlijke vrijheid – en partijen weten dat. Het aantal ontslagzaken is een kwart van wat we vroeger kregen. De gemiddelde norm is voor de kantonrechter inmiddels gedaald naar minder dan drie kwartier. Tegelijk is het totaal...

1 Hoofdpijnen van beleid

...Integere en tijdige beslechting van geschillen
en berechting van strafbare feiten...

integere beslechting

// kwaliteit en kwantiteit // ...aantal civiele zaken op tegenspraak per kantonrechter gestegen naar ongeveer vijfhonderd per jaar. Deze cijfers spreken wel voor zich." Volgens Van Asperen wordt het tijd dat de raadsheren en de secretarissen meer adem krijgen. "Een blik rechters opentrekken helpt niet, meer ruimte geven voor de ondersteuning wel." Hij relateert ook. "Werkdruk is relatief. Het wordt bepaald door het aantal zaken, door de cultuur die er heerst en door wat je gewend bent. Ik zelf kom uit de advocatuur en dan valt de druk

In 2005 werkten de gerechten aan de uitvoering van de Strategische Agenda 2002-2005. Daarnaast is in samenspraak tussen de Raad voor de rechtspraak en de gerechtsbesturen de Agenda van de rechtspraak 2005-2008 vastgesteld. De nieuwe agenda is opgebouwd vanuit de missie van de Rechtspraak: “De Rechtspraak zorgt voor integere en tijdige beslechting van geschillen en berechting van strafbare feiten door onafhankelijke rechters. De Rechtspraak draagt bij aan de instandhouding van de rechtsstaat en aan het vertrouwen van de burger in het recht.”

De Rechtspraak geeft met deze missie aan dat zij zich bewust is van haar eigen positie en rol in het staatsbestel en dat zij een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft voor dit bestel. De doelstellingen die voor de komende jaren zijn geformuleerd, weerspiegelen dit bewustzijn, zoals neergelegd in de missie:

1. Institutionele borging onafhankelijkheid, onpartijdigheid en integriteit
2. Differentiatie zaaksbehandeling met normering doorlooptijden
3. Bevorderen rechtseenheid
4. Specialisatie door concentratie
5. Vergroten transparantie

De doelstellingen zijn in globale termen geformuleerd. Bij de uitvoering van de agenda worden deze nader ingevuld en geoperationaaliseerd. In het jaarplan 2005 is aangegeven welke concrete activiteiten hiertoe ondernomen worden. In 2005 zijn de volgende activiteiten ontplooid om de doelstellingen te realiseren:

1. Zoals in de missie besloten ligt, moet juist de Rechtspraak aan de hoogste eisen voldoen op het gebied van de onafhankelijkheid, onpartijdigheid en integriteit. De activiteiten die zijn ontplooid ter verwezenlijking van de eerste doelstelling worden beschreven in hoofdstuk 4 over kwaliteit.
2. De doelstelling ‘differentiatie zaaksbehandeling met normering doorlooptijden’ geeft aan dat de Rechtspraak wil komen tot een normering van de doorlooptijden. Op dit moment beschikt de Rechtspraak hier nog niet over. In 2005 is prioriteit gegeven aan het vergroten van de betrouwbaarheid van de meting van doorlooptijden in civiele en strafzaken. Door de gerealiseerde aanpassingen zijn nu betrouwbare metingen mogelijk van alle zaken bij de rechtbanken en kan verantwoording worden afgelegd over gemiddelde doorlooptijden.

hier nog mee. En als je ouder wordt en meer ervaring opdoet, kun je ook beter omgaan met die druk. Ik mag dan wel klagen, het is eigenlijk een erg leuke baan.” Bert van Delden, voorzitter van de Raad voor de rechtspraak, kreeg de vraag naar werkdruk en kwaliteit in 2005 meermalen voorgelegd. Bijvoorbeeld toen advocaat-generaal Jörg bij de Hoge Raad veel publiciteit losmaakte met een conclusie waarin hij publiekelijk kritiek uitte op de kwaliteit van vonnissen en arresten. Of later, toen bleek dat de Schiedammer parkmoordzaak...

3. Aan de doelstelling ‘bevorderen rechtseenheid’ is in 2005 en ook in de jaren daarvoor de nodige aandacht besteed. Een belangrijke rol is hier weggelegd voor de landelijke overleggen van voorzitters van de sectoren, die bevordering van de rechtseenheid tot hun taak rekenen. De bereikte resultaten worden beschreven in hoofdstuk 3 onder de kopjes ‘relevante ontwikkelingen’.
4. De doelstelling ‘specialisatie door concentratie’ is aanleiding geweest tot het instellen van de commissie Van der Winkel. Deze commissie inventariseert op welke wijze gerechten kunnen samenwerken en of deze samenwerkingsmodellen een antwoord geven op gesignaleerde problemen. Gerechten werken in de praktijk overigens al op verschillende wijzen samen. Zie voor meer informatie bijvoorbeeld de ontwikkelingen beschreven in hoofdstuk 9.
5. Op het gebied van de doelstelling ‘vergroten transparantie’ wordt een aantal activiteiten ontplooid. Zo ontwikkelt de Rechtspraak een set kengetallen om meer inzicht te geven in zijn functioneren op het gebied van productie en financiën, mens en organisatie, kwaliteit en ict en innovatie. De kengetallen zullen een basis vormen voor de verschillende verantwoordingslijnen tussen gerechten, de Raad voor de rechtspraak, de Minister van Justitie en de Tweede Kamer. Ze zijn ook bedoeld om verantwoording af te leggen aan de samenleving. In 2006 zullen de kengetallen worden opgeleverd.

“In dit jaarverslag wordt zo veel mogelijk verantwoording afgelegd over de beleidsvoornemens uit het Jaarplan Rechtspraak 2005.”

// kwaliteit en kwantiteit // ...tot een verkeerde veroordeling had geleid: was dat een teken dat de druk op kwaliteit te hoog is geworden? De kritiek uit Amsterdam zoals die in dit jaarverslag door Van der Meer en Van Asperen wordt geuit, hoorde Van Delden ook in september 2005 tijdens een werkbezoek aan de Amsterdamse rechtbank. “De kwaliteit van de rechtspraak staat inderdaad onder druk,” stelt Van Delden, “maar vooral doordat het kabinet structureel te weinig geld beschikbaar stelt: minder dan het hoort te doen volgens het

Jaarplan Rechtspraak 2005

In dit jaarverslag wordt zo veel mogelijk verantwoording afgelegd over de beleidsvoornemens uit het Jaarplan Rechtspraak 2005. In het jaarplan zijn de volgende hoofdpunten benoemd:

– *De Agenda van de Rechtspraak 2005-2008*

Het jaar 2005 was het eerste jaar van uitvoering van deze agenda. Zoals hiervoor beschreven, is een aantal resultaten bereikt, en zijn verder verschillende beleidsmatige activiteiten opgestart.

– *Programma's leveren resultaten*

Om beleidsprioriteiten te realiseren, zijn in 2003 en 2004 voor de sectoren straf, civiel, kanton en bestuur en voor bedrijfsvoering sector- en thema-programma's gestart. Een aantal resultaten staat beschreven in de hoofdstukken 3 en 5. Het sectorprogramma straf is inmiddels afgerond.

– *Belastingrechtspraak in twee instanties*

Per 1 januari 2005 is belastingrechtspraak in twee feitelijke instanties ingevoerd. Alle negentien rechtbanken zijn sindsdien bevoegd belastingzaken op het gebied van heffingen van lagere overheden te behandelen. De rechtspraak op het gebied van de rijksbelastingen is geconcentreerd bij vijf rechtbanken. De hoven fungeren als appel-instantie. De Rechtspraak werd in 2005 geconfronteerd met een stijgende instroom, die mede het gevolg is van het grote aantal WOZ-beroepen.

Voor meer informatie zie paragraaf 3.4.

– *Invoering van het baten-lastenstelsel*

De invoering van het baten-lastenstelsel heeft een flinke omslag van de organisatie gevergd. Zo werd in 2005 voor het eerst gewerkt met kostprijzen voor een aantal productgroepen. Door het baten-lastenstelsel kan de Rechtspraak steeds meer helder maken wat Rechtspraak kost en wat de Rechtspraak voor haar budget levert. Zie voor meer informatie paragraaf 2.5.

Besluit Financiering Rechtspraak 2005 waarin de Rechtspraak voor elke zaak die verwacht wordt een afgesproken prijs moet ontvangen." En dat heeft gevolgen. "Gerechtsbesturen zijn voorzichtig met het aannemen van extra personeel en met investeringen. Dus blijft de capaciteit achter bij het aantal zaken. Dan zou het voor de hand liggen dat de voorraad werk oploopt, dat mensen langer moeten wachten op een uitspraak in hun zaak. Maar rechters laten het niet zover komen. Vanuit hun verantwoordelijkheid en loyaliteit hebben zij...

2 Resultaten

...De Rechtspraak blijkt in staat de stijgende instroom bij te houden...

stijgende
instroom

// kwaliteit en kwantiteit // ...elk jaar meer zaken afgedaan dan met hun gerecht was afgesproken." Die extra zaken worden vervolgens achteraf, als het jaar verstreken is, betaald door de Minister, zij het voor slechts 70 procent van het normale tarief. Dat leidt dus tot extra inkomsten achteraf maar dat is te laat om nog extra personeel aan te trekken. Inderdaad laten de jaarcijfers van 2005 zien dat de gerechten gezamenlijk het jaar 2005 afsloten met ongeveer 17 miljoen euro aan eigen vermogen. Achttien van de 26 gerechten

In dit hoofdstuk presenteert de Rechtspraak op hoofdlijnen de resultaten van 2005. De resultaten van de afzonderlijke gerechten zijn op Rechtspraak.nl gepubliceerd. Onderscheid wordt in dit jaarverslag gemaakt tussen de instroom¹, geleverde absolute en ‘gewogen’ productie², voorraden en doorlooptijden³. Zie hoofdstuk 3 voor een gedetailleerder beeld op sectorniveau. Ook de resultaten op het gebied van de kwaliteit van rechtspraak worden hier weergegeven. Vanwege de samenhang met de productieresultaten worden ten slotte in dit hoofdstuk ook de financiële resultaten, de productiviteitsgegevens en de activiteiten op het gebied van de bekostiging beschreven.

De grote groei van het aantal zaken in de afgelopen jaren zette zich in 2005 niet door, al was er nog steeds sprake van groei. De Rechtspraak bleek vorig jaar in staat de stijgende instroom bij te houden. Er is meer geproduceerd dan op grond van de afspraken met de Minister verwacht mocht worden.

2.1 Instroom

De totale instroom van zaken nam in 2005 toe met 2 procent ten opzichte van 2004. Deze groei is daarmee lager dan die in de periode 2003-2004, maar er was nog steeds sprake van groei.

Het aantal belastingzaken steeg explosief, met 65 procent. Het aantal hogerberoepszaken nam met 5 procent toe en het aantal bestuurszaken met 4 procent.

De sterke toename van het aantal belastingzaken is voornamelijk het gevolg van piekinstroom van zaken op grond van de Wet onroerende zaakbelasting (WOZ). Begin 2005 hebben huiseigenaren van hun gemeente een WOZ-beschikking ontvangen, waartegen bezwaar viel aan te tekenen.

Bij de hoven liet zowel de categorie handels- als familiezaken duidelijke instroomgroei zien. De groei van het aantal handelszaken is toe te schrijven aan de groei van het aantal insolventies. De toename van het aantal bestuurszaken is in lijn met de meerjarentrend. De daling bij de strafsectoren is het gevolg van een afname in het aantal beslissingen over voorlopige hechtenis. In hoofdstuk 3 wordt een gedetailleerder beeld op sectorniveau beschreven.

1.

De totale instroom betreft verschillende soorten beroep op de rechter. Sommige zaken leiden tot meer ‘producten’, zoals het uitwerken van vonnissen en de beschikkingen raadkamer. Het onderscheid is van belang vanwege het bekostigingsstelsel. De instroom in aantallen staat los van de werklast en zaakzwaarte.

2.

Zie voor een nadere toelichting op deze begrippen ‘Afkortingen en terminologie’ achterin deze publicatie.

3.

Een zeer klein deel van de productie valt buiten de gepresenteerde overzichten. Het betreft hier onder meer de productie voor bijzondere kamers, megazaken, commissies van toezicht en tuchtrecht.

boekten over 2005 een positief resultaat. In het algemeen kan dus niet gesteld worden dat gerechten gedwongen werden tot bezuinigingen. De meeste hielden zelfs geld over, doordat het geld pas na afloop beschikbaar komt. “De rechtspraak wordt door budgettaire normen aangespoord een hogere productie te leveren”, stelde Van der Meer in het andere gesprek. Een gerecht krijgt geld naarmate het zaken afwerkt: in zoverre is dat waar. Maar de stelling dat hogere productie leidt tot bijgestelde (hogere) normen gaat niet...

Instream Rechtspraak in 2003, 2004 en 2005 (afgerond op tientallen)

	2003	2004	2005	Groei 2005 (%)	
4.					
Kantonsector rechtbanken ⁴	908.100	1.091.130	1.110.060	2%	
In 2003, 2004 en 2005 inclusief respectievelijk 57.710, 58.560 en 59.400 Wet Mulderzaken 'adres onbekend'.	Sector civiel rechtbanken excl. akten en verklaringen	231.310	250.370	255.050	2%
	Sector bestuur rechtbanken excl. vreemdelingenzaken en belastingzaken	45.440	48.930	50.920	4%
	Strafsector rechtbanken	228.370	230.080	222.250	-3%
5.					
Vreemdelingenzaken ⁵	68.900	58.810	58.690	0%	
Exclusief verzoeken tot schadevergoeding/vergoeding proceskosten.	Belastingzaken (v.a. 2005 incl. rechtbank)	14.670	15.800	26.140	65%
	Appèlcolleges (hoven, CRvB, CBb) excl. belastingzaken	52.390	57.470	60.430	5%
	Totaal Rechtspraak	1.549.180	1.752.590	1.783.540	2%
	Totaal excl. vreemdelingenzaken	1.480.280	1.693.780	1.724.850	2%
	Totaal excl. vreemdelingen- en belastingzaken	1.465.610	1.677.980	1.698.710	1%

2.2 Afgehandelde zaken

Ook het totale aantal afgedane zaken (de totale absolute productie) van de Rechtspraak nam in 2005 met 2 procent toe. Opvallende uitschieters zijn de categorie vreemdelingenzaken met een sterke productiedaling en de categorie belastingzaken met een sterke productiegroei. Het aandeel van WOZ-zaken is in de productie duidelijk geringer dan bij de instroom het geval was; van de in de loop van 2005 nieuw ingestroomde WOZ-zaken is slechts een deel al afgedaan.

De totale werklast (in termen van gewogen productie⁶) nam met 1 procent af. In de werklast is de behandeltijd voor de verschillende zaakstypen meegewogen en een afname in werklast geeft aan dat er vergeleken met 2004 relatief meer lichte zaken zijn afgedaan. Dit is vooral bij de vreemdelingenkamers het geval. De werklast is met 1 procent gestegen als de vreemdelingenzaken buiten beschouwing worden gelaten. In hoofdstuk 3 wordt een gedetailleerder beeld op sectorniveau beschreven.

Hoewel strafzaken in de media en bij het publiek meestal meer aandacht krijgen, blijkt uit de linkerkolom van de volgende grafiek dat in 2005 het grootste deel (59%) van de zaken in de gerechten civielrechtelijk van aard is. Dit zijn handelsgeschillen en familiezaken. De sector straf is verantwoordelijk voor 32 procent en de rest betreft bestuurszaken, vreemdelingenzaken en belastingzaken.

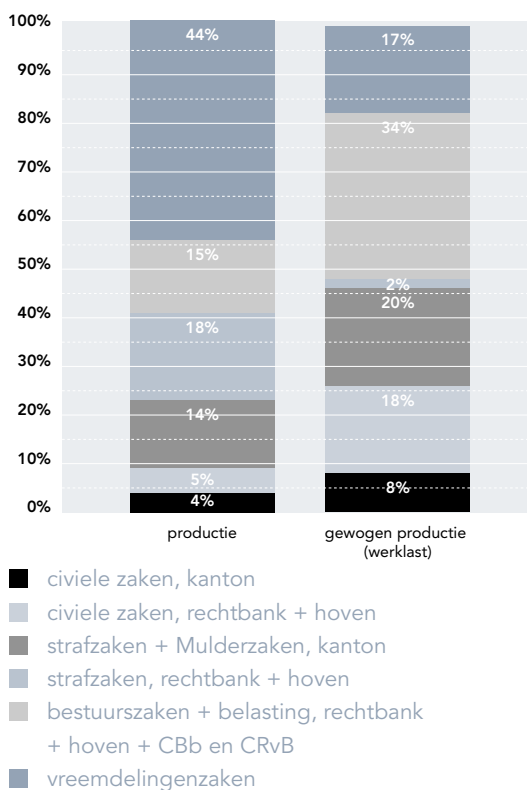
Naast de absolute productieaantallen is middels de rechterkolom ook de verdeling van de werklast over de verschillende sectoren gegeven. De werklast wordt voorgesteld door de gewogen productie, die elk zaakstype weegt naar de benodigde behandeltijd. Het feit dat het aandeel van kantonzaken (rechterstaaf) kleiner is dan het aandeel in aantallen zaken (linkerstaaf), geeft aan dat dit relatief lichte zaken zijn. Zaken bij de sectoren civiel, straf en bestuur zijn daarentegen relatief bewerklijker en maken daarom een groter deel van de werklast uit dan van de absolute productie.

6. Omdat tussen zaken grote verschillen in behandeltijden kunnen bestaan, wordt het begrip werklast gehanteerd. De werklast wordt berekend door de productieaantallen te vermenigvuldigen met de gemiddelde behandeltijd per zaakscategorie. Dit wordt ook gewogen productie genoemd. De gemiddelde behandeltijd per zaakscategorie is gebaseerd op uitkomsten van tijdschrijfonderzoeken uit 1999-2001 en de in 2004 aan de afhandeling van zaken bestede arbeidstijd per sector.

// kwaliteit en kwantiteit // ...zonder meer op. Van Delden: "Hoeveel tijd mag een zaak kosten en hoeveel geld is dus beschikbaar voor een zaak? Die normen zijn door de rechterlijke macht zelf geformuleerd. Ook het onderhoud van die normen ligt daar. Die normen vormen de basis voor de prijzen per zaak en die prijzen liggen tot en met 2007 vast op het huidige niveau. Volgend jaar worden de prijzen bepaald voor de periode 2008-2010." Er is voor de afgelopen periode dus wel sprake van tekortschietende financiering van de

De behandeling van civiele zaken maakt ruim de helft (51%) van de werklast uit, de behandeling van strafzaken een kwart (23%) en de behandeling van bestuurszaken, belastingzaken en vreemdelingenzaken tezamen eveneens een kwart (26%).

Verdeling productie over sectoren in 2005⁷

7.

De percentages van de rechterkolom tellen niet op tot 100%, dit komt door afronding.

Productie en groei in aantallen en in werklast (gewogen productie) 2004 en 2005 (afgerond op tientallen)

	absolute aantallen		groei 2005 t.o.v. 2004 (%)	
	2004	2005	in aantallen	in werklast
Kantonsector rechtbanken	1.071.660	1.119.100	4%	4%
Sector civiel rechtbanken excl. akten en verklaringen	250.830	256.350	2%	1%
Sector bestuur rechtbanken excl. vreemdelingenzaken en belastingzaken	48.140	50.910	6%	5%
Strafsector rechtbanken	234.520	219.540	-6%	-5%
Vreemdelingenzaken	87.030	71.400	-18%	-25%
Belastingzaken (v.a. 2005 incl. rechtbank)	17.920	21.880	22%	4%
Appèlcolleges (hoven, CRvB, CBb) excl. belastingzaken	57.710	61.820	7%	4%
Totaal Rechtspraak	1.767.810	1.801.000	2%	-1%
Totaal excl. vreemdelingenzaken	1.680.780	1.729.600	3%	1%
Totaal excl. vreemdelingen- en belastingzaken	1.662.860	1.707.720	3%	1%

rechtspraak, maar die wordt niet veroorzaakt door te lage prijzen en bijgestelde normen. Van Delden: "De Minister van Justitie is het eens met onze prognoses van de aantallen zaken. De hoeveelheid geld die het kabinet ter beschikking stelt, is gezien de afgesproken prijzen echter niet toereikend om die instroom volledig af te handelen. Zo ondergraaf je het systeem van financiering, dan gaat elk systeem knellen." Hoeveel geld welk gerecht krijgt, is transparant: via planningsbrief en bestuurlijke overleggen komt die verdeling tot...

2.3 De productie t.o.v. de instroom

Net als in 2003 en in 2004 was in 2005 het totale aantal afdoeningen (de totale productie) iets groter dan de instroom. Met andere woorden: de voorraden namen af. Bij belastingzaken is de uitstroom echter beduidend lager dan de instroom. Dit wordt verklaard doordat de grote nieuwe instroom van belastingzaken (eerste aanleg WOZ-zaken), die pas in de loop van 2005 ontstond, nog niet is afgedaan. Anderzijds was de productie van vreemdelingenzaken in 2005 veel groter dan de instroom, wat wil zeggen dat de voorraad vreemdelingenzaken sterk is afgenomen.

Wanneer de vreemdelingenzaken en de belastingzaken buiten beschouwing worden gelaten, dan is de productie van de rechtspraak 1 procent groter dan de instroom van zaken.

In het algemeen kan worden gesteld dat de Rechtspraak de gestegen instroom aan zaken bijhoudt. Bij vreemdelingenzaken en bij belastingzaken, respectievelijk strafzaken bij de gerechtshoven zijn de voorraden teruggedrongen. Voor een gedetailleerder beeld op sectorniveau, zie hoofdstuk 3.

Instroom en productie Rechtspraak in 2005 (afgerond op tientallen)

	instroom	productie	Productie t.o.v. instroom (%)
Kantonsector rechtbanken	1.110.060	1.119.100	101%
Sector civiel rechtbanken, excl. akten en verklaringen	255.050	256.350	101%
Sector bestuur rechtbanken excl. vreemdelingenzaken en belastingzaken	50.920	50.910	100%
Strafsector rechtbanken	222.250	219.540	99%
Vreemdelingenzaken	58.690	71.400	122%
Belastingzaken (v.a. 2005 incl. rechtbankzaken)	26.140	21.880	84%
Appèlcolleges (hoven, CRvB, CBb) excl. belastingzaken	60.430	61.820	102%
Totaal Rechtspraak	1.783.540	1.801.000	101%
Totaal excl. vreemdelingenzaken	1.724.850	1.729.600	100%
Totaal excl. vreemdelingen- en belastingzaken	1.698.710	1.707.720	101%

// kwaliteit en kwantiteit // ...stand. Dat bepaalt de ruimte voor het gerechtsbestuur: de besteding is een zaak voor het gerecht zelf. En wat kan de individuele rechter doen? Van Delden: "Hou de kwaliteit hoog. Als je als rechter vindt dat de grens is bereikt, dan moet je die trekken. Dan blijven er zaken liggen en dat weet de Minister ook." Overigens is er altijd een evenwicht nodig tussen zorgvuldigheid en doelmatigheid. Op een gegeven moment heeft het geen zin meer om nog langer met een zaak bezig te zijn, en moet de knoop

2.4 Bekostiging

Per 1 januari 2005 is het Besluit financiering rechtspraak 2005 in werking getreden. Hiermee is een resultaatgericht besturingsmodel geïntroduceerd. De Rechtspraak ontvangt voor zijn taak een productiegerelateerde bijdrage. Daarnaast is er sprake van een kleine bijdrage voor gerechtskosten en een lumpsumbijdrage voor overige uitgaven (megazaken strafrecht en bijzondere kamers). De productiegerelateerde bijdrage is veruit de grootste, dit betekent dat de rechtspraak vrijwel geheel op basis van de zaken die worden afgedaan, wordt gefinancierd (outputfinanciering).

Een belangrijke voorwaarde voor het kunnen werken met het bekostigingsmodel wordt gevormd door de uitkomst van een goed prognosemodel, waarmee de werklust van de gerechten is gedefinieerd. Voorafgaand aan het jaar maken Minister en Raad afspraken over de aantallen zaken die worden afgedaan (productie). Hieraan liggen de uitkomsten van het prognosemodel ten grondslag. Bij deze afspraken worden elf productiegroepen onderscheiden.

Voor ieder van deze groepen is een prijs per zaak afgesproken, waarin alle kosten die door de Rechtspraak worden gemaakt, zijn verdisconteerd (integrale prijzen). De prijsafspraken gelden voor een periode van drie jaar.

Het budget van de Rechtspraak ontstaat door de productieafspraken per productgroep te vermenigvuldigen met de voor de desbetreffende productgroep afgesproken prijs.

Indien de Rechtspraak meer (of minder) zaken afdoet dan is afgesproken, dan wordt het verschil verrekend met een speciaal voor dat doel in het leven geroepen egalisatierekening.

Deze verrekening vindt plaats tegen 70 procent van de desbetreffende productgroepprijs.

Deze verrekensystematiek is in het leven geroepen om de gerechten enerzijds tot meer doelmatigheid te prikkelen en anderzijds de ruimte te bieden slagvaardig in te spelen op onverwachte ontwikkelingen in de instroom van zaken.

worden doorgehakt. Zo is het ook niet op voorhand ongerechtvaardigd om eenvoudige appèlzaken enkelvoudig af te doen. Differentiatie is hier belangrijk: de ene zaak is bewerklijker dan de andere, en verdient dan ook meer aandacht dan de andere.

2.5 Productie en financiën

Bestuursafspraken en productie

Voor 2005 zijn afspraken gemaakt met de Minister over de te realiseren productie.⁸ Wederom is de realisatie hoger dan de afspraken met de Minister, namelijk 7 procent.

In financiële termen was het verschil gering (0,4%). Zie ook paragraaf 2.4. Gebleken is dat de productie van enkele relatief dure zaakstypen (belasting- en strafzaken) lager was dan verwacht. De nieuwe instroom belastingzaken kwam later op gang dan gedacht. Pas in 2006 zal het verwachte productieniveau worden bereikt. Voor strafzaken in eerste aanleg bleek het effect van het veiligheidsprogramma voor 2005 te hoog ingeschat.

Productiviteit

Bij het bepalen van de geïndexeerde productiviteit van de Rechtspraak is 2002 als referentiejaar gehanteerd. Sindsdien is de totale productiviteit met 8 procent gestegen. In 2005 is de productiviteit ten opzichte van 2004 iets gedaald.

In 2003 en 2004 groeide het aantal zaken dat op de Rechtspraak afkwam sterk. Om voorraden niet verder te laten oplopen, is toen binnen de beperkte budgetten al het mogelijke gedaan om die zaken af te handelen. Daardoor is de arbeidsproductiviteit sterk gestegen.

In 2005 kon de arbeidsproductiviteit weer wat dalen, aangezien verhoudingsgewijs meer middelen beschikbaar waren en de werklust niet meer toenam.

8.

Behalve voor het CBb, voor welke een lumpsumfinanciering geldt.

9.

In de tabel maken de Mulderzaken 'adres onbekend' geen deel uit van de categorie kantonzaken.

Productie ten opzichte van de afspraken met de Minister 2005⁹

	Afspraken in aantallen	Productie in aantallen	Productie t.o.v. afspraken
Rechtbanken	1.549.070	1.666.700	108%
Sector kanton	908.460	1.059.700	116%
Sector civiel exclusief akten	242.220	256.350	106%
Sector bestuur	49.550	50.910	103%
Vreemdelingenkamers	74.230	71.400	96%
Belasting	18.530	8.800	47%
Sector straf	256.080	219.540	86%
Gerechtshoven	63.030	66.030	105%
Civiel	12.580	13.040	104%
Straf	38.280	39.910	104%
Belasting	12.170	13.080	107%
CrvB	7.360	7.730	105%
Totaal	1.619.460	1.740.450	107%

toezichthoudende taak van de rechter

In 2003 zijn de materiële uitgaven getemporeerd om de sterk groeiende instroom zoveel mogelijk het hoofd te bieden. Deze uitgaven moesten echter in 2004 weer stijgen, om achterstallig onderhoud en kaalslag te beperken.

In 2005 is dit kostenniveau relatief gehandhaafd. De daling van de productiviteit in 2005 is daarom te verklaren uit het gezien het instroomniveau normaliseren van de personele bezetting en aan het normaliseren van de materiële uitgaven.

Eigen vermogen

In 2005 steeg het eigen vermogen van de Rechtspraak van 15,8 miljoen euro tot 36,7 miljoen euro. Deze stijging wordt veroorzaakt door een combinatie van hogere opbrengsten en achterblijvende kosten.

Productieontwikkeling (afgerond op duizendtallen)

	2002	2003	2004	2005
Realisatie aantallen	1.372.000	1.562.000	1.768.000	1.801.000
Groei aantallen	9%	14%	13%	2%
Groei werklust (gewogen productie)	10%	14%	4%	-1%
Productie aantallen t.o.v. de afspraak met de Minister	109%	114%	109%	107%

Index reële uitgaven Rechtspraak (2002 = 100)¹¹

	2002	2003	2004	2005
Personele uitgaven	100	105 ¹⁰	108 ¹⁰	108
Overige (materiële) uitgaven	100	95	109	108
Totale uitgaven	100	102¹⁰	108¹⁰	108

Index productiviteit Rechtspraak (2002 = 100)¹²

	2002	2003	2004	2005
Gewogen productie per gemiddelde bezetting (arbeidsproductiviteit)	100	107	108	105
Gewogen productie per reële personele uitgaven (arbeidskostenproductiviteit)	100	108 ¹⁰	110 ¹⁰	108
Gewogen productie naar reële overige (materiële) uitgaven	100	119 ¹⁰	108	108
Gewogen productie per reële uitgaven (totaal) (productiviteit)	100	112 ¹⁰	109 ¹⁰	108

10.

Deze indexcijfers wijken af van het jaarverslag van 2004. Dit vanwege het gebruik van de meest recente inflatiecorrectoren. Deze zijn door het CPB met terugwerkende kracht gewijzigd.

11.

Met de invoering van het batenlastenstelsel is de term uitgaven vervangen door kosten. In deze tabellen is de term uitgaven gehandhaafd. De uitgaven zijn gecorrigeerd voor inflatie; de personele uitgaven middels de 'loonvoet sector overheid' en de materiële uitgaven middels de 'prijs intermediair verbruik overheid'. Beide deflatoren zijn afkomstig van het Centraal Planbureau (MEV2006, september 2005). Invoering van het baten-lastenstelsel maakt dat de vergelijking van 2004 met 2005 met enige voorzichtigheid gehanteerd dient te worden. De 'uitgaven' 2005 zijn gecorrigeerd voor rentekosten. Deze zijn immers nieuw en niet vergelijkbaar met enige uitgavenpost in 2004. Verder zijn vanaf 2005 afschrijvingen en voorzieningen in de kosten opgenomen. Op de langere termijn zijn de kosten vergelijkbaar met de uitgaven van 2004 en eerder.

12.

De gewogen productie is in dit geval inclusief de akten en verklaringen van de sector civiel van de rechtbanken.

Om jaarlijks 35 duizend schuldsaneringen en 25 duizend faillissementen in goede banen te leiden, zijn talloze bewindvoerders en curatoren actief. Het is de rechter-commissaris die op hen toezicht houdt. Daarvan zijn er vijftig, die worden ondersteund door honderd secretarissen en honderdvijftig administratief medewerkers. Is de rechter-commissaris wel de juiste persoon om toezicht te houden? Een debat tussen twee r-c's. Mr. Wout Schoorlemmer, rechter-commissaris (rechtbank Den Bosch) en bestuurslid van Recofa (het landelijk...

Opbrengsten

De hogere opbrengsten zijn ontstaan doordat de instroom in de Rechtspraak ook in 2005 wederom hoog was en doordat de gerechten – vanuit het besef dat lange wachttijden maatschappelijk onwenselijk zijn – ook in 2005 de hoge instroom wederom nagenoeg volledig hebben afgedaan. Aangezien de Rechtspraak sinds 2005 per gerealiseerde zaak wordt gefinancierd, leidde dit tot hogere opbrengsten.

“De hogere opbrengsten zijn niet gepaard gegaan met hogere kosten”

Kosten

De hogere opbrengsten zijn niet gepaard gegaan met hogere kosten. Dit heeft diverse redenen. In de eerste plaats is de hogere productie slechts in beperkte mate met evenredig meer personeel en daarmee verbonden personeelskosten gerealiseerd. De oorzaak daarvan is dat de (verwachte) hogere instroom bij de start van 2005 niet tijdig door het kabinet onderkend werd. Pas lopende het jaar 2005 besloot het kabinet om alsnog 11,3 miljoen euro aan de Rechtspraak toe te kennen, hetgeen correspondeerde met bijna elfduizend extra zaken. Pas op dat moment konden gerechten besluiten voor deze middelen rechters en gerechtsambtenaren aan te stellen. Het feitelijke aantreden (en dus personeelskosten maken) vond laat in 2005 plaats. De consequentie hiervan is uiteraard tevens dat de hogere productie met de bestaande (lagere) personeelsformatie is gerealiseerd, met hoge werkdruk als gevolg. De Raad voor de rechtspraak acht dit een onwenselijke gang van zaken. Om die reden heeft de Raad voor het jaar 2006 eigen middelen ter beschikking gesteld aan de gerechten zodat zij nu wel tijdig kunnen inspelen op de wederom hogere instroom. De Raad benadrukt echter dat dit een tijdelijke oplossing is, ter compensatie van onvoldoende middelen uit het kabinet. Niet de Raad maar het kabinet dient de Rechtspraak vooraf te financieren zodat deze in staat wordt gesteld de verwachte instroom van zaken met voldoende personeel te kunnen afdoen. In de tweede plaats was 2005 het eerste jaar waarin de gerechten met het baten-lastenstelsel werkten.

// toezichthoudende taak van de rechter // ...overleg van insolventierechters): “Tijdens een conferentie in oktober 2005 vonden de aanwezige rechters-commissarissen dat het toezicht op curatoren in faillissement in essentie zo moest blijven.” Mr. Hans Dethmers, rechter-commissaris (rechtbank Roermond) en secretaris van Recofa: “Over het toezicht op schuldsaneringen was het beeld verdeeld. De meerderheid op die conferentie vond dat het toezicht zou kunnen worden afgesplitst, dus ondergebracht bij een ander orgaan, buiten de rechtspraak.”

De onbekendheid met dit systeem leidde tot een voorzichtig bestedingsgedrag. Illustratief in dit verband is dat de Rechtspraak in 2005 slechts 16 miljoen euro aan investeringen heeft verricht, terwijl er voor 23 miljoen euro moet worden geïnvesteerd om de bestaande kapitaalgoederenvoorraad op peil te houden.

Dit leidde tot navenant lagere afschrijvings- en rentekosten. De verwachting is dat naarmate de gerechten de komende jaren meer ervaring met het baten-lastenstelsel opdoen, zij een goede balans op dit gebied zullen vinden.

Egalisatierekening en instroomprognoses

Om verschillen tussen productieafspraken, die gebaseerd zijn op instroomprognoses, en feitelijke productie op te vangen, is de zogenaamde egalisatierekening van de Rechtspraak in het leven geroepen. Meerproductie van gerechten wordt gefinancierd uit deze rekening. Over 2005 heeft de Rechtspraak meerproductie geleverd die overeenkomt met een te ontvangen bedrag van 2,2 miljoen euro. Op het eerste gezicht lijkt dit – gegeven een totaal budget van 780 miljoen euro – een alleszins redelijk verschil tussen productieafspraken en feitelijke productie.

De werkelijkheid is echter aanzienlijk complexer. Genoemde 2,2 miljoen euro is namelijk het saldo van (grote) verschillen binnen de diverse productgroepen. Er is bijvoorbeeld sprake van minderproductie bij rechtbank straf (in geld -14 miljoen euro) en rechtbank belasting (-7 miljoen euro), maar van meerproductie bij rechtbank kanton (13 miljoen euro) en rechtbank civiel (7 miljoen euro).

Met andere woorden: sommige sectoren van de gerechten hebben aanzienlijk meer moeten produceren dan met de Minister was afgesproken; bij andere was de instroom aanzienlijk lager dan was afgesproken. Als het kabinet de Rechtspraak zou financieren volgens de instroomprognoses, zou deze situatie zich niet voordoen.

Schoorlemmer: “Binnen Recofa vindt de meerderheid van de r-c’s dat zij dat toezicht goed kunnen uitoefenen. Er zijn met de WSNP – de Wet schuldsanering natuurlijke personen – inderdaad aanloopproblemen geweest. Die wet is nu al weer acht jaar in werking en bij de rechtbanken zijn vaste praktijken ontwikkeld die goed werken.” Dethmers: “Fundamenteeler is natuurlijk de vraag: hoort toezicht wel bij de rechtspraak?” Schoorlemmer: “In ieder geval wel in het faillissementsrecht, dat is al zo sinds 1896. Zelfs in de late Middeleeuwen...

3 Resultaten en actualiteiten per sector

...Binnen de sectoren lopen diverse projecten die beogen de kwaliteit van de rechtspraak te bevorderen...

kwaliteit

// toezichhoudende taak van de rechter // ...hadden rechters toezichhoudende taken. Toezicht is dus geen vreemde eend in de bijt. Maar het wringt soms wel: je overlegt regelmatig met curatoren en bewindvoerders hoe zij hun zaken het beste kunnen aanpakken, maar je moet ook klachten tegen hen behandelen. R-c's bevinden zich in een grijze zone, maar ik ervaar dat niet als problematisch." Dethmers: "Om die reden is het belangrijk dat we afstand tot hen houden. In WSNP-zaken moeten we ons toezicht beperken tot de kwaliteit van de

De rechtbanken en gerechtshoven zijn opgebouwd uit meerdere sectoren. Meestal bestrijken deze sectoren een specifiek rechtsgebied: strafrecht, civiel recht en bestuursrecht. Bij de rechtbanken worden alle kantonzaken – zaken die zowel het civiele recht, het strafrecht als het bestuursrecht kunnen betreffen – afgehandeld in een vierde sector: de kantonsector. In sommige gerechten worden de familie- en jeugdzaken in een aparte sector behandeld.

De voorzitters van de sectoren komen regelmatig bijeen om de belangrijkste ontwikkelingen op hun rechtsgebied te bespreken. Binnen de sectoren lopen diverse projecten die beogen de kwaliteit en de doelmatigheid van de rechtspraak te bevorderen. Deze projecten zijn bijeengebracht in zogeheten sectorprogramma's.

3.1 Sector Strafrecht

Relevante ontwikkelingen

Zaken die de aandacht trokken

De Rechtspraak kreeg het afgelopen jaar te maken met een aantal zogenoemde terrorismezaken, die een groot beslag legden op de capaciteit van de betrokken gerechten. Deze zaken hebben een grote impact op de gerechten en op de samenleving. De publieke belangstelling ervoor is groot en het optreden van de rechter wordt kritisch gevolgd. Door de veiligheidsrisico's die deze zaken met zich meebrengen, vindt de behandeling van terrorismezaken doorgaans plaats in de extra beveiligde zittingszalen van de rechtbanken Amsterdam en Rotterdam.

Het buitenland drong door in de Nederlandse rechtszaal. Zo werden door de Haagse rechtbank de eerste zaken behandeld op grond van de Wet internationale misdrijven. Deze wet maakt het mogelijk om ernstige, internationaal strafbaar gestelde gedragingen in Nederland te vervolgen en te berechten, ook als deze delicten elders ter wereld gepleegd zijn. De Nederlander Frans van A., die in de jaren tachtig chemicaliën had geleverd aan het regime van Saddam Hussein, werd wegens medeplichtigheid aan oorlogsmisdrijven tot vijftien jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Twee Afghanen werden schuldig bevonden aan foltering in Afghanistan en kregen straffen van negen en twaalf jaar. Beide zaken bleken overigens zeer bewerkelijk en brachten de nodige logistieke problemen met zich mee.

bewindvoerder en of hij zijn werk eerlijk doet." Schoorlemmer: "Precies! En daarom kan datgene wat binnen de WSNP niet des rechters is, worden afgestoten. Dan denk ik aan bepaalde 'maatschappelijke taken', bijvoorbeeld toezien of de schuldenaar wel solliciteert. De Faillissementswet is echt crediteurenrecht, maar de WSNP is veel meer gericht op de schuldenaar. Als je je focust op het gedrag van die schuldenaar, ben je eigenlijk als maatschappelijk werker bezig." Dethmers: "Nu we onze draai hebben gevonden, kun je...

Verbetering motivering strafvonnisen: Promis

In het project Motiveringsverbetering in strafvonnisen hebben rechters in het ressort Arnhem geëxperimenteerd met een nieuw model tot verbetering van de motivering van strafvonnisen, zonder dat dit gepaard gaat met extra werk. Met name is gekeken in hoeverre de motivering van de bewezenverklaring en die van de opgelegde straffen kon worden verbeterd. De resultaten van dit project, die in het voorjaar van 2005 bekend werden gemaakt, wijzen uit dat verhoging van kwaliteit bereikt kan worden, maar alleen met behulp van extra mensen en middelen. Vooral in zaken die vanwege een serieus bewijsprobleem tot uitgebreide nadere motivering aanleiding gaven, geven de vonnisen aanzienlijk meer inzicht in de gedachtegang van de rechter. Er is besloten tot landelijke invoering. De consequenties daarvan worden nog in kaart gebracht.

Landelijk Coördinatiecentrum Megazaken

Megastrafzaken leggen een groot beslag op een rechtbank. Om de behandeling van deze zaken evenredig over alle rechtbanken te verdelen, is in 2004 het Landelijk Coördinatiecentrum Megazaken (LCM) opgericht.

In totaal werden in 2005 68 nieuwe megazaken aangemeld, met in totaal 580 verdachten.

24 megazaken werden door het LCM toebedeeld aan een andere rechtbank dan aan de formeel bevoegde rechtbank.

Het tijdsbeslag van deze zaken was 3030 megazittingsuren. Het aantal verdachten per zaak liep uiteen van 1 tot 45, het aantal uren per zaak liep uiteen van 30 tot 295.

Er is een duidelijk effect op de werkvoorraden en doelmatige inzet van de zittingscapaciteit.

Contraire beëindigingen tbs-maatregel

Ten gevolge van ernstige incidenten met tbs'ers laaide het afgelopen jaar de discussie rond de tbs-maatregel weer op. In het debat kwam ook

de rol van de rechter die om de twee jaar besluit over verlenging of beëindiging van de tbs-maatregel op kritische wijze aan de orde.

Het WODC heeft onderzoek gedaan naar de rol van de rechter. De resultaten van het onderzoek werden in 2005 gepubliceerd. Uit het onderzoek blijkt dat rechters slechts in een gering aantal gevallen tegen het advies van de adviserende instantie in een tbs-maatregel beëindigen.

Naar aanleiding van het onderzoek is er een werkgroep opgericht waarin de Rechtspraak, het Openbaar Ministerie en de Dienst Justitiële Inrichtingen zitting hebben. Deze werkgroep onderzoekt de mogelijkheden van een betere voorbereiding en motivering van een besluit tot verlenging. De Dienst Justitiële Inrichtingen zal de contrair beëindigde tbs-zaken anders gaan registreren, zodat er een juist beeld van de rol van de rechter ontstaat.

Doorlooptijden jeugdstrafzaken

Voor de behandeling van jeugdstrafzaken geldt de Kalsbeeknorm. Deze norm houdt in dat in 80 procent van de jeugdstrafzaken de rechter binnen zes maanden na eerste verhoor door de politie vonnis wijst. De afgelopen jaren hebben de rechtbanken veel aandacht besteed aan maatregelen om de doorlooptijden in jeugdstrafzaken te verkorten en is er een aanzienlijke verkorting van de doorlooptijden gerealiseerd. Belangrijke verbeteringen die kunnen worden genoemd zijn een strikter aanhoudingenbeleid, een verbeterd appointeringsbeleid en verbeterde regionale samenwerking. Ook in 2005 bleek dat alle rechtbanken zoveel mogelijk voorrang geven aan de tijdige behandeling van jeugdstrafzaken. De gerechten slaagden erin om 58 procent van de zaken af te doen in zes maanden (2002: 40%, 2003: 49%, 2004: 60%). Bij hun streven om de 80-procentnorm te halen zijn de gerechten deels afhankelijk van de andere organisaties in de keten.

// toezichhoudende taak van de rechter // ...je afvragen waarom je het toezicht zou weghalen. Het gaat ook goed omdat veel werk, met name in schuldsaneringen, door de gerechtssecretarissen kan worden gedaan." Schoorlemmer: "Daarvoor hebben we 'rode vlaggen' gedefinieerd. Gaan die ergens in de organisatie omhoog, dan zoomen we daar op in, anders niet. We slaan dus pas aan als er ergens iets afwijkends wordt geconstateerd. Maar in zekere zin is de toezichhoudende taak van de r-c de laatste jaren gemakkelijker geworden." Dethmers:

Invoering spreekrecht slachtoffers

Op 1 januari 2005 trad de Wet spreekrecht slachtoffers in werking. Slachtoffers van ernstige delicten of hun nabestaanden kunnen hierdoor zowel schriftelijk als mondeling tijdens de zitting aan de rechter vertellen wat de invloed van het delict is geweest op hun leven. Het spreekrecht geldt met name voor slachtoffers en nabestaanden van misdrijven waar acht jaar of meer gevangenisstraf voor kan worden gegeven. Medewerkers van Slachtofferhulp Nederland hebben een actieve rol gespeeld in het begeleiden van slachtoffers bij het opstellen van een schriftelijke verklaring of het uitoefenen van het spreekrecht ter zitting. Cijfers van deze stichting wijzen uit dat in 2005 totaal 2650 slachtoffers of nabestaanden gebruik hebben gemaakt van het recht om een schriftelijke verklaring af te leggen. Het aantal ter zitting afgelegde verklaringen is niet bekend. (Zie ook het thema 'spreekrecht slachtoffers' vanaf pag. 46.)

Project Keten OM-ZM

Het project Keten OM-ZM richt zich op een betere afstemming en samenwerking tussen het Openbaar Ministerie en de Rechtspraak. In 2005 verscheen het eindrapport. Hierin worden de verschillende werkwijzen in de keten op het gebied van de appointering van zaken, aanhoudingen en compleetheid en tijdigheid van het dossier beschreven. Met betrekking tot een aantal punten zijn landelijke werkwijzen ontwikkeld door het project. Zo is er een landelijk aanhoudingenprotocol opgesteld. Het Landelijk Overleg van Voorzitters van Strafsectoren heeft dit protocol in 2005 overgenomen. Daarnaast is er een modelconvenant OM-ZM opgesteld. Dit modelconvenant is voor het jaar 2006 gebruikt voor de afspraken tussen de rechtbanken en de arrondissementsparketten.

Rechtseenheid

Het Landelijk Overleg van Voorzitters van Strafsectoren heeft in 2005 weer oriëntatiepunten vastgesteld voor de strafmaat van enkele misdrijven. Uit onderzoek van de Rijksuniversiteit Leiden¹³ is gebleken dat de oriëntatiepunten door de gerechten op grote schaal worden toegepast.

Resultaten*Omvang afhandeling strafzaken*

De productie van de strafsectoren van de rechtbanken en de gerechtshoven nam in 2005 met 4 procent af. In werklast gemeten betrof het een afname van 5 procent. De afname in productie bij de rechtbanken is niet veroorzaakt door capaciteitstekorten bij de Rechtspraak, maar is in de eerste plaats het gevolg van het aantal beslissingen omtrent voorlopige hechtenis (raadkamerzaken). Het is nu mogelijk voor negentig dagen voorlopige hechtenis te bevelen, waar dit voorheen slechts voor dertig dagen kon. Ten tweede heeft de op basis van het veiligheidsprogramma verwachte instroomgroei niet plaatsgevonden. Bij een gestage uitvoering van het veiligheidsprogramma hadden tussen de 5000 en 6000 strafzaken extra moeten instromen. Bij de gerechtshoven zijn veel meer zaken afgedaan dan in 2004. Dat de totale werklast aan strafzaken bij de hoven daalde, kwam doordat er verhoudingsgewijs minder zaken door de meer-voudige kamer zijn afgedaan. Van die zaken is de werklast het hoogst.

13.

'Instrumenten ter ondersteuning van de rechter bij straftoemeting' van G.K. Schoep en P.M. Schuyt verbonden aan het E.M. Mijersinstituut voor Rechtswetenschappelijk onderzoek van de Rijksuniversiteit Leiden.

"Dat komt ook omdat er richtlijnen voor bewindvoerders en curatoren zijn opgesteld. Voorheen hanteerden de rechtbanken hun eigen regels. Nu zijn onderwerpen zoals het aanleveren van stukken of het opzetten van verslagen eenvormig geregeld. Dat wil niet zeggen dat alle r-c's hetzelfde werken. De één zit dichterbij de bewindvoerder dan de ander, maar dat is een kwestie van persoonlijkheid. Ook de lokale cultuur van de rechtbank speelt een rol." Schoorlemmer: "Daar komt bij dat de kwaliteit van de bewindvoerders..."

Productie sector straf in 2004 en 2005 (afgerond op tientallen)

Zaakstype	Absolute aantallen		Toename 2005 t.o.v. 2004 (%)	
	2004	2005	In aantallen	In werklast
Sector straf rechtbanken				
Raadkamerzaken	74.290	61.740	-17%	-14%
Strafzaken eerste aanleg	153.710	152.660	-1%	-3%
Overig (kantonappèllen, uitwerken vonnis t.b.v. hoger beroep)	6.520	5.150	-21%	-20%
Totaal	234.520	219.540	-6%	-5%
Sector straf gerechtshoven				
Raadkamerzaken	10.000	9.840	-2%	0%
Beschikking ex artikel 12 Sv, klachten en bezwaar schadefonds	1.770	1.770	0%	-1%
Strafzaken (EK+MK)	22.170	25.250	14%	-4%
Uitwerken vonnis t.b.v. cassatie	3.030	3.050	1%	-3%
Totaal	36.970	39.910	8%	-4%
STRAF Totaal (excl. Kanton)	271.490	259.450	-4%	-5%

Productie t.o.v. instroom

Bij de strafsector van de rechtbanken is de instroom per definitie vrijwel gelijk aan de productie, omdat een zaak pas aanhangig wordt gemaakt als er zittingscapaciteit is. Bij de gerechtshoven geldt dit niet, omdat de mate waarin hoger beroep wordt ingesteld niet afhankelijk kan worden gesteld van de verwerkingscapaciteit. Bij de hoven lag de productie in 2005 7 procent hoger dan de instroom, met name het gevolg van strafzaken. De voorraad aan nog te behandelen strafzaken is sterk afgenomen. Er zijn 11 procent meer zaken afgehandeld dan dat er nieuwe zaken instroomden.

Doorlooptijden

Eind 2005 is de meting van doorlooptijden in strafzaken verbeterd. Voor de vergelijkbaarheid met de doorlooptijden in 2004 is de groei 2004-2005 berekend op de achtmaandcijfers, die als basis de oude manier van meten kennen. De doorlooptijden van de meervoudig (MK) behandelde zijn toegenomen, terwijl die van de enkelvoudig (EK) behandelde strafzaken in 2005 een daling laten zien. De afname van de gemiddelde duur van EK-procedures is het gevolg van het minder en korter aanhouden van dit type zaken.

Productie t.o.v. instroom sector straf in 2005 (afgerond op tientallen)

Zaakstype	instroom	productie	productie t.o.v. instroom (%)
Sector straf rechtbanken			
Raadkamer en ex artikel 12 Sv, klachten en bezwaar schadefonds	11.550	11.610	101%
Strafzaken (EK+MK)	22.850	25.250	111%
Uitwerken vonnis t.b.v. cassatie	3.080	3.050	99%
Totaal	37.470	39.910	107%

// toezichhoudende taak van de rechter // ...omhoog is gegaan. Door de jaren heen heeft er een schifting plaatsgevonden en zijn de goede bewindvoerders overgebleven. De Raad voor de Rechtsbijstand te Den Bosch is daar heel actief in geweest. Dat vereenvoudigt het toezicht. Curatoren laten het wel na om meer inkomen te vragen dan terecht is, omdat ze in een volgend faillissement graag weer willen worden benoemd door de rechtbank. Curatoren zijn vaak dol op hun vak en verdienen er een groot deel van hun inkomen mee. Door de

Sector straf: doorlooptijden in dagen in 2004 en 2005

Zaakstype	2004	2005 (o.b.v. acht- maandscijfers)	verschil 2005 (o.b.v. acht- maandscijfers) t.o.v. 2004	2005 (o.b.v. jaarcijfers)
Rechtbanken				
Strafzaak (MK)	102	114	12%	98
Uitwerken vonnis t.b.v. hoger beroep	116	116	0%	118
Strafzaak (EK)	42	32	-24%	32
Strafzaak bij de kinderrechtster (EK) ¹⁴	43	46	7%	43
Hoger beroep / gerechtshof				
Strafzaak (MK & EK)	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Uitwerken vonnis t.b.v. cassatie	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

Gemiddelde bezetting (in fte) sector Straf in 2005

	Rechterlijk ambtenaar	Gerechtsambtenaar	Totaal
Sector straf			
Rechtbank	449	792	1.240
Gerechtshof	129	210	339
Totaal	578	1.002	1.579

3.2 Sector Civiel**Relevante ontwikkelingen***Mediation*

Vanaf 1 april 2005 is de structurele invoering van de doorverwijzingsvoorziening naar mediation gefaseerd gestart. Conform het implementatieplan was eind 2005 bij negen rechtbanken (Alkmaar, Almelo, Amsterdam, Arnhem, Assen, Haarlem, Roermond, Utrecht, Zwolle) en één gerechtshof (Arnhem) de doorverwijzingsvoorziening ingevoerd. Het Landelijk bureau Mediation naast rechtspraak (LBM) heeft deze invoering gefaciliteerd en begeleid, onder meer door het verzorgen van opleidingen. In totaal zijn 252 personen opgeleid. Ook is een monitoring-systeem ontwikkeld dat het mogelijk maakt de resultaten van de doorverwijzingen te volgen. De mediators zijn geselecteerd, eind 2005 waren

432 gekwalificeerde mediators ingeschreven bij de doorverwijzingsvoorziening van de gerechten. De geleidelijke invoering van de doorverwijzingsvoorziening heeft in 2005 geresulteerd in 720 mediations. Het grootste aantal doorverwijzingen vond plaats in de gerechten waar tevoren projectsgewijs al werd doorverwezen. In de overige gerechten is het aantal doorverwijzingen geleidelijk aan toegenomen naarmate meer sectoren gingen deelnemen. Ook de slagingspercentages waren hoger bij de ervaren gerechten. Het past bij de bevindingen van eerder onderzoek dat de slagingspercentages na de eerste invoering geleidelijk oplopen van ongeveer 40 procent tot ruim 60 procent naarmate de doorverwijzers en de mediators

14.

Door vertraging bij de invoering van het nieuwe geautomatiseerde processysteem (NIAS) bij de hoven zijn er nog geen doorlooptijden van strafzaken in hoger beroep en voor het uitwerken van een arrest ten behoeve van cassatie.

band die je met ze hebt, kun je de faillissementen waarin niks te halen valt, eerlijk over hen verdelen. Zij weten ook dat als ze vandaag een faillissement voor niks behandelen, ze morgen misschien een grote krijgen." Dethmers: "Bij toezicht is er de premisse dat bewindvoerder en curator integer en eerlijk zijn. Dat neemt niet weg dat we steeds kritisch kijken. Constatoren we misstanden of fouten, dan grijpen we hard in. Toezicht is eigenlijk geïnstitutionaliseerd wantrouwen." Schoorlemmer: "Desondanks zijn er verhalen in de media...

meer ervaring opdoen. Bij de ervaren gerechten zijn intussen slagingspercentages gerealiseerd tussen 61 en 75 procent. Het gemiddelde slagingspercentage was 55 procent. Van de 720 gestarte mediations waren er 357 (50%) afgerond voor het eind van het jaar.

Voor mediation komen in aanmerking alle civiele, familie-, bestuurs-, kanton- en belastingzaken. Twee nieuwe sectorbrochures voor bestuurszaken en familie zaken zijn ontwikkeld door werkgroepen uit die sectoren. Deze zijn te bestellen bij het LBM. Op intranet zijn de handboeken en veel andere informatie opgenomen. Zie ook www.mediationnaastrechtspraak.nl.

Handleidingen

In 2005 zijn verschillende handleidingen tot stand gebracht. Doel hiervan is te komen tot meer uniformiteit in de behandeling van zaken en een grotere effectiviteit. In het kader van de versterking van de regiefunctie van de rechter is er een handleiding geïntroduceerd voor de procesgang na de conclusie van antwoord. Daarnaast is er een handleiding gemaakt voor de inrichting van deskundigenonderzoek.

De beslagsyllabus is een handleiding voor de rechtbanken bij de beoordeling van beslagrekeningen. Hierin is onder meer informatie opgenomen over de eisen die de rechtbanken aan beslagrekeningen stellen. Sinds 2005 is deze informatie ook toegankelijk voor de advocatuur via plaatsing op Rechtspraak.nl.

Onderhandse executieverkoop

In 2005 heeft de Koninklijke Notariële Beroepsvereniging gesignaleerd dat de procedure tot het verlenen van toestemming door de voorzieningenrechter voor onderhandse executieverkoop (in geval iemand zijn hypothecaire schuld niet kan voldoen) in afnemende mate wordt gebruikt, onder meer omdat de invulling die de gerechten daaraan geven sterk uiteen zou lopen.

Hierdoor zou de onderhandse executieverkoop niet het alternatief voor openbare veiling vormen dat het zou kunnen zijn. Dit terwijl er veel kritiek is geuit op de praktijk van die openbare veiling. Uit hoofde van zijn wettelijke taak om de uniforme rechtstoepassing te bevorderen heeft de Raad voor de rechtspraak het Landelijk Overleg van Voorzitters Civiele sectoren (LOVC) verzocht zich hierover te beraden. Het LOVC heeft naar aanleiding hiervan ter bevordering van de rechtseenheid een *best practice* opgesteld voor bedoelde procedures. Inmiddels is deze gepubliceerd op Rechtspraak.nl.

Aandelenleasezaken

Het onderwerp 'aandelenleasezaken' speelt zowel bij de sector civiel als de sector kanton. Verwezen wordt hier naar paragraaf 3.3 onder 'relevante ontwikkelingen' van de sector kanton.

Liaisonrechter

In 2005 werd bij de Haagse rechtbank een nationale Liaisonrechter Internationale Kinderbescherming aangewezen. De liaisonrechter verschaft onder meer informatie aan rechters bij wie internationale (kinderontvoerings-)procedures aanhangig zijn. Ook staat de liaisonrechter buitenlandse collega's bij die een Nederlandse rechter willen consulteren of een zaak willen overdragen.

Brochure Kinderverhoor

In echtscheidingsprocedures worden kinderen boven de 12 jaar gehoord. Tijdens dit verhoor kunnen kinderen aan de rechter vertellen wat zij vinden van bepaalde zaken die met de echtscheiding te maken hebben. Bijvoorbeeld over hun voorkeur bij wie zij het liefst willen wonen of over de omgangsregeling. De rechter houdt bij zijn beslissing zoveel mogelijk rekening met de wensen van de kinderen. Onderzoek heeft uitgewezen dat tevoren vaak niet bekend is wat het kinderverhoor precies inhoudt, wie daarbij aanwezig zijn, welke

// toezichthoudende taak van de rechter // ...verschenen dat het toezicht te wensen overlaat. Natuurlijk gaat er wel eens wat mis, maar het overgrote deel van de naar schatting zestigduizend zaken wordt keurig afgewikkeld. Is het toezicht daarmee in orde? Dat weet ik ook niet. We kunnen geen uitspraken doen over de 'dark numbers'. Wat we wel weten is dat het toezicht zoals de wetgever het heeft bedoeld door de huidige werkprocessen maximaal tot z'n recht komt." Dethmers: "Niet dat er geen knelpunten zijn. Zo werken we met een

vragen de kinderen kunnen verwachten, hoe lang zo'n gesprek duurt en of de kinderen per se moeten komen. Om kinderen beter voor te bereiden op dit gesprek met de rechter werd in 2005 door de familierechters de folder 'Kinderverhoor' uitgebracht. Deze folder wordt samen met de uitnodigingsbrief aan de kinderen toegestuurd.

Resultaten

Omvang instroom civiele zaken

De instroom bij de sectoren civiel van de rechtbanken nam met 2 procent toe. De sterkste groei op rechtbankniveau vond plaats bij de uitgesproken insolventies (5%) en de familiezaken (4%).

Voor eerstgenoemde categorie, die bestaat uit schuldsaneringen en faillissementen hangt dit samen met de economische situatie. De licht aantrekkende economie van 2004 en 2005, waardoor minder faillissementen en schuldsaneringen verwacht mogen worden, heeft pas met een zekere vertraging effect op de ontwikkeling van dit type zaken.

Bij de familiezaken viel vooral de groei van kinderrechtzaken die met ondertoezichtstelling (OTS) te maken hebben op. Er werd 10 procent meer van deze zaken aangebracht dan in 2004.

De sector civiel van de gerechtshoven kreeg in 2005 11 procent meer instroom te verwerken dan in 2004; zowel het aantal handelszaken als het aantal familiezaken vertoonde een grote groei. De groei van het aantal handelszaken bij de hoven heeft te maken met de sterke groei in eerste aanleg van insolventies/schuldsaneringen.

Omvang afhandeling civiele zaken

Het aantal afgehandelde zaken bij de sectoren civiel van de rechtbanken nam in 2005 met 2 procent toe. De groei betrof vooral insolventies en familiezaken. Het aantal behandelde zaken BOPZ (Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen), evenals het aantal door de kinderrechter behandelde zaken over ondertoezichtstelling, is met 8 procent toegenomen. Ook bij de gerechtshoven zijn er in 2005 meer (6%) civiele zaken afgedaan dan in 2004. De werklast is nog veel sterker toegenomen (12%), omdat de zwaardere zaken verhoudingsgewijs sterker toenamen.

Instream sector civiel in 2003, 2004 en 2005 (afgerond op tientallen)

Zaakstype	2003	2004	2005	Groei 2005 (%)
Sector civiel rechtbanken				
Handelszaken, insolventies, kort gedingen	102.590	113.960	113.680	0%
Familiezaken	104.980	110.910	115.400	4%
Presidentenrekestes	23.740	25.500	25.970	2%
Totaal	231.310	250.370	255.050	2%
Sector civiel gerechtshoven				
Handelszaken ¹⁵	8.470	9.330	10.230	10%
Familiezaken	3.470	3.670	4.140	13%
Totaal	11.940	13.000	14.370	11%
CIVIEL Totaal	243.250	263.370	269.410	2%

15.

Voor 2004 inclusief enkele dagvaardingen familie.:

verouderd registratiesysteem waardoor we weinig concrete cijfers hebben over de wijze waarop curatoren en bewindvoerders hun zaken behandelen. Wat we nodig hebben zijn digitale dossiers zodat ook schuldeisers veel meer mee kunnen kijken hoe de curator hun belangen behartigt." Schoorlemmer: "Vijftig r-c's is ook te weinig voor het zaaksaanbod. Er is bovendien geen check of wij het wel goed doen. In tegenstelling tot andere sectoren hebben we weinig externe prikkels – zoals advocaten of appèlmogelijkheden – die ons...

Productie sector civiel in 2004 en 2005 (afgerond op tientallen)

Zaakstype	absolute aantallen		toename 2005 t.o.v. 2004 (%)	
	2004	2005	in aantallen	in werklust
Sector civiel rechtbanken				
Handelszaken, insolventies, kort gedingen	116.200	116.340	0%	0%
Familiezaken	109.410	114.230	4%	4%
Presidentenrekestes	25.230	25.780	2%	2%
Totaal	250.830	256.350	2%	1%
Sector civiel gerechtshoven				
Handelszaken	8.770	9.240	5%	15%
Familiezaken	3.520	3.800	8%	7%
Totaal	12.290	13.040	6%	12%
CIVIEL Totaal	263.120	269.390	2%	3%

Productie t.o.v. instroom

De afhandeling van zaken bij de civiele sectoren van de rechtbanken houdt de instroomgroei in grote lijnen bij. De achterstanden bij de verwerking van handelszaken werden ook dit jaar verder ingelopen. De gerechtshoven houden, ondanks dat ze 6 procent meer zaken afhandelden dan in 2005 de instroom niet bij. Het aantal afgehandelde zaken lag 9 procent lager dan de instroom in 2004.

Dit komt onder andere door dat de instroom nog harder groeide dan de productie. Ook het aandeel zware zaken in het totaal van civiel bij de hoven is toegenomen en dat zet de verwerking van zaken extra onder druk. Tevens duren de procedures bij de hoven gemiddeld vrij lang, zodat slechts een deel van de extra instroom in 2005 is afgehandeld.

Productie t.o.v. instroom sector civiel in 2005 (afgerond op tientallen)

Zaakstype	instroom	productie	productie t.o.v. instroom (%)
Sector civiel rechtbanken			
Handelszaken, insolventies, kort gedingen	113.680	116.340	102%
Familiezaken	115.400	114.230	99%
Presidentenrekestes	25.970	25.780	99%
Totaal	255.050	256.350	101%
Sector civiel gerechtshoven			
Handelszaken	10.230	9.240	90%
Familiezaken	4.140	3.800	92%
Totaal	14.370	13.040	91%
CIVIEL Totaal	269.410	269.390	100%

// toezichhoudende taak van de rechter // ...alert houden. Dat vormt een extra risico." Dethmers: "Als de rechtspraak het toezicht blijft uitoefenen, zullen er zeker aanpassingen worden doorgevoerd, bijvoorbeeld concentratie van het toezicht bij één rechtbank per ressort of centralere behandeling van grote faillissementen. De commissie Insolventierecht – de commissie-Kortmann – kijkt hier nu naar." Schoorlemmer: "Van dat laatste ben ik geen voorstander. Dan doen die vijf rechtbanken de leuke zaken en mag de rest de minder interessante

Sector civiel: doorlooptijden in dagen in 2004 en 2005

Zaakstype	2004	2005 (o.b.v. acht- maandscijfers)	verschil 2005 (o.b.v. acht- maandscijfers) t.o.v. 2004	2005 (o.b.v. jaarcijfers)
Rechtbank				
Handelszaak met verweer	410	414	1%	577
Handelszaak zonder verweer (verstek)	34	33	-3%	33
Beschikking op verzoekschrift (met name insolventie)	57	62	9%	65
Faillissement	720	793	10%	1.057
Echtscheiding	117	115	-2%	117
Beschikking op verzoekschrift aan de kinderrechter	36	35	-3%	48
Overige familiezaak (b.v. adoptie)	156	148	-5%	154
Kort geding	49	48	-2%	47
Gerechtshof				
Handel	521	473	-9%	492
Familie (excl. Bopz en kinderrechter)	210	201	-4%	206

Gemiddelde bezetting van de sector Civiel in 2005 in aantallen fte (afgerond)

	Rechterlijk ambtenaar	Gerechtsambtenaar	Totaal
Rechtbank	462	1.157	1.619
Gerechtshof	157	183	340
Totaal	619	1.340	1.959

Doorlooptijden

Eind 2005 is de meting van doorlooptijden bij de sector civiel verbeterd. Consequentie van de verbeterde meting is dat de doorlooptijden op een hoger niveau komen te liggen dan voorheen. Dit verklaart het verschil tussen de tweede en de vierde kolom (bijvoorbeeld het verschil tussen 414 en 577 voor handelszaak met verweer). Daarom is voor de vaststelling van de ontwikkeling in doorlooptijden de groei berekend op basis van de achtmaandscijfers 2005, die op de oude manier gemeten zijn.

De doorlooptijden voor de beschikking op verzoekschrift (met name insolventie) en faillissementen zijn in 2005 fors toegenomen (rond 10%). Familiezaken vertonen licht dalende doorlooptijden. De doorlooptijden laten bij de sector civiel van de gerechtshoven ook dalingen zien.

klussen doen. Probeer dan je team maar eens enthousiast te houden." Dethmers: "Ik durf zelfs nog wel een stap verder te gaan: draag het toezicht in alle faillissementen, schuldsaneringen, curatele-zaken en beschermings-bewinden op aan één landelijke rechter-commissaris. Dat heeft vele voordelen." Schoorlemmer: "Hoe dan ook, in WSNP-zaken zou de r-c meer op afstand moeten komen van de bewindvoerder. Nu zit de r-c soms ook op de bok, hij denkt vooral met de bewindvoerders mee als deze het niet weten. Maar nu...

3.3 Sector Kanton

Relevante ontwikkelingen

Aandelenleasezaken

In 2005 hebben veel individuele beleggers – ondanks de zogenaamde Duisenberg-regeling – hun zaak over aandelenlease voorgelegd aan de rechter. Halverwege 2005 waren reeds meer dan 1400 zaken op tegenspraak aanhangig gemaakt en dit aantal is sindsdien verder toegenomen. Veel van deze zaken vertonen onderling gelijkenis. Enige coördinatie in de afhandeling is daarom wenselijk. De landelijke overleggen van voorzitters van de civiele en kantonsectoren van de rechtbanken hebben daarom maatregelen getroffen om meer eenduidigheid te verkrijgen in de behandeling van de aandelenleasezaken. Zo is er een lijst van aandachtspunten opgesteld die gebruikt kunnen worden als hulpmateriaal bij de behandeling van aandelenleasezaken. Verder is er per ressort een coördinator aangesteld die, waar mogelijk, zorgt voor een clustering van zaken en is ten behoeve van de rechters een databank met uitspraken opgezet. Inmiddels loopt bij het hof Amsterdam een procedure om de Duisenberg-regeling verbindend te verklaren.

Sinds 2005 kent de wet een bijzondere regeling die dit mogelijk maakt. Het verloop van deze procedure kan worden gevolgd op de deel-site van het hof Amsterdam op Rechtspraak.nl.

Digitaal Aangeleverde Geldvordering

De instroom van geldvorderingen is de afgelopen jaren sterk gestegen. Het afgelopen jaar heeft een aantal rechtbanken verder gewerkt aan de vereenvoudiging van de administratieve voorbereiding van deze zaken, door de invoering van de mogelijkheid om deze zaken digitaal aan te leveren. Het betrokken deurwaarderskantoor levert de voor het vonnis relevante zaaksgegevens op cd-rom aan volgens een afgesproken format. De voordelen zijn zowel voor de sector kanton als voor het deurwaarderskantoor. Inmiddels hebben drie rechtbanken deze werkwijze daadwerkelijk ingevoerd, een aantal andere rechtbanken treft voorbereidingen.

Instroom sector kanton in 2003, 2004 en 2005 (afgerond op tientallen)

Zaakstype	2003	2004	2005	Groei 2005 (%)
Sector kanton rechtbanken				
Handelszaken, arbeidszaken, kort gedingen	468.440	535.520	538.760	1%
- wrv. Arbeidszaken	78.490	72.010	67.610	-6%
Familiezaken	128.670	142.590	153.530	8%
Straf - Mulderzaken, incl. adres onbekend	125.270	149.180	152.310	2%
Straf - overtredingen	138.940	178.900	166.920	-7%
Registerhandelingen	46.790	84.930	98.550	16%
KANTON Totaal	908.100	1.091.130	1.110.060	2%

// toezichhoudende taak van de rechter // ...gaandeweg hun juridische kennis en vaardigheden verbeteren, is die afstand al groter geworden." Dethmers: "Als je er zo over nadenkt, is het toezicht steeds meer geprofessionaliseerd. Vroeger deed je als r-c het toezicht erbij. Nu is het een hele wetenschap geworden."

Met de invoering van het Europees betalingsbevel zullen deze zaken in de toekomst elektronisch verwerkt gaan worden. Een internationale werkgroep, gesteund door het Europees Netwerk van Raden voor de rechtspraak, heeft een formulier ontworpen dat hierbij gebruikt kan gaan worden. Zie ook hoofdstuk 7.

Resultaten

Omvang instroom kantonzaken

De instroom aan kantonzaken is in 2005 met 2 procent gestegen. De tabel toont een vrij divers beeld; er zijn zowel zaakstypen met instroomgroei als typen met instroomafname. De instroom nam vooral toe bij familiezaken¹⁶ en de registerhandelingen¹⁷, terwijl de ter berechting

aangebrachte overtredingen, de ontbindingen van arbeidsovereenkomsten en de kort gedingen bij de kantonrechter duidelijk in aantal afnamen. Het beeld van een aantrekkende economie in 2004 en 2005 komt overeen met een afname in de instroom van de ontbindingen arbeidsovereenkomsten.

Omvang afhandeling kantonzaken

Het aantal afgehandelde kantonzaken groeide in 2005 met 4 procent, zowel in aantal zaken als qua werklast. Ook hier een divers beeld, groei of krimp van de instroom weerspiegelt zich in groei of krimp van de bijbehorende productie. Vooral het aantal registerhandelingen, de afgedane Mulderzaken en de afgedane familiezaken namen sterk toe.

Productie sector kanton in 2004 en 2005 (afgerond op tientallen)

Zaakstype	absolute aantallen		toename 2005 t.o.v. 2004 (%)	
	2004	2005	in aantallen	in werklast
Sector kanton rechtbanken				
Handelszaken, arbeidzaken, kort gedingen	530.240	542.820	2%	3%
Familiezaken	140.850	152.350	8%	8%
Straf - Mulderzaken ¹⁸	145.490	157.190	8%	3%
Straf - overtredingen	170.160	168.190	-1%	-1%
Registerhandelingen	84.930	98.550	16%	16%
KANTON Totaal	1.071.660	1.119.100	4%	4%

Gemiddelde bezetting van de sector Kanton in 2005 in aantallen fte (afgerond)

Zaakstype	Rechterlijk ambtenaar	Gerechtsambtenaar	Totaal
Rechtbank	227	891	1.118
Totaal	227	891	1.118

16.

Het gaat hier om beslissingen van de kantonrechter over gezag en bewind.

17.

Gezagsregister en bewindsregister.

18.

Van deze Mulderzaken vallen er in 2005 59.400 in de categorie 'adres onbekend'. Deze zaken worden sinds 2004 op andere wijze bekostigd en maken geen deel meer uit van de afspraken met de Minister.

de klachtenregeling

Productie t.o.v. instroom

In grote lijnen hebben de kantonsectoren in 2005 iets meer zaken afgehandeld dan er instroomden. De voorraden liepen alleen iets op bij de familie-zaken. Alle andere zaakstypen laten slinkende voorraden zien, met name bij Mulderzaken.

Doorlooptijden

De doorlooptijden kantonzaken zijn niet substantieel gewijzigd.

De productie t.o.v. instroom sector kanton in 2005 (afgerond op tientallen)

Zaakstype	instroom	productie	productie t.o.v. instroom
Sector kanton rechtbanken			
Handelszaken, arbeidszaken, kort gedingen	538.760	542.820	101%
Familiezaken	153.530	152.350	99%
Straf – Mulderzaken	152.310	157.190	103%
Straf – overtredingen	166.920	168.190	101%
Registerhandelingen	98.550	98.550	100%
KANTON Totaal	1.110.060	1.119.100	101%

Sector kanton: doorlooptijden in dagen in 2004 en 2005

Zaakstype	2004	2005	Vershil 2005 t.o.v. 2004
Handelszaak / arbeidszaak met verweer	77	81	5%
Handelszaak zonder verweer (verstek)	10	9	-10%
Familiezaak	25	29	16%
Voorlopige voorzieningen	29	30	3%
Strafzaak bij kanton (overtreding)	60	55	-8%

// de klachtenregeling // ... “De menselijke kant naast het strenge rechtssysteem.” Zo ziet Roel den Dunnen de klachten-adviescommissie van de rechtbank Rotterdam, waarvan hij voorzitter is. Als in 2002 de uniforme klachtenregeling voor rechtbanken en gerechtshoven wordt ingevoerd, zet rechtbank Rotterdam een opmerkelijke stap. Zowel de voorzitter als de vice-voorzitter van de klachten-adviescommissie (KLAC) wordt niet uit de eigen gelederen geworven maar extern gerekruteerd. De rest van de commissie bestaat uit rechters en

3.4 Sector Bestuursrecht

Relevante ontwikkelingen

Belastingrechtspraak in twee instanties

Sinds 1 januari 2005 kent Nederland belastingrechtspraak in twee feitelijke instanties. De kwaliteit van de rechtsbescherming in belastingzaken is daarmee toegenomen. Alle negentien rechtbanken zijn bevoegd zaken te behandelen over de van de lagere overheden afkomstige heffingen. De rechtspraak over de Rijksbelastingen is geconcentreerd. In ieder ressort is een rechtbank aangewezen die deze zaken behandelt. Voor de gerechtshoven betekende dit een afbouw van de voorraden van zaken. Eind 2005 stroomden de eerste appèlzaken binnen. Voor de rechtbanken was 2005 een opstartjaar.

Vreemdelingenzaken

Voor de vreemdelingenkamers was een afname van de instroom verwacht. Begin 2005 is de meerjarige instroomprognose voor de vreemdelingenketen echter naar boven bijgesteld.

De productieafpraak voor 2005 is in verband hiermee bij voorjaarsnota verhoogd. De voorraad van de vreemdelingenkamers is eind 2005 bijna 13.000 zaken minder dan het jaar daarvoor.

Brochure

Uit een analyse van door Prisma uitgevoerde klantwaarderingsonderzoeken blijkt dat een groot deel van de rechtzoekenden ontevreden is over de informatievoorziening. Om hier verandering te brengen, wordt per sector een brochure uitgegeven met informatie over:

- de gang van zaken tijdens de zitting;
 - wat de rechtzoekende van de rechtbank kan verwachten in de aanloop naar de rechtszaak;
 - wat de regels en gebruiken in een rechtbank zijn.
- In 2005 is de eerste brochure in deze reeks tot stand gekomen waarin de bestuursrechtelijke procedure staat beschreven.

Resultaten

Omvang instroom bestuurszaken, belastingzaken en vreemdelingenzaken

De instroom bij de sector bestuur (bestuurszaken, belastingzaken en vreemdelingenzaken) nam sterk toe in 2005, met 9 procent. Bij de bestuurszaken eerste aanleg (rechtbanken) was de groei het grootst bij de categorie bijstandszaken en voorlopige voorzieningen (resp. 27% en 9%).

De instroom van vreemdelingenzaken en van bestuurszaken bij het CRvB bleef min of meer constant ten opzichte van 2004. De instroom bij het CBb nam af ten opzichte van 2004.

“Alle negentien rechtbanken zijn bevoegd zaken te behandelen over de van de lagere overheden afkomstige heffingen.”

secretarissen uit de verschillende sectoren. Een voorzitter van buiten moet voorkomen dat beklagden – rechters, secretarissen en ander personeel van de rechtbank – zichzelf gaan beoordelen. Met deze constructie krijgt de KLAC een onafhankelijk tintje, bevestigt Barbara van der Kuil, secretaris van de commissie. “Typisch Rotterdams”, benadrukt voorzitter Roel den Dunnen. “De rechtbank wil open zijn en de relatie met de buitenwereld kritisch tegen het licht houden. Met een externe voorzitter bied je toch beter tegenwicht.” ...

Instream sector bestuur in 2003, 2004 en 2005 (afgerond op tientallen)

Zaakstype	2003	2004	2005	Groei 2005 (%)
Sector bestuur rechtbanken				
Bodemzaken	36.520	39.970	41.150	3%
- sociale zekerheidszaken	18.380	19.570	19.640	0%
- ambtenarenzaken	2.520	3.140	2.910	-7%
- bijstand/studiefinanciering	4.180	5.630	7.170	27%
- overig	11.440	11.630	11.430	-2%
Voorlopige voorzieningen	8.910	8.960	9.770	9%
Vreemdelingenkamer ¹⁹	68.900	58.810	58.690	0%
Totaal	114.340	107.740	109.610	2%
Totaal excl. vreemdelingenzaken	45.440	48.930	50.920	4%
Sector belasting rechtbanken en gerechtshoven				
Belasting, eerste aanleg (tot 1-1-2005 alleen hof)	14.670	15.800	25.900	64%
Belasting, hoger beroep (v.a. 1-1-2005)	-	-	250	-
Totaal	14.670	15.800	26.140	65%
Sector bestuur bijzondere colleges				
CRvB	6.520	7.540	7.630	1%
CBb	1.430	1.220	960	-21%
Totaal	7.950	8.760	8.590	-2%
BESTUUR Totaal	136.960	132.290	144.340	9%
Totaal excl. vreemdelingenzaken	68.060	73.480	85.640	17%
Totaal excl. vreemdelingen- en belastingzaken	53.380	57.680	59.500	3%

19.

In 2004 en 2005 exclusief verzoeken tot schadevergoeding/vergoeding proceskosten.

De invoering van belastingrechtspraak in twee feitelijke instanties per 1 januari 2005 betekende dat vanaf dat moment niet de gerechtshoven maar de rechtbanken de eerste aanleginstantie werden voor belastingzaken. De gerechtshoven behandelden alleen nog de belastingzaken die volgens het oude systeem werden afgehandeld en (nieuw) de hoger beroepen. Het aantal belastingzaken eerste aanleg steeg explosief met 64 procent. De zeer sterke toename is voornamelijk het gevolg van piekinstroom van zaken op grond van de Wet onroerende zaakbelasting (WOZ). Begin 2005 hebben huiseigenaren van hun gemeente een WOZ-beschikking ontvangen waartegen bezwaar viel aan te tekenen.

Beroepen ten gevolge van de WOZ bedragen ongeveer 9600 zaken in 2005 en daarmee 37 procent van alle belastingzaken. Vermoedelijk zullen ook in het voorjaar 2006 nog veel WOZ-zaken binnenstromen bij de belastingkamers van de rechtbanken. De invoering van belastingrechtspraak in twee feitelijke instanties, en daarmee de verschuiving van de eerste aanlegzaken belasting van de gerechtshoven naar de meer laagdrempelige rechtbank, heeft in 2005 geen duidelijke aanzuigende werking gehad voor de belastingzaken (niet-WOZ). Van de 25.900 eerste aanlegzaken, zijn er nog 3780 ingestroomd bij de hoven, de rest was voor de rechtbanken.

// de klachtenregeling // ...Vier jaar geleden werd Den Dunnen – voormalig havenwethouder in de Maasstad en secretaris-generaal bij het ministerie van VROM – gevraagd de voorzittersrol op zich te nemen. Hij kent de stad, hij kent de mensen en heeft de nodige bestuurlijke ervaring. Geknipt voor een functie waarin moet worden gelaveerd tussen formele procedures van de rechtbank en de dagelijkse problemen en ergernissen waar bezoekers van die rechtbank tegenaan kunnen lopen. Het is geen functie waarvoor Den Dunnen dagelijks

Productie sector bestuur in 2004 en 2005 (afgerond op tientallen)²⁰

Zaakstype	absolute aantallen		toename 2005 t.o.v. 2004 (%)	
	2004	2004	in aantallen	in werklust
Sector bestuur rechtbanken				
Bodemzaken	39.260	41.270	5%	4%
Voorlopige voorzieningen	8.870	9.640	9%	7%
Vreemdelingenkamer	87.030	71.400	-18%	-25%
Totaal	135.170	122.310	-10%	-9%
Totaal excl. vreemdelingenzaken	48.140	50.910	6%	5%
Sector belasting rechtbanken en gerechtshoven				
Belasting, eerste aanleg (tot 1-1-2005 alleen hof)	17.920	21.850	22%	4%
Belasting, hoger beroep (v.a. 1-1-2005)	-	20	-	-
Totaal	17.920	21.880	22%	4%
Sector bestuur bijzondere colleges				
CRvB	7.210	7.730	7%	7%
CBb	1.240	1.150	-7%	-11%
Totaal	8.450	8.880	5%	4%
BESTUUR Totaal	161.540	153.070	-5%	-6%
Totaal excl. vreemdelingenzaken	74.510	81.670	10%	4%
Totaal excl. vreemdelingen- en belastingzaken	56.580	59.790	6%	4%

Gemiddelde bezetting van de Sector Bestuur in 2005 in aantallen fte (afgerond)

Zaakstype	Rechterlijk ambtenaar	Gerechts-ambtenaar	Totaal
Sector bestuur			
Rechtbank	311	1.047	1.358
Gerechtshof	51	70	121
Bijzondere colleges	109	146	255
Totaal	471	1.263	1.734

De hoven zagen de instroom van de eerste 250 hoger beroepszaken bij de belastingkamer. Bijna de helft van de belastingzaken van de rechtbanken betrof WOZ-zaken.

20.

Vanwege een groot aantal afdoeningen van bodemzaken bestuur die niet kunnen worden ingedeeld bij sociale zekerheidszaken, ambtenarenzaken etc., is een opsplitsing van de bodemzaken naar wetgevingstype in deze tabel niet mogelijk.

aan de bak moet. Integendeel. In 2005 kreeg de rechtbank vijftig klachten. Tien gevallen werden in der minne geschikt, zeven werden na bemiddeling ingetrokken en achttien werden niet-ontvankelijk verklaard (meestal omdat ze betrekking hadden op een rechterlijke uitspraak. Klagers die het met de uitspraak niet eens zijn, kunnen in hoger beroep). Slechts twee keer werd een klacht gegrond verklaard. Tweederde van de klachten ging over de bejegening, procedures en termijnen. Het meeste wordt er geklaagd over de...

Omvang afhandeling bestuurszaken, belastingzaken en vreemdelingenzaken

Het aantal afgehandelde zaken bij de gehele sector bestuur nam iets af, met name door de daling van het aantal vreemdelingenzaken. Exclusief vreemdelingenzaken is het aantal afgehandelde bestuurszaken gegroeid. Bij het CBb nam de productie af, terwijl het CRvB meer zaken behandelde in 2005 dan in 2004. Er zijn ten opzichte van 2004 22 procent meer belastingzaken afgehandeld.

Het aandeel WOZ-zaken in deze productie bedraagt 12 procent (ongeveer 2600 zaken bij de rechtbanken). Laten we de WOZ-zaken buiten beschouwing dan is de productie van belastingzaken in absolute zin in 2005 met 8 procent toegenomen. Dit is vergelijkbaar met de instroomgroei in belastingzaken van 2003-2004, deze werkt ongeveer anderhalf jaar vertraagd door (conform een doorlooptijd van 520 dagen).

Productie t.o.v. instroom sector bestuur in 2005 (afgerond op tientallen)

Zaakstype	instroom	productie	productie t.o.v. instroom
Sector bestuur rechtbanken			
Bodemzaken	41.150	41.270	100%
Voorlopige voorzieningen	9.770	9.640	99%
Vreemdelingenkamer	58.690	71.400	122%
Totaal	109.610	122.310	112%
Totaal excl. vreemdelingenzaken	50.920	50.910	100%
Sector belasting rechtbanken en gerechtshoven			
Belasting, eerste aanleg (tot 1-1-2005 alleen hof)	25.900	21.850	84%
Belasting, hoger beroep (v.a. 1-1-2005)	250	20	8%
Totaal	26.140	21.880	84%
Sector bestuur bijzondere colleges			
CrvB	7.630	7.730	101%
Cbb	960	1.150	120%
Totaal	8.590	8.880	103%
BESTUUR Totaal	144.340	153.070	106%
Totaal excl. vreemdelingenzaken	85.640	81.670	95%
Totaal excl. vreemdelingen- en belastingzaken	59.500	59.790	100%

// de klachtenregeling // ...sectoren civiel en kanton. De president bekijkt de klachten en beoordeelt of ze binnen de eigen organisatie worden afgehandeld, of dat ze worden doorgestuurd naar de KLAC. "Meestal kan worden gekozen voor een minnelijk traject, dus buiten de KLAC om", zegt Den Dunnen. "Lukt dat niet, dan wordt alsnog de KLAC ingeschakeld." Het komt overigens ook voor dat een klacht rechtstreeks naar de klachtenadviescommissie gaat. De afgelopen jaren heeft de KLAC nog geen tien klachten per jaar hoeven te behandelen,

Productie t.o.v. instroom

Bij de sector bestuur lag het aantal afgehandelde zaken 6 procent hoger dan de instroom.

De voorraad vreemdelingenzaken nam wederom sterk af. Dit was ook het geval bij de voorraad CBb zaken. Bij belastingzaken is precies het omgekeerde het geval; de uitstroom was beduidend lager dan de instroom. Dit wordt verklaard doordat de grote nieuwe instroom belastingzaken eerste aanleg WOZ, die pas in de loop van 2005 ontstond, nog niet is afgedaan.

Wanneer de vreemdelingenzaken en belastingzaken buiten beschouwing worden gelaten, is de productie van de (resterende) sector bestuur min of meer gelijk aan de instroom.

Doorlooptijden

De doorlooptijden van bestuurszaken, zowel in eerst aanleg als in appèl, zijn behalve bij de CBb bekort. De daling van de doorlooptijd van de vreemdelingenzaken – voor het tweede jaar op rij – laat zien dat de vreemdelingenkamers naar rato steeds meer ‘nieuwe’ zaken gaan behandelen en de werkvoorraad steeds kleiner wordt.

De doorlooptijd van een belastingzaak bij het hof liep op. De werkvoorraad van oude, lopende zaken in eerste aanleg wordt weggewerkt.

Voor het College van Beroep voor het bedrijfsleven geldt dat doorlooptijden van een bestuurszaak toenamen terwijl die van een voorlopige voorziening afnamen. De doorlooptijden van de bestuurszaken Centrale Raad van Beroep namen af.

Sector bestuur: doorlooptijden in dagen in 2004 en 2005

Zaakstype	2004	2005	Vershil 2005 t.o.v. 2004
Rechtbank sector bestuur			
Bestuurszaak (exclusief belasting)	330	302	-8%
Voorlopige voorziening bij een bestuurszaak	45	43	-4%
Vreemdelingenzaak	435	315	-28%
Belasting rechtbank en hof			
Belasting, rechtbank ²¹	-	-	-
Belasting, hof	508	566	11%
College van Beroep voor het bedrijfsleven			
Bestuurszaak	417	467	12%
Voorlopige voorziening	77	54	-30%
Centrale Raad van Beroep			
Bestuurszaak	709	606	-15%
Voorlopige voorziening	47	44	-6%

21.

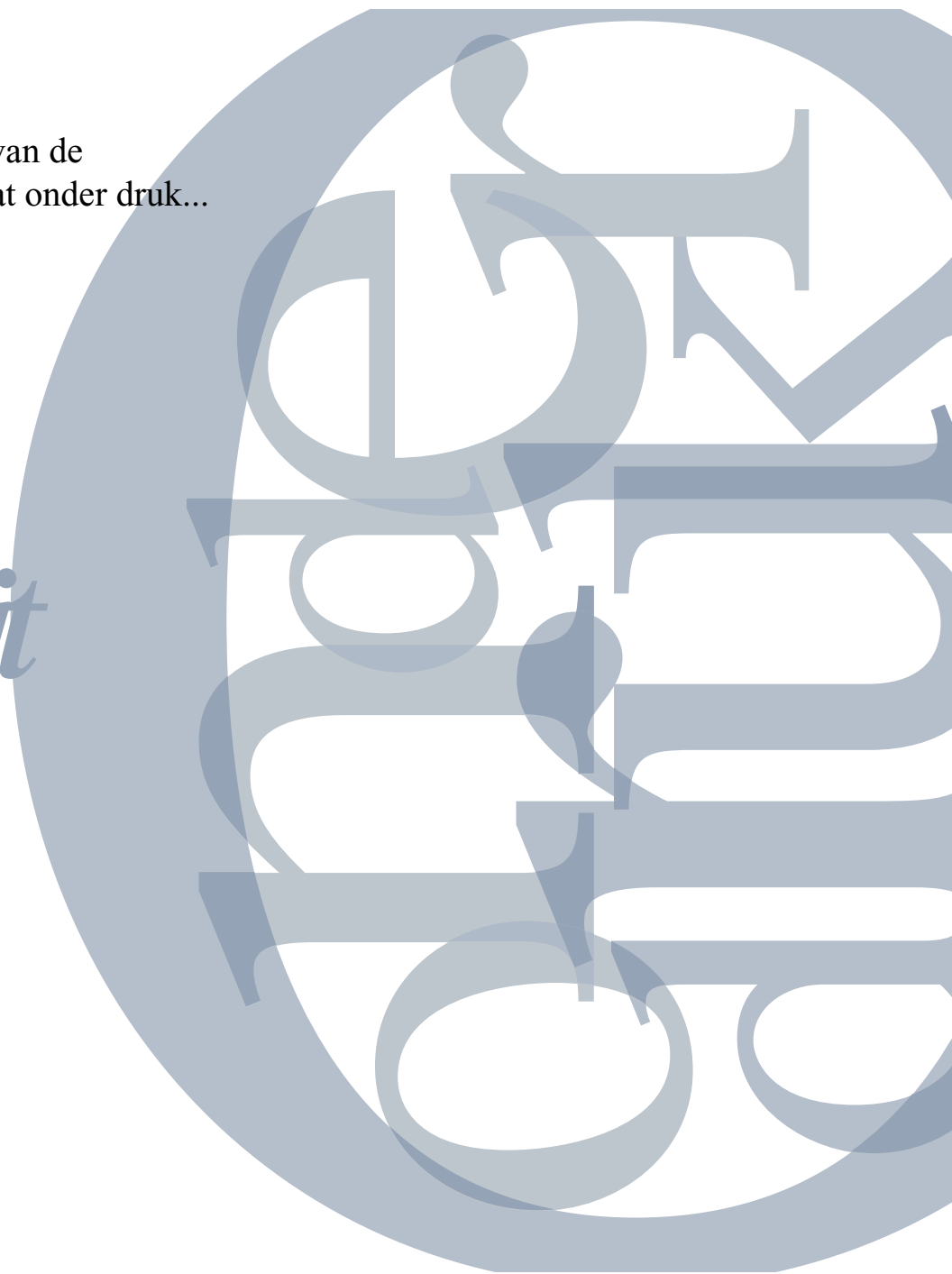
Voor belastingzaken bij de rechtbank geldt dat de doorlooptijd alleen is gebaseerd op de eerste stroom zaken die de belastingkamer bij de rechtbank heeft behandeld. De verwerking moet zich nog ‘zetten’, de nu gemeten doorlooptijd is daarmee lager dan mag worden verwacht en is daarom niet opgenomen.

in 2005 waren dat er acht. De klachten betreffen doorgaans zaken die al lange tijd, soms al jaren, doorzeuren. Complexe geschillen, waarover klagers al grote hoeveelheden brieven of bezwaarschriften hebben geschreven en thuis meterslange dossiers hebben. Mensen die het gevoel hebben dat ze niet serieus worden genomen of van het ene naar het andere loket worden gestuurd. “Zaken die helemaal verstopt zijn geraakt”, omschrijft Den Dunnen het. “En mensen die inmiddels verdronken zijn in de organisatieorde.” Dat overkwam de...

4 Kwaliteit

...De kwaliteit van de rechtspraak staat onder druk...

kwaliteit

// de klachtenregeling // ...volgende persoon, die de nodige klachten had over de sector bestuursrecht. Hij had verschillende verzoekschriftprocedures over zijn arbeidsongeschiktheid gevoerd en voert die nog steeds. In meerdere geschriften klaagde hij erover dat er op een aantal verzoekschriften niet werd gereageerd, dat de president stelselmatig weigerde zijn klagschriften te behandelen, dat dossiers niet op orde zijn, dat uitspraken onderling strijdig zijn, dat medische en arbeidskundige informatie werd genegeerd, dat rechters partijdig

Om de kwaliteit van rechtspraak te borgen is een overkoepelend en gemeenschappelijk kwaliteitssysteem ontworpen, RechtspraakQ. Elementen die hierin centraal staan zijn de mate van onpartijdigheid en integriteit, deskundigheid, bejegening, rechtseenheid, en snelheid. Het kwaliteitssysteem biedt de gerechten een kader waarbinnen systematisch aan kwaliteit kan worden gewerkt.

Het kwaliteitssysteem kent de volgende opbouw:

- Gerechtsstatuut en sectorstatuten
- Meetsysteem van het rechterlijk functioneren
- Kwaliteitscyclus met onder andere als onderdelen:
 - Medewerkeerswaarderingsonderzoek
 - Klantwaarderingsonderzoek
 - Visitatie, één keer in de vier jaar
- Intervisie
- Klachtenregeling

“Met behulp van dit systeem kan de kwaliteit van de rechtspraak gemeten worden.”

Statuten en het meetsysteem rechterlijk functioneren

De statuten voor het gerecht en de sectoren vormen een checklist van onderwerpen die het gerecht of de sector moet regelen. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat als het gerecht de onderwerpen uit de checklist goed organiseert, er voldoende waarborgen zijn voor adequate kwaliteit in dat gerecht. De statuten zijn aldus een hulpmiddel bij de kwaliteitsbevordering. Een aantal gerechten heeft in 2005 de statuten volledig geïmplementeerd. De overige gerechten zijn bezig met de implementatie.

Verschillende gerechten passen het meetsysteem van het rechterlijk functioneren, of onderdelen daaruit, toe. Met behulp van dit systeem kan de kwaliteit van de rechtspraak gemeten worden. Er zijn vijf meetgebieden: onpartijdigheid en integriteit, deskundigheid, bejegening, rechtseenheid, en snelheid en tijdigheid. Voor ieder meetgebied zijn prestatie-indicatoren vastgesteld, aan de hand waarvan de kwaliteit wordt gemeten.

In 2005 heeft een inventarisatie plaatsgevonden van beleid op de verschillende onderwerpen uit de statuten. Het voorbeeldbeleid dat door de gerechten is aangeleverd is in een databank voorbeeldbeleid opgenomen.

zijn en griffiemedewerkers incompetent. In totaal heeft de klager meer dan twintig beroepschriften, procedures en dergelijke lopen, die op verschillende plekken bij de rechtbank binnenkomen. “Het totale inzicht en overzicht in deze zaak is nauwelijks aanwezig”, zegt secretaris Van der Kuil. “Dat vergroot de kans op miscommunicatie en veroorzaakt een grote hoeveelheid werk.” De KLAC heeft de klager tijdens de hoorzitting verteld dat zij op grond van de klachtenregeling klachten over de inhoud van een rechtszaak niet in...

Klantwaarderingsonderzoek

Door middel van klantwaarderingsonderzoeken wordt de kwaliteit van rechtspraak jaarlijks bij een aantal gerechten gemeten. Ieder jaar wisselt de mix van gerechten waarvan de kwaliteit wordt gemeten. Na een periode van drie jaar is het overgrote deel van de gerechten aan bod geweest. De cijfers die hieronder worden gepresenteerd beslaan een periode van drie jaren en geven daarmee een min of meer representatief beeld van de gehele Rechtspraak, omdat hierin de resultaten van het overgrote deel van de gerechten meewegen²². In 2005 lieten twaalf gerechten een klantwaarderingsonderzoek doen, voor tien van hen was dit het tweede onderzoek²³.

De resultaten van de afgelopen drie jaar (2003-2005) laten een stijging van de waardering voor het rechterlijk functioneren zien ten opzichte van de periode 2001-2004. In de breedte presteert de Rechtspraak goed. Opvalt dat er relatief hoog gescoord wordt op de gebieden die betrekking hebben op het optreden van en de bejegening

door de rechter. Wat lager wordt gescoord op de gebieden rechtseenheid en doorlooptijden. Aan verbetering van deze elementen wordt gewerkt aan de hand van de Agenda voor de rechtspraak 2005-2008.

De stijging van de waardering kan mede verklaard worden door het gegeven dat tien van de twaalf gerechten die in 2005 een klantwaarderingsonderzoek lieten uitvoeren, relatief klein zijn. Uit onderzoek blijkt dat klanten van kleine gerechten meer tevreden zijn dan klanten van grote gerechten.²⁴ Het verschil is niet groot, maar is significant en betreft, heel consistent, alle thema's: imago, zaaksbehandeling, rechterlijk functioneren, motiveringen, wachttijden en voorzieningen.

De verschillende meetgebieden van het klantwaarderingsonderzoek zijn richtinggevend bij de ontwikkeling van kengetallen op het gebied van kwaliteit (zie hierover hoofdstuk 1).

22.

In het jaarverslag 2004 werd nog uitgegaan van een periode van vier jaren, hetgeen verklaart waarom in de tabel de resultaten over de periode 2001-2004 zijn vermeld.

23.

In 2005 deden meer: Alkmaar, Almelo, Assen, Dordrecht, Groningen, Leeuwarden, Maastricht, Middelburg, Roermond, Utrecht, Zutphen, Zwolle

24.

Prisma-rapport 'Een ogenblik geduld alstublieft', analyse van klantwaarderingsonderzoeken bij de gerechten (2001-2004)

// de klachtenregeling // ...behandeling kan nemen. Omdat een deel van de klachten is gelegen in de schriftelijke en mondelinge communicatie met de rechtbankmedewerkers, die volgens de klager niet goed zou verlopen, heeft de KLAC het bestuur geadviseerd om binnen de sector bestuursrecht één persoon aan te stellen die alle contacten met de klager coördineert. Zo kan miscommunicatie over bijvoorbeeld de bedoeling van zijn beroepschriften worden voorkomen. Dit voorstel is volgens de KLAC niet alleen in het belang van de klager, maar ook

Rechterlijk functioneren

	2001 t/m 2004 % tevreden rechtzoekenden	2003 t/m 2005 % tevreden rechtzoekenden	2001 t/m 2004 % tevreden professionals	2003 t/m 2005 % tevreden professionals
Toelichting van de rechter op de procedure	95%	78%	71%	76%
Toelichting van de rechter op de inhoud van de zaak	95%	76%	69%	74%
Rechtseenheid van beslissingen	-	-	38%	46%
Rechter bood ruimte voor verhaal	79%	85%	68%	72%
Vorbereiding van de rechter	68%	77%	72%	76%
Rechter luisterde naar standpunten	75%	83%	67%	73%
Rechter leefde zich in in de situatie	59%	68%	53%	58%
Deskundigheid van de rechter	71%	78%	72%	76%
Bejegening van de cliënt door de rechter	-	-	70%	71%
Bejegening advocaat/ gemachtigde door de rechter	77%	-	78%	81%
De onpartijdigheid van de rechter	66%	77%	69%	74%
De wijze waarop de rechter het verdere verloop van de zaak inzichtelijk maakt	-	86%	68%	75%
Begrijpelijkheid van wat besproken is	82%	88%	-	-

Beslissing

	2001 t/m 2004 % tevreden rechtzoekenden	2003 t/m 2005 % tevreden rechtzoekenden	2001 t/m 2004 % tevreden professionals	2003 t/m 2005 % tevreden professionals
Motivering/ uitleg beslissing	56%	79%	52%	55%
De leesbaarheid/ begrijpelijkheid van de beslissing	59%	75%	69%	78%

Algemene tevredenheid

	Totaal	Bestuur	Familie	Handel	Kanton	Straf	Belasting
Rechtzoekenden							
2001 t/m 2004	66%	62%	65%	68%	67%	63%	74%
2003 t/m 2005	-	-	-	-	-	-	-
Professionals							
2001 t/m 2004	74%	82%	77%	74%	79%	61%	80%
2003 t/m 2005	81%	85%	82%	78%	85%	79%	-

in het belang van de sector bestuursrecht: zo kan waarschijnlijk de frequentie van de klachten van deze persoon en dus ook de hoeveelheid werk die daaruit voor rechtbank-medewerkers voortvloeit, worden beperkt. Het bestuur heeft dit advies overgenomen. Dit voorbeeld laat zien dat het echte conflict vaak al uit het oog is geraakt, het gaat dan meer om een luisterend oor en begrip voor iemands situatie. Voorzitter Den Dunnen: "Die gevallen doen we niet af met een briefje. We lossen de zaak niet altijd op, maar we...

Doorlooptijden / duur procedure

	Totaal	Bestuur	Familie	Handel	Kanton	Straf	Belasting
Rechtszoekenden							
2001 t/m 2004	42%	34%	42%	45%	47%	46%	13%
2003 t/m 2005	50%	36%	48%	62%	51%	50%	-
Professionals							
2001 t/m 2004	28%	28%	29%	27%	45%	22%	18%
2003 t/m 2005	41%	37%	43%	38%	55%	39%	-

Intervisie

Uit klantwaarderingsonderzoeken blijkt dat de mate van tevredenheid van rechtszoekenden vooral wordt bepaald door de beslissing en het optreden van de rechter ter zitting. Om de bejegening door de rechter te verbeteren, wordt in bijna alle gerechten intervisie toegepast. In de meeste gevallen gaat het om intercollegiale toetsing. Een zitting wordt op video vastgelegd en besproken door de desbetreffende rechter en een collega-rechter, vaak onder begeleiding van een externe deskundige.

Rechters ervaren intervisie als nuttig. Het draagt bij aan een effectiever functioneren van de rechter ter zitting. De professionele partners van de gerechten lijken de zittingsvaardigheden van de rechters positiever te waarderen dan voorheen.

Onafhankelijkheid, onpartijdigheid en integriteit

Het onderwerp onafhankelijkheid, onpartijdigheid en integriteit leeft bij de gerechten. Dit geldt voor gerechtsambtenaren evenzeer als voor rechters. Bij de werving en selectie van personeel worden kandidaten bewustgemaakt van het belang van een onpartijdige instelling. In het werk spreekt men elkaar erop aan. In 2005 is geïnventariseerd

welke concrete activiteiten de gerechten op dit vlak hebben ontplooid. Zo organiseerden diverse gerechten de workshop 'Omgaan met morele dilemma's'. In Groningen is een commissie Ethiek ingesteld, die wrakingen en verschoningen registreert en rechters in een concreet geval adviseert of zij een zaak kunnen behandelen met het oog op mogelijke schijn van partijdigheid. Rechtbank Zutphen heeft een breed samengestelde permanente bezinningscommissie Integriteit ingesteld, die het gerechtsbestuur adviseert. Integriteit heeft een nog duidelijker plaats gekregen binnen het selectieproces van rechters en is een vast onderdeel van de opleiding van rechters geworden. Verschillende gerechten en de Raad voor de rechtspraak hebben een gedragscode opgesteld, waarbij onderwerpen aan de orde komen als eed en belofte, nevenactiviteiten, omgaan met vertrouwelijke informatie en de schijn van partijdigheid.

Een overzicht van de ontplooidde activiteiten is opgenomen in een landelijke databank. Deze kan als voorbeeld en inspiratie dienen voor de gerechten.

// de klachtenregeling // ...luisteren wel. Als de aanwezige griffier de procedures nog eens goed uitlegt, wordt al veel kou uit de lucht gehaald." Bij een aantal van de zaken die de KLAC doet, wordt de klager gehoord, zelfs als dat volgens het reglement niet nodig is. Den Dunnen wil hier enige soepelheid betrachten. "Is men er niet op de minnelijke wijze uitgekomen, dan is er echt wat aan de hand. Dan is het goed dat klagers worden gehoord. Wij zijn toch het 'last resort' waar mensen terecht kunnen. Je moet daarbij ook een menselijk oordeel

Klachtenregeling

Alle gerechten hebben een klachtenregeling. Geklaagd wordt onder meer over de bejegening van de rechtszoekende, de tijdsduur die met de zaak gemoeid was en over administratieve fouten. Klachten over de inhoud van een uitspraak kunnen niet in behandeling worden genomen. Er is immers de mogelijkheid van hoger beroep. In 2005 hebben de gerechten een uniform digitaal registratiesysteem voor de klachtenbehandeling in gebruik genomen. Dit systeem geeft inzicht in het aantal en de aard van de klachten die zijn ingediend en het oordeel daarover.²⁵

Landelijk zijn in 2005 in totaal 832 klachten ingediend. Dit komt neer op 48 klachten per 100.000 afgehandelde zaken. Hiervan had 21 procent betrekking op de bejegening van de rechtszoekende, 35 procent op rechterlijke beslissingen, 8 procent op de tijdsduur die met de zaak gemoeid was, 12 procent op een vermeende administratieve fout en 24 procent op niet nader gespecificeerde ‘overige zaken’. Bij klachten over de bejegening ging het bijvoorbeeld om het afkappen van een betoog tijdens de zitting en het opdringen van een schikking. Bij klachten over rechterlijke beslissingen werd vooral geklaagd over de inhoud van een uitspraak, maar soms ook over meer procedurele beslissingen als een weigering tot aanhouding en het niet oproepen van bepaalde getuigen. De meeste klachten over de tijdsduur hadden betrekking op het uitblijven van een uitspraak.

Klachten over een administratieve fout stelden punten aan de orde als het onbereikbaar zijn van een zittings-griffier en een vertraging in de doorzending van stukken naar de appèlrechter. Verder werd nog geklaagd over zaken als de weigering van toegang tot het gerechtsgebouw en een gebrekkige privacy in de spreekkamers (categorie overig).

Van de ingediende klachten werd 16 procent niet in behandeling genomen omdat het gerecht daartoe niet bevoegd of verplicht was. Verder was 4 procent nog in behandeling. Van de inmiddels afgehandelde klachten bleek gemiddeld 18 procent van de klagers in het gelijk gesteld te zijn. In verhouding tot alle door de gerechten afgehandelde zaken is dit zeven op de 100.000 zaken. In ruim eenderde van de behandelde gevallen werd de klacht niet-ontvankelijk verklaard. Eén op de tien behandelde klachten eindigde in een schikking of intrekking. De klachten werden voor het overgrote deel schriftelijk afgedaan.

Regelmatig hebben klachten geleid tot een verbetering van de organisatie. Hierbij valt te denken aan het uitvaardigen van een nieuwe instructie voor gerechtsbodes, het opstellen van een instructie voor griffiemedewerkers over de correspondentie met partijen en de informatieverschaffing per telefoon, het versnellen van de procedure en een efficiëntere behandeling van de post.

25.

Zie ook het thema ‘De klachtenregeling’ vanaf p. 31.

hebben en tussen de regels doorlezen. Daarom horen we misschien wel meer mensen dan we zouden moeten.” Gebeurt dat niet, dan raakt de klager nog verder verstrikt in zijn frustratie. In zo’n gesprek kan ook duidelijk worden gemaakt dat de klachtencommissie zich niet uitlaat over de uitspraak van de rechter. “Daar gaan wij niet over. Maar voor veel klagers zijn de bejegening en de uitspraak moeilijk van elkaar te scheiden.” Het blijft echter niet bij een goed gesprek. Den Dunnen heeft bij zijn aanstelling als voorzitter...

5 Bedrijfsvoering

...De Rechtspraak wil een aantrekkelijke werkgever zijn...

a
a n
t r i j k e
1
werk
gever

// de klachtenregeling // ...bedongen dat er met het advies dat de KLAC uitbrengt (aan de rechtbankpresident) ook daadwerkelijk iets wordt gedaan. "Als de rechtbank ons advies in de wind slaat, houd ik ermee op." Na vier jaar kan Den Dunnen constateren dat de KLAC-adviezen 'nagenoeg altijd' worden opgevolgd. Soms worden fouten door de rechtbank hersteld, soms worden bepaalde proceskosten vergoed. Een enkele keer gaat een advies verder en wordt de rechtbank aangeraden iets in de eigen organisatie te veranderen om

5.1 Bedrijfsvoering

P-instrumentarium

De Rechtspraak wil een aantrekkelijke werkgever zijn, die scholings- en doorgroeimogelijkheden biedt voor rechters en ondersteuning. Het streven naar goed werkgeverschap kreeg in 2005 een impuls door een actieve benadering van de arbeidsmarkt, transparante en snellere selectieprocedures en activiteiten gericht op structurele investering in kennis en vaardigheden. Dat heeft op sommige punten geleid tot nieuw beleid.

Zo bleek er bij de gerechten behoefte te zijn aan ondersteuning bij de implementatie van bestaande personeelsinstrumenten. Dit is opgepakt door het project P-instrumentarium, als onderdeel van het Programma Bedrijfsvoering van de directeuren bedrijfsvoering. Hiertoe zijn in eerste instantie de instrumenten op het terrein van personeelsmanagement binnen de gerechten geïnventariseerd en op bruikbaarheid getoetst. Het gaat hierbij om instrumenten zoals werving en selectie, scholing, coaching, beloning en functioneringsgesprekken.

Werving, selectie en opleiding van rechters

Raio's

Juristen met minder dan zes jaar relevante juridische ervaring kunnen bij de Raio-selectiecommissie solliciteren naar een praktijkopleiding tot rechter of officier van justitie. In 2005 meldden zich 364 kandidaten aan, dit is ongeveer gelijk aan het niveau van 2004 (356). Na selectie zijn 54 rechterlijke ambtenaren in opleiding (raio's) met de opleiding gestart.

Rio's

Juristen met ten minste zes jaar relevante juridische ervaring die willen toetreden tot de Rechtspraak, kunnen kiezen voor een vaste rechterlijke functie of voor het honorair rechterplaatsvervangerschap (het incidenteel verrichten van rechterlijke werkzaamheden). De kandidaten die in aanmerking komen voor een vaste rechterlijke functie worden tot rechter-in-opleiding (rio) benoemd. In 2005 ontving de selectiecommissie voor deze functie 91 kandidaten. Van deze kandidaten ontvingen er 73 een positief advies van de commissie.

Raio-selectie 2005

	totaal	man	vrouw
Aantal kandidaten	364	114 (31%)	250 (69%)
Afgewezen	310 (85%)	106 (93%)	204 (82%)
Aanbevolen	54 (15%)	8 (7%)	46 (18%)

Rio-selectie 2005

	totaal	man	vrouw
Aantal kandidaten	91	34 (37%)	57 (63%)
Afgewezen	14 (15%)	4 (12%)	10 (18%)
Aanbevolen	73 (80%)	26 (76%)	47 (82%)
Ingetrokken	4 (5%)	4 (12%)	0 (0%)

herhaling van fouten te voorkomen. In 2005 kwam dat twee keer voor: zo is de procedure voor postbezorging voor de griffievakjes verbeterd en is een registratie voor appèlzaken opgezet.

Opleidingen

Studiecentrum Rechtspleging (SSR) verzorgt onder meer de initiële opleidingen van juristen tot rechter of officier van justitie (raio- en rio-opleiding). Ultimo 2005 waren er 267 raio's in opleiding. Vorig jaar verlieten dertien raio's de opleiding zonder deze af te ronden. Daarnaast verzorgt SSR de permanente educatie van rechters en officieren van justitie en biedt SSR verdiepingscursussen aan voor diverse specialisaties. Ook verzorgt SSR cursussen voor juridische ondersteuners (secretarissen) en administratief medewerkers bij gerechten en parketten. SSR heeft in totaal 599 cursussen (450 cursustitels) gegeven die door 13.409 deelnemers (van zowel gerechten als parketten) zijn bezocht. Tevens heeft SSR 326 maatwerk cursussen bij gerechten en parketten verzorgd, die door 4356 deelnemers zijn bezocht.

In 2005 is aandacht besteed aan de gevolgen van de landelijke invoering van de studie HBO-Rechten. Zo ontwikkelde SSR een sector-specifieke opleiding voor hbo'ers die instromen als juridisch ondersteuner bij een gerecht.

Diverse gerechten hebben overeenkomsten gesloten met universiteiten of hogescholen, bijvoorbeeld in Rotterdam, Utrecht en Den Haag. Als onderdeel van de overeenkomst verzorgen docenten cursussen voor medewerkers van de rechtbank.

Wijziging selectieprocedure rechters

In 2005 is de selectieprocedure voor rio's aangescherpt. De Rechtspraak heeft met deze herziening drie doelen op het oog: vergroting van de transparantie van het selectieproces, vergroting van de maatschappelijke betrokkenheid bij de selectie van rechters en (procesmatige en inhoudelijke) versterking van de selectie.

Een van de aanpassingen is de installatie in 2005 van het Adviescollege Leden Selectiecommissie Rechterlijke Macht. Het college heeft tot taak leden voor de landelijke selectiecommissie te werven uit verschillende maatschappelijke sectoren buiten de Rechtspraak. Het adviescollege draagt de kandidaatleden voor aan de Raad voor de rechtspraak, die de leden benoemt. Het streven is het aandeel leden van buiten de Rechtspraak in de selectiecommissie te vergroten tot uiteindelijk 50 procent. Met de instelling van het adviescollege en de nieuwe samenstelling van de selectiecommissie beoogt de Raad de samenleving sterker te betrekken bij de samenstelling van de rechterlijke macht.

spreekrecht slachtoffers

5.2 Automatisering en informatisering

Een belangrijke wijziging in de vernieuwde procedure is het gericht solliciteren door kandidaten. Een kandidaat moet in de nieuwe procedure solliciteren op een vacature (opleidingsplaats) bij een gerecht en wordt niet meer geselecteerd zonder dat een opleidingsplaats beschikbaar is. Na selectie door de landelijke selectiecommissie wordt hij uitgenodigd voor selectiegesprekken bij het gerecht met de betreffende vacature. Met deze maatregelen beoogt de Rechtspraak het tempo van de procedure te verhogen, kandidaten meer inzicht te geven in de beschikbare opleidingsplaatsen en kandidaten beter te begeleiden gedurende de hele selectieprocedure. De nieuwe selectieprocedure zal in 2006 van start gaan.

Allochtonen in de Rechtspraak?

De Rechtspraak streeft naar meer rechters van allochtone afkomst. Een toename van allochtone rechters zal het publieke vertrouwen en (daarmee) de legitimiteit van de rechtspraak bevorderen.

Er worden acties ondernomen om de allochtone doelgroep op de arbeidsmarkt beter te bereiken en inzicht te krijgen in het keuzegedrag van allochtone juridische studenten. De Rechtspraak heeft in 2005 geparticipeerd in verschillende onderzoeken, waaronder een internationale vergelijking, om te zien hoe een grotere etnische diversiteit onder rechters gerealiseerd kan worden. In het diversiteitsbeleid 2006 en volgende jaren worden de aanbevelingen uit de onderzoeken nader uitgewerkt.

In 2005 zijn opgeleverd een Centraal Insolventie Register (CIR) met informatie over faillissementen, surseances van betaling en schuldsaneringsregelingen, en een centraal systeem voor advocaat- en kantoorgegevens, de zogenaamde Basis Advocaten Registratie (BAR). Met het CIR verbetert de Rechtspraak zijn informatievoorziening aan belanghebbenden, zoals bedrijven, banken en burgers. Daarnaast zorgt het CIR voor een ontlasting van de civiele griffies. Het BAR levert gegevens aan alle betrokken partijen. Hiermee wordt een eenduidige en unieke registratie van advocaten bewerkstelligd en daarmee wordt een belangrijke basis gelegd voor verdere digitalisering van de communicatie tussen advocatuur, rechtsbijstand en de Rechtspraak. Met het insolventieregister en andere wijzigingen is Rechtspraak.nl verder uitgebouwd en vervangt het meer en meer andere communicatie-uitingen.

De geplande implementatie van het nieuwe registratiesysteem voor de civiele en bestuurssector bij de gerechtshoven heeft niet plaatsgevonden als gevolg van problemen in de bouw van het systeem. De externe partij had meer tijd nodig voor het afronden van de afgesproken producten dan was voorzien. Naar verwachting zou begin 2006 de eerste oplevering van de software plaatsvinden voor een test door de gebruikers. Bij goed gevolg zal gestart worden met de uitrol bij de gerechtshoven.

Sinds 1 januari 2005 hebben slachtoffers en nabestaanden het recht om tijdens de zitting te vertellen hoe zij het delict hebben ervaren. Ook kunnen ze een schriftelijke slachtofferverklaring indienen, die de rechter kan voorlezen. Dat alles kan alleen bij misdrijven met een strafdreiging van acht jaar of meer gevangenisstraf en voor enkele andere misdrijven. Hieronder vallen bepaalde zedenmisdrijven, stalking, bedreiging en mishandeling. Slachtoffers van verkeersongevallen met zwaar lichamelijk letsel of nabestaanden van...

Binnen de strafsector heeft de implementatie van GPS, een nieuw digitaal systeem waarin het papieren strafdossier wordt vervangen door een digitaal dossier, vertraging opgelopen. Oorzaken zijn de resultaten van pilots in Amsterdam en Den Bosch en onzekerheid over de te leveren prestaties van het systeem bij de uitrol. De uitrol van GPS binnen de arrondissementsparketten staat nu gepland in 2006. Tegelijk met deze uitrol zal GPS binnen de rechtbanken worden uitgerold doordat het Openbaar Ministerie in dit traject het tempo bepaalt. De Rechtspraak is hierin volgend.

In 2005 is de basis gelegd voor een rekencentrum voor Rechtspraak en Openbaar Ministerie, van waaruit de primaire processystemen van de Rechtspraak aangeboden zullen worden. Per januari 2006 is het eerste systeem beschikbaar gesteld vanuit dit rekencentrum.

De reorganisatie van de beheerorganisatie, voornamelijk bestaande uit het centraliseren van de helpdesk en andere voorheen lokale beheerfuncties, is afgerond. Daarmee is een daling ingezet van het aantal voor beheertaken gemaakte uren.

5.3 Huisvesting

In 2005 hebben rechtbank en parket Haarlem, na een voorbereidingstijd van twaalf jaar, het nieuwe gerechtsgebouw 'de Appelaar' kunnen betrekken. Met deze oplevering is een streep gezet onder het in 1990 gestarte bouwprogramma (JR120) voor de rechterlijke organisatie, een programma dat in samenwerking met de Rijksgebouwendienst en marktpartijen in een publiek-private samenwerking succesvol is afgerond. Daarnaast is in 2005 nieuwe behuizing opgeleverd voor Ictro in Utrecht en voor de Raad voor de rechtspraak in Den Haag. Tevens is in 2005 besloten tot enkele projecten voor de lange termijn, zoals de bouw van een nieuw gerechtsgebouw in Amsterdam, renovatie en uitbreiding van de rechtbank in Zwolle en uitbreiding van de rechtbank in Lelystad.

De leeftijd van de gebouwen van de meeste rechtbanken gaf aanleiding om stil te staan bij mogelijke vervangingen en herinvesteringen. In 2005 is een meerjarige vervangingsprognose per gerecht opgesteld. In het verlengde daarvan is in samenwerking met de Rijksgebouwendienst een onderzoek gestart naar de herinvesteringsbehoefte in huisvesting voor gerechten voor de eerstkomende tien jaar. De Rechtspraak is bovendien geconfronteerd met een nieuwe, intensievere aandacht voor veiligheid en beveiliging. De Rechtspraak is, wederom in samenwerking met de Rijksgebouwendienst, een onderzoek gestart naar maatregelen op dit gebied. Tot slot is in 2005 een convenant getekend door Openbaar Ministerie en Rechtspraak, dat ziet op de financiële ontvlechting van huisvesting tussen gerechten en parketten vanaf 2006.

// spreekrecht slachtoffers // ...verkeersslachtoffers kunnen hier ook gebruik van maken. Welke ervaringen hebben rechters opgedaan met het spreekrecht? Ook de directeur van Slachtofferhulp Nederland reageert. Jaap Smit, directeur Slachtofferhulp Nederland: "In 2005 hebben we ruim 2600 schriftelijke slachtofferverklaringen opgesteld. Dat is meer dan we hadden verwacht. Ik schat dat ongeveer tien procent daarvan daadwerkelijk gebruik maakt van het spreekrecht. Daarnaast zijn er ook slachtoffers die buiten Slachtofferhulp Nederland

5.4 Risicobeheersing

De accountant heeft bij de geconsolideerde jaarrekening 2005 van de Raad voor de rechtspraak en de gerechten gezamenlijk een goedkeurende verklaring afgegeven.

De Raad voor de rechtspraak houdt toezicht op de bedrijfsvoering van de gerechten en legt over die bedrijfsvoering verantwoording af. Om deze verantwoordelijkheid waar te kunnen maken, is een stelsel van beheersmaatregelen geformuleerd dat is onderverdeeld in de hieronder genoemde aandachtsgebieden.

Beheersomgeving

Aan de besturing en beheersing van de Rechtspraak geeft de Raad voor de rechtspraak invulling door het jaarplan en de bestuursafspraken met de gerechten. Driemaal per jaar vinden bestuurlijke overleggen plaats waarin de door de gerechtsbesturen gerapporteerde resultaten in relatie tot de gemaakte bestuursafspraken met de Raad voor de rechtspraak worden besproken. Aan het eind van het jaar leggen de gerechtsbesturen in een verslag verantwoording af aan de Raad.

Dat verslag omvat ook een managementparagraaf waarin het gerecht aangeeft aan welke risico's hoge prioriteit is toegekend en welke maatregelen zijn getroffen om deze risico's te beheersen. Deze managementparagraaf heeft betrekking op het financieel en materieel beheer en de informatiebeveiliging.

“Aan het eind van het jaar leggen de gerechtsbesturen in een verslag verantwoording af aan de Raad.”

in de rechtszaal hun verhaal doen, maar daarop hebben wij geen zicht.” Ian Pieter de Bie (rechtbank Zutphen): “Toen het spreekrecht voor slachtoffers werd ingevoerd, was ik geen tegenstander. Maar ik had eigenlijk geen idee of veel mensen daarvan gebruik gingen maken. Er werd ook wel gezegd dat het leidt tot veel oponthoud. Daar heb ik weinig van gemerkt. Het duurt nog geen vijf minuten per keer.” Doeke Kingma (rechtbank Haarlem): “Ik kan mij één geval herinneren waarin zeer nadrukkelijk gebruik werd gemaakt van het...

Risicobeoordeling en interne beheersmaatregelen

Financieel en materieel beheer

In het afgelopen jaar heeft de Raad op het terrein van het financieel en materieel beheer de invoering van het baten-lastenstelsel als risico aangemerkt. De gerechten hebben dit risico bij de lokale risicobeoordeling betrokken. Per gerecht zijn maatregelen geformuleerd om een succesvolle invoer te waarborgen. Naast de lokaal getroffen maatregelen heeft de Raad de invoer van het stelsel gefaciliteerd door onder meer opleidingen, het uitbrengen van het handboek financiële bedrijfsvoering, het bemensen van een telefonische advieslijn, en door de gerechten op locatie bijstand te verlenen.

De door de gerechten gerapporteerde verbetermaatregelen hebben in 2005 vooral betrekking gehad op het proces van financieren, registreren en waarden van materiële vaste activa en het proces van zaaksregistratie.

Reeds eerder is vastgesteld dat in een aantal primaire processystemen slechts in beperkte mate kan worden gesteund op elektronische controlemaatregelen. Om die reden zijn er aanvullende controlemaatregelen uitgevoerd. De betreffende verouderde systemen worden vanaf 2006 vervangen. In 2006 is vervanging van het systeem Cirad en Rekest voorzien door REIS. De beheersmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid en controleerbaarheid van de gegevens in de nieuwe systemen worden door de Raad voor de rechtspraak, in overleg met de accountant, beoordeeld.

Medio 2005 is aan de gerechten beschikbaar gesteld het met de accountants afgestemde Werkprogramma zaken en zaaksgegevens 2005. In dat werkprogramma is opgenomen een beschrijving van de werkzaamheden die door de gerechten kunnen worden uitgevoerd voor de controle op de betrouwbaarheid van zaaksgegevens in relatie tot de financiële administratie.

De financiële afsluiting van de gerechten is tussentijds beoordeeld door de Raad voor de rechtspraak. Naar aanleiding daarvan zijn maatregelen getroffen om te voorkomen dat problemen bij de jaarafsluiting zouden ontstaan. Bij een aantal gerechten is gebleken dat de accountant niet in voldoende mate kan steunen op de door de gerechten uitgevoerde controles met betrekking tot zaaksgegevens. In die gevallen heeft de accountant gegevensgericht onderzoek uitgevoerd.

// spreekrecht slachtoffers // ...spreekrecht. Dat was een zedenzaak, waarbij veel pers aanwezig was. Het slachtoffer richtte zich tamelijk emotioneel tot de verdachte. Het geheel maakte wel indruk." Jaap Smit: "We raden slachtoffers altijd aan om een schriftelijke verklaring op te stellen. Dat is een goede voorbereiding op hun spreekrecht en als ze uiteindelijk toch niet spreken – omdat het te belastend is of omdat ze op het moment suprème toch niet durven – ligt er evengoed een stuk. Dat kan door de officier van justitie worden voorgelezen

Informatiebeveiliging

Bij informatiebeveiliging staat het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst (VIR) centraal, dat onder meer het risicoanalyseproces en de borging van het beveiligingsproces beschrijft. Het voldoen aan wet- en regelgeving en het minimaliseren van het risico van schade aan individuele, bedrijfs- en overheidsbelangen ten gevolge van oorzaken op het terrein van de informatie vormen de belangrijkste uitgangspunten.

De Raad voor de rechtspraak heeft gerechten, hoven, colleges en Ictro gevraagd in hoeverre zij de informatiebeveiliging onder controle hebben. Daarnaast heeft de Raad voor de rechtspraak eigen controles uitgevoerd. In 2005 is in samenwerking met de directeuren bedrijfsvoering een risico-top-10 van de onderkende beveiligingsrisico's samengesteld. De door de gerechten en colleges gemelde risico's worden verwerkt in verbetermaatregelen. De reikwijdte van de bevraging omvatte in 2005 nog niet de informatiedienstverlening van Bistro.

Planning en verantwoording

Voor de besturing wordt gebruik gemaakt van een geïntegreerde planning-en-verantwoordingscyclus waarbij vóór (jaarplan), tijdens (viermaands-rapportages) en na (jaarverantwoording) realisatie over financiële en niet-financiële resultaten door de gerechten wordt gerapporteerd. Op basis van die rapportages worden bechmark-overzichten samengesteld van de productie- en financiële gegevens die aan de gerechten worden verstrekt. Sturing vindt plaats op basis van bestuursafspraken van de Raad voor de rechtspraak met de gerechten. Het systeem van rapportages biedt de Raad voor de rechtspraak voldoende inzicht in de bedrijfsvoering.

Bewaking

Bewaking van de ontwikkeling van het beheersingssysteem en het treffen van beheersmaatregelen vindt plaats door voortgangsbewaking bij de verschillende door de gerechten aan de Raad voor de rechtspraak toegezonden rapportages. In het bestuurlijk overleg wordt de voortgang op de verschillende terreinen besproken.

De jaarrekening van het gerecht wordt gecontroleerd door een externe accountant. Hij toetst de managementparagraaf en rapporteert zijn bevindingen aan het gerechtsbestuur.

De Raad voor de rechtspraak is van mening dat gesignaleerde risico's worden beheerst.

en het wordt toegevoegd aan het straf dossier. Het verhaal van het slachtoffer speelt dan wel een rol. Dat was vroeger wel anders: het slachtoffer speelde de hoofdrol in een eigen toneelstuk, maar had geen stem in het proces." Jules Honig (rechtbank Haarlem): "Ik heb drie à vier keer te maken gehad met het spreekrecht. In de meeste keren ging het om schriftelijke slachtofferverklaringen. De keer dat iemand echt gebruik maakte van het recht om iets te zeggen, barstte het slachtoffer in snikken uit." Ian Pieter de Bie: "Het...

6 De Rechtspraak in internationaal perspectief

...In alle gerechten werken
gerechtscoördinatoren Europees recht...

h t e u
c e r
e o p
r s e e

// spreekrecht slachtoffers // ...afgelopen jaar hebben bij mij twee mensen gebruik gemaakt van het spreekrecht. Een keer was er sprake van een schriftelijke verklaring, die ik vervolgens zelf heb voorgelezen. De andere keer las de zus van een overleden broer, slachtoffer van een levensdelict, haar verhaal voor. Dat deed ze buitengewoon waardig en het was erg indrukwekkend. Dat deed ze op anderhalve meter afstand van de verdachte. Die reageerde daar nauwelijks op. Ik vroeg hem nog of hij wilde reageren. Hij zei toen dat hij het wel erg

De Nederlandse Rechtspraak wordt inhoudelijk én organisatorisch steeds meer beïnvloed door Europese en internationale ontwikkelingen. De regelgeving en jurisprudentie van de Europese Unie en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens spelen een belangrijke rol. In alle gerechten werken daarom gerechtscoördinatoren Europees Recht. Deze rechters fungeren als aanspreekpunt en vraagbaak voor collega's en zorgen voor de Europeesrechtelijke informatievoorziening in hun organisatie.

Opnieuw is in 2005 opnieuw veel aandacht besteed aan de toegankelijkheid van Europese rechtsbronnen via het intranet van de Rechtspraak. SSR, het opleidingsinstituut van de rechterlijke macht, heeft verschillende Europeesrechtelijke cursussen georganiseerd en is daarnaast actief in het Europese Netwerk van Rechterlijke Opleidingsinstellingen (EJTN). Nederlandse rechters kunnen daardoor nu ook in andere lidstaten dergelijke cursussen volgen.

Het aantal verzoeken van buitenlandse rechters op grond van de Europese Bewijsverordening steeg gestaag. De bewijsverordening maakt het mogelijk dat rechters ten behoeve van collega-rechters uit andere lidstaten bewijs vergaren voor (civiele) procedures die elders gevoerd worden. Ook kunnen buitenlandse rechters toestemming vragen aan de rechtbank Den Haag om in Nederland zélf bewijs te verzamelen.

Het aantal leden en waarnemers van het Europese Netwerk van Raden voor de rechtspraak (ENCJ), dat op initiatief van de Nederlandse Raad voor de rechtspraak werd opgericht, steeg in 2005 tot 26. Deelname staat open voor organisaties in de lidstaten die – onafhankelijk van de wetgevende en uitvoerende macht – verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning van de Rechtspraak. Ook organisaties uit de kandidaat-lidstaten

(Bulgarije, Kroatië, Roemenië en Turkije) zijn bij de ENCJ betrokken. De ENCJ publiceerde een uitvoerige analyse van de wijze waarop – vanuit het centrale perspectief van de rechterlijke onafhankelijkheid – het functioneren van rechters in de aangesloten landen geëvalueerd wordt. Daarnaast nam de ENCJ deel aan verschillende bijeenkomsten van de Europese Unie en de Raad van Europa.

Ook de gerechten onderhouden contacten met collega's en zusterinstellingen in de Europese Unie. De rechtbank Alkmaar organiseerde bijvoorbeeld een symposium over maatschappelijke ontwikkelingen en rechterlijke oordeelsvorming, dat werd bijgewoond door rechters uit Duitsland, Engeland, Frankrijk, Hongarije en Turkije. En in de rechtbank Den Haag werd een Internationaal Moot Court georganiseerd, waar rechters uit Europa en de VS voor het grote publiek spraakmakende of karakteristieke zaken uit hun eigen rechtspraktijk naspeelden.

In 2005 werden voorbereidingen getroffen voor een samenwerkingsproject met Turkije. Nederlandse raadsheren gaan hun Turkse collega's daarin assisteren bij de opbouw van appèlrechtspraak. Ook de Zweedse Raad voor de rechtspraak is bij het project betrokken. In 2005 werd het projectplan opgesteld en goedgekeurd door de Europese Commissie en werd een raadsheer uit Amsterdam benoemd tot 'Resident Twinning Advisor' voor de implementatie van het project in Ankara.

Het Hague Forum for Judicial Expertise ging met betrokkenheid van de Raad voor de rechtspraak in 2005 van start. Het Forum verzorgde cursussen voor rechters uit Afghanistan, Iran, Irak, Latijns Amerika en Turkije over de toepassing van het internationale recht in de nationale rechtspraktijk, het rechterlijk functioneren in algemene zin en de organisatie van de rechtspraak.

vond dat deze mensen hun broer moesten missen. Maar hij bleef ontkennen." Marieke Mateman (rechtbank Haarlem): "Mijn ervaring is dat er in enkelvoudige zaken nauwelijks van het spreekrecht gebruik wordt gemaakt. Wel merk ik dat er steeds vaker een schriftelijke slachtofferverklaring in het dossier zit, zo één op de acht à tien zaken." Mieke Bijvoet (rechtbank Haarlem): "Tijdens een zitting voor de meervoudige kamer heb ik een keer een bijzonder geval meegemaakt. Het slachtoffer van een mishandeling ging de verdachte...

7 Wetgevingsadvisering

...Met het adviesrecht levert de Rechtspraak een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van nieuwe wetgeving...

belangrijke bijdrage

// spreekrecht slachtoffers // ...juist ophemelen. Hij was tevens haar vriend en ze hadden het weer goedge maakt. Ze vertelde hoe desastreus het voor het gezin zou zijn als de man zou moeten blijven vastzitten. Zij was kennelijk door het OM niet goed voorgelicht over de bedoelingen van het spreekrecht. Ik heb haar maar laten uitpraten, want ze was zo emotioneel dat het wel erg bot zou zijn geweest om haar af te kappen." Ian Pieter de Bie: "Het spreekrecht is geen getuigenverklaring. Het is niet de bedoeling dat het

Algemeen

De Raad voor de rechtspraak heeft de wettelijke taak de regering en Staten-Generaal te adviseren over voorstellen voor nieuwe wetgeving of nieuw beleid die gevolgen hebben voor het functioneren van de rechtspraak. De wetgevingsadviezen komen in nauw overleg met betrokken sectoren uit de gerechten tot stand. Met het adviesrecht levert de Rechtspraak een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van nieuwe wetgeving. In 2005 heeft de Raad voor de rechtspraak 41 wetgevingsadviezen afgegeven. Zie www.rechtspraak.nl voor een overzicht en de inhoud van deze wetgevingsadviezen.

Veel wets- en beleidsvoorstellen die aan de Raad worden voorgelegd, hebben gevolgen voor de bedrijfsvoering en de werkbelasting van de Rechtspraak. De inschatting van deze gevolgen is een essentieel onderdeel van de wetgevingsadvising. Waar relevant wordt aandacht besteed aan de gevolgen van een voorstel voor de personeelsbezetting, de belasting van de administratie van gerechten, het aantal te behandelen zaken, de gemiddelde behandeltijd per zaak, de ict-systemen en de opleiding van rechters en griffiers.

Zonodig worden extra financiële middelen geclaimd. Met deze middelen kunnen eventuele negatieve gevolgen van het voorstel voor de doorlooptijden, de kwaliteit van rechtspraak en de werkbelasting van het personeel voorkomen worden. Dit is van belang voor alle bij de rechtspraak betrokken partijen. De Raad heeft het afgelopen jaar in zeven wetgevingsadviezen een claim geformuleerd. Voorbeelden van wetgevingsadviezen uit 2005 met een grote financiële claim betreffen het conceptwetsvoorstel inburgering en het conceptwetsvoorstel huisverbod bij huiselijk geweld.

Initiatief-wetsvoorstel echtscheidingsrecht

In 2005 heeft de Raad voor de rechtspraak geadviseerd over een initiatief-wetsvoorstel dat echtscheiding buiten de rechter om mogelijk moet

maken. Hoewel de Raad voor de rechtspraak in beginsel positief staat tegenover dejuridisering, voorziet het in dit geval een aantal praktische problemen. Bovendien is de verwachting dat het wetsvoorstel tot een aanzienlijke extra belasting van de Rechtspraak zal leiden.

Anti-terroriswetgeving

Een kritisch advies werd uitgebracht over het wetsvoorstel Strafbaarstelling apologie en het wetsvoorstel Bestuurlijke maatregelen nationale veiligheid. De rechter dreigt door deze wetsvoorstellen in een positie gebracht te worden dat hij over onvoldoende handvatten beschikt om op maatschappelijk verantwoorde wijze invulling te geven aan zijn taak.

Commissie verbetervoorstellen bestuur

De Raad voor de rechtspraak kan ook ongevraagd adviseren, bijvoorbeeld over verbeteringen van het procesrecht. In navolging van de commissies Verbetervoorstellen straf en civiel is in 2005 de commissie Verbetervoorstellen bestuur van start gegaan. De commissie heeft als opdracht voorstellen tot verbetering van de bestuursrechtelijke procesgang te formuleren, de organisatie en de logistiek daaronder begrepen.

Werkgroep elektronische verwerking Europees betalingsbevel

Europese wetgeving bepaalt in toenemende mate de inrichting van het procesrecht en daarmee de werkzaamheden van de rechter. Om deze reden heeft de Raad voor de rechtspraak in 2005 zijn betrokkenheid bij de totstandkoming van het Europees recht geïntensiveerd. Een voorbeeld hiervan is een internationale werkgroep van juridische en technische experts, die op initiatief van de Raad voor de rechtspraak gewerkt heeft aan een advies over elektronische verwerking van de in voorbereiding zijnde Europese betalingsbevel-procedure. De werkgroep wordt gesteund door het Europees Netwerk van Raden voor de rechtspraak. Het advies van de werkgroep staat op Rechtspraak.nl.

slachtoffer of de nabestaanden de feitelijke toedracht van het delict uit de doeken doen. Wel kunnen ze vertellen wat het voor hen heeft betekend. In het vonnis mag je alle omstandigheden laten meewegen – dus ook de maatschappelijke onrust die een bepaald feit teweeg heeft gebracht, en de impact op slachtoffers en nabestaanden. Maar vaak weet je dat al: het blijkt ook uit verslagen van gesprekken die het Openbaar Ministerie of Slachtofferhulp met het slachtoffer voert. Daarvoor heb je het spreekrecht eigenlijk...

8 Onderzoeksprogramma

...Zijn strafzaken in de grote steden
bewerkelijker dan die elders?...

BEMERKE
TOEKER
STRAFZAKEN

// spreekrecht slachtoffers // ...niet nodig. Uit verslagen van de reclassering kan ook blijken dat er tussen dader en slachtoffer 'iets moois' is gegroeid: de dader heeft, als tegemoetkoming iets voor het slachtoffer gedaan. Ook dat zou je kunnen meenemen in de strafmaat. Maar omdat je dat niet altijd weet, voegt het spreekrecht wel degelijk iets toe. Daarnaast is het een groot goed dat het slachtoffer zijn hart kan luchten. En daar is het toch allemaal om begonnen." Doeke Kingma: "Ik schat dat het spreekrecht in misschien vijf procent

Het wetenschappelijk onderzoek dat de Raad voor de rechtspraak laat uitvoeren staat ten dienste van de uitvoering van de wettelijke taken van de Raad en van de strategieontwikkeling van de Raad. Doel hiervan is om antwoorden te krijgen op lacunes in kennis. Deze kan de gang van zaken in het primaire proces betreffen, de organisatie van het gerecht of de plaats van de Rechtspraak in breder verband.

In 2005 is verder uitvoering gegeven aan het onderzoeksprogramma dat in 2003 werd vastgesteld. Er verschenen acht publicaties, en er werden drie onderzoeken afgerond die in 2006 gepubliceerd zullen worden (zie kader). Het periodiek *Rechtstreeks*, dat wetenschappelijke inzichten en bijdragen aan het publieke debat over de rechtspraak in bredere kring ter kennis brengt, verscheen vier maal (zie kader). Verder werd het onderzoeksprogramma na brede consultatie van de gerechten voor de periode 2005-2008 vastgesteld.

Een aantal onderzoeksresultaten verdient in het bijzonder de aandacht:

- Niet alleen het rechtsstatelijk belang, maar ook het economisch belang van de rechtspraak is groot. In de internationaal vergelijkende studie naar de economische betekenis van de juridische infrastructuur concludeerde Van Velthoven dat de kwaliteit van de juridische infrastructuur in Nederland groot is in vergelijking met het buitenland. Het handhaven van deze goede Nederlandse positie vergt evenwel de nodige alertheid ten aanzien van veranderende omstandigheden.
- Zijn strafzaken bij de rechtbanken in de drie grote steden bewerklijker dan die elders? Van Tulder en Paulides gingen – op basis van de beschikbare data – na of dat ook ‘hard te maken valt’ (en dan dus ook financieringsconsequenties zou moeten hebben).

- Hun bevinding is dat over het geheel genomen dat beweerde verschil niet valt aan te tonen.
- Het versnellen van de doorlooptijden in civiele en bestuursrechtelijke zaken is een belangrijke beleidsprioriteit. Verschillende impulsen zoals verbetering van de organisatie en wijziging van wetgeving, zijn ingezet om dat doel te realiseren. Dat lukt, zo meldt Eshuis in zijn tussentijdse rapportage, mede omdat er op grotere schaal gebruik wordt gemaakt van de comparitie na antwoord (in 1994-1996 15% en in 2003 64%).
- Het rapport ‘The Europeanisation of the Law: Consequences for the Dutch Judiciary’ bevestigde de trend dat op vrijwel ieder gebied het Europees recht een rol kan spelen en iedere rechter hierop bedacht moet zijn. Het kan dan gaan om de toepassing van Europees recht, maar óók om de betrokkenheid van partijen uit andere lidstaten. De auteurs doen aanbevelingen voor de wijze waarop de Rechtspraak met deze ontwikkelingen moet omgaan, zoals verbetering en op peil houden van Europeesrechtelijke kennis, het volgen van ontwikkelingen in het Europese recht en het bevorderen van de onderlinge informatie-uitwisseling en samenwerking, al dan niet in Europese Netwerken.

Onderzoekspublicaties 2005

- De waarde van de juridische infrastructuur voor de Nederlandse economie B.C.J. van Velthoven
- ‘Europeanisation’ of the Law: Consequences for the Dutch Judiciary S. Prechal e.a.
- Rechter onder de mensen? Over de externe oriëntatie van de rechterlijke macht in Californië S. Verberk
- Instrumenten ter ondersteuning van de rechter bij de straftoemeting: Een onderzoek naar de (potentiële) effectiviteit van de Databank Consistente Straftoemeting en oriëntatiepunten voor de straftoemeting G.K. Schoep & P.M. Schuyt
- Provision of information by courts and court administrations: A comparative inventory of eight European Countries and in the USA P. Langbroek & W. Voermans
- Prognosemodellen Justitiële Ketens: civiel en bestuur E. Leertouwer, F. van Tulder e.a.
- Strafzaken in grote steden extra bewerklijker? G. Paulides & F. van Tulder
- Mediation in beklagzaken ex artikel 12 Sv M. Laemers e.a.

Rechtstreeks 2005

- 1 De rechtspraak internationaal bezien: Nederland en Denemarken vergeleken A. Klijn & F. van Tulder
- 2 Versnellingsbeleid in de rechtspraak: Resultaten en reflecties R. Eshuis, F. van Dijk & E. Bauw
- 3 Waarnemen, Waarzeggen: Prognosemodel van het beroep op de civiele en bestuursrechter E. Leertouwer, F. van Tulder e.a.
- 4 Meer van minder in de rechtspraak: Over de toetredingskansen van etnische minderheden A. Böcker & L.E. de Groot-van Leeuwen

van de zaken waarin dat mogelijk is daadwerkelijk wordt gebruikt. Het komt dan regelmatig voor dat, na een aankondiging vooraf, het slachtoffer toch niet komt of niets wil zeggen. Wel wordt er veel gebruik gemaakt van de schriftelijke slachtofferverklaring. Die lees ik altijd – bijna integraal – voor. Het is een effectief middel.” Mieke Bijvoet: “Wat me ook is opgevallen: bij minderjarige slachtoffers van zedenmisdrijven vertelt de ouder – vaak de moeder omdat de vader de verdachte is – niet wat voor impact het op het kind..

9 Samenwerking tussen gerechten

...De beschikbare capaciteit bij de gerechten wordt zo in de volle breedte benut...

beschikbaar

// spreekrecht slachtoffers // ...heeft gehad, maar wel op haarzelf." Jaap Smit: "We wijzen de slachtoffers er wel op dat er bepaalde spelregels zijn. Zo mogen ze niets zeggen over de toedracht van het misdrijf. Praten ze daar wel over, dan kunnen er misschien nieuwe feiten aan het licht komen en kan het slachtoffer worden opgeroepen als getuige. Met de slachtoffers wordt nadien besproken hoe ze hun spreekrecht hebben ervaren. In het algemeen zijn ze daar zeer positief over. De Raad voor de rechtspraak was aanvankelijk

De Raad voor de rechtspraak kan met het oog op een snellere behandeling van zaken een of meer nevenzittingsplaatsen buiten het rechtsgebied aanwijzen voor de behandeling van zaken. Deze bevoegdheid is geregeld in het Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen. De beschikbare capaciteit bij de gerechten wordt zo in de volle breedte benut, zodat de zaken niet blijven liggen. De Raad streeft er naar om de zaken zo mogelijk in een naburig rechtsgebied te doen behandelen. In 2005 heeft de Raad drie aanwijzingsbesluiten genomen:

- a. *Het Aanwijzingsbesluit nevenzittingsplaats sociale zekerheidszaken rechtbank 's-Hertogenbosch van 16 februari 2005*
De rechtbank 's-Hertogenbosch beschikt over onvoldoende zittingscapaciteit voor de behandeling van sociale zekerheidszaken. De werkvoorraad heeft de totale instroom van één jaar overschreden. De rechtbank Maastricht is de dichtstbijzijnde rechtbank die in staat is om de behandeling van een deel van deze zaken over te nemen. Maastricht is daarom aangewezen als nevenzittingsplaats. In 2005 zijn 246 zaken overgedragen aan de rechtbank Maastricht. De aanwijzing geldt voor drie jaren.
- b. *Het Aanwijzingsbesluit nevenzittingsplaatsen strafzaken rechtbank 's-Gravenhage van 25 maart 2005*
De rechtbank 's-Gravenhage beschikt over onvoldoende zittingscapaciteit voor de behandeling van strafzaken. De rechtbank Haarlem heeft voldoende capaciteit om extra strafzaken te behandelen. Haarlem en Haarlemmermeer (in verband met de nevenvestiging van de rechtbank Haarlem op Schiphol) zijn daarom aangewezen als nevenzittingsplaatsen van de rechtbank 's-Gravenhage. Het College van procureurs-generaal heeft ingestemd met de aanwijzing. In 2005 zijn 298 zaken overgedragen aan de rechtbank Haarlem. De aanwijzing geldt voor drie jaren.

bevreesd voor al te emotionele taferelen, maar daarvan is niets gebleken. We horen dan ook dat de rechtbanken op een correcte manier invulling geven aan het spreekrecht.”

c. *Het Aanwijzingsbesluit nevenzittingsplaats strafzaken gerechtshof Arnhem van 14 juli 2005*

Het gerechtshof Arnhem beschikt over onvoldoende zittingscapaciteit om de strafzaken binnen redelijke termijn te kunnen verwerken. Dit komt onder andere doordat de behandeling van appèllen in strafzaken van de rechtbank Utrecht niet in Amsterdam, maar in Arnhem plaatsvindt. Het gerechtshof Leeuwarden heeft voldoende capaciteit om extra strafzaken te behandelen. Leeuwarden is daarom aangewezen als nevenzittingsplaats van het gerechtshof Arnhem.

Een belangrijk voordeel voor het (kleinschalige) gerechtshof Leeuwarden is dat het door deze zaaksuitbreiding en de daarmee gepaard gaande uitbreiding van de bezetting minder kwetsbaar is bij uitval door ziekte en pieken in de werklust. Het College van procureurs-generaal heeft ingestemd met de aanwijzing. In 2005 zijn 111 zaken overgedragen aan het gerechtshof Leeuwarden. De aanwijzing geldt voor de duur van drie jaren.

De aanwijzingsbesluiten ‘nevenzittingsplaatsen megastrafzaken’ van 1 juli 2004, ‘nevenzittingsplaatsen strafzaken gerechtshof Amsterdam en rechtbank Haarlem’ van 13 september 2004, en ‘nevenzittingsplaats sociale zekerheidszaken rechtbank Amsterdam’ van 4 november 2004 zijn nog steeds van kracht.

Zie voor het volledige verslag over 2005, als bedoeld in artikel 11, tweede lid van het Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen: www.rechtspraak.nl.

“Leeuwarden is daarom aangewezen als nevenzittingsplaats van het gerechtshof Arnhem.”

de Schiedammer
parkmoord

Geen zaak bracht in 2005 meer ophef teweeg dan de Schiedammer parkmoord. Wat heeft de Rechtspraak hiervan geleerd? Het was het jaar van de ten onrechte veroordeelde Kees B. en van Wik H., die zichzelf meldde als dader van de moord op een 10-jarig meisje. Het was ook het jaar waarin de rechterlijke macht zich in deze zaak zeer nadrukkelijk moest verantwoorden voor een onjuiste veroordeling met vergaande gevolgen. Maar voor wie het positief wil benaderen: 2005 was ook een groot leermoment. Dat laatste is zonder...

10 Jaarrekening

...huurverplichtingen nemen in de komende jaren gestaag toe, omdat veel panden worden gemoderniseerd...

// de Schiedammer parkmoord // ...“afbreuk te doen aan de ernst van deze zaak” meer de insteek van mr. Rosa Jansen. Zij is voorzitter van de sector strafrecht, rechtbank Utrecht en sinds kort ook voorzitter van het LOVS, het Landelijk Overleg van Voorzitters van de Strafssectoren. En in die hoedanigheid nauw betrokken bij de vraag: hoe kan worden voorkomen dat ooit opnieuw de verkeerde wordt veroordeeld? Daarover heeft het LOVS meermalen gesproken. De Rechtspraak levert kwalitatief goed werk, maar zal voortdurend

Geconsolideerde balans per 31 december 2005 (voor resultaatverdeling)

Omschrijving (x €1.000)	31-12-2005	1-1-2005
Activa		
Vaste activa		
[1] Materiële vaste activa	68.667	69.455
Grond en gebouwen	9.460	8.326
Installaties en inventarissen	45.627	39.972
Overige materiële vaste activa	13.580	21.157
Financiële vaste activa		
[2] Vordering Ministerie van Justitie inzake vakantiegelden	19.977	20.305
Vlottende activa		
Vorderingen		
[3] Rekening Courant Ministerie van Justitie	31.450	51.773
[4] Overige vorderingen	3.488	1.793
[5] Overlopende activa	11.385	15.800
[6] Liquide middelen	59.944	7.514
Totaal activa	194.911	166.640
Passiva		
[7] Eigen vermogen	36.725	15.777
Exploitatiereserve	17.677	15.720
Onverdeeld resultaat	19.048	57
[8] Egalisatierekening	27.013	21.900
[9] Voorzieningen	6.669	8.231
Langlopende schulden		
[10] Leningen bij het Ministerie van Financiën	44.314	42.808
[11] Vooruitontvangen Bedragen Openbaar Ministerie	6.885	6.198
[12] Nog te betalen bedragen Rijksgebouwendienst	3.791	
[13] Overige langlopende schuld	-	103
Kortlopende schulden		
[14] Crediteuren	10.994	1.535
[15] Overlopende passiva	58.520	70.088
Totaal passiva	194.911	166.640

alert moeten zijn op verbeteringen. Dat geldt vooral in de strafsector, zegt Jansen: "Onze beslissingen hebben grote gevolgen voor de vrijheid van mensen en fouten zijn niet toelaatbaar." De onjuiste veroordeling in de Schiedammer parkmoord heeft haar en haar collega's niet onberoerd gelaten. Er is veel over gesproken. In de wandelgangen, tussen medewerkers onderling en op bestuurlijk niveau. "Je schrikt enorm, er is een verkeerde veroordeeld. Individuele rechters vroegen zich af: kan mij dit ook overkomen?" Er is...

Geconsolideerde staat van baten en lasten 2005

Omschrijving (x €1.000)	Realisatie 2005	Begroot 2005 Oorspronkelijk
Baten		
[16] Bijdrage Ministerie van Justitie	780.107	745.466
[17] Bijdrage derden	9.422	15.726
[18] Bijdrage meer/minder werk	2.187	-
Totaal baten	791.716	761.192
Lasten		
[19] Personele kosten	521.334	610.583
[20] Materiële kosten	217.514	116.302
[21] Afschrijvingskosten	18.341	23.000
[22] Rentekosten	1.824	1.944
[23] Gerechtskosten	4.815	6.582
[24] Overige kosten	1.540	-
Totaal lasten	765.368	758.411
Resultaat voor doelmatigheidsbijdrage	26.348	2.781
[25] Doelmatigheidsbijdrage	7.300	7.287
Resultaat	19.048	-4.506

Toelichting op de geconsolideerde Balans en Staat van baten en lasten*Algemeen*

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de in deze toelichting opgenomen grondslagen voor waardering van activa en passiva en grondslagen voor de bepaling van het resultaat.

Deze grondslagen zijn afgeleid van de maatschappelijke normen zoals in Boek II Titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving zijn verwoord.

Op enkele punten wordt hiervan afgeweken.

De belangrijkste afwijkingen betreffen:

- een reservering voor de verplichting in het kader van vakantiedagen;
- een positie voor het onderhanden werk;
- voorzieningen in het kader van jubileumuitkeringen, vergoedingen bij ontslag en arbeidsongeschiktheid;
- uitsplitsing van de personele kosten in salarissen, sociale lasten en pensioenpremie.

// de Schiedammer parkmoord // ...gepraat over verschillende ideeën voor een verdere verbetering van de rechterlijke oordeelsvorming in strafzaken. Vooropgesteld, zegt Jansen: we werken gewoon zorgvuldig. Maar kwaliteitsverbeteringen blijven nodig, ook omdat maatschappelijke opvattingen over transparantie en externe verantwoording daar om vragen. Met name de transparantie kwam in deze zaak niet geheel uit de verf, zo werd de Rechtspraak verweten. Maar de Rechtspraak leek met de handen op de rug gebonden

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Consolidatie

In de consolidatie zijn integraal opgenomen de financiële gegevens van de 26 gerechten (rechtbanken, gerechtshoven en bijzondere appèlcolleges), het Bureau van de Raad voor de rechtspraak en de landelijke dienst SSR. De financiële gegevens van de landelijke dienst Ictro, waar de Raad voor de rechtspraak een belang in heeft van 66,6 procent, zijn niet opgenomen omdat Ictro nog niet is overgegaan naar het baten-lastenstelsel.

Ook de landelijke dienst Prisma, waar de Raad voor de rechtspraak een belang in heeft van 50 procent, is niet opgenomen in de consolidatie vanwege het beperkte financiële belang. De bijdragen aan Ictro en Prisma worden in de Staat van baten en lasten verantwoord onder de materiële kosten.

“Afschrijvingen vinden plaats naar tijdsgelang op basis van de werkelijke aanschafdatum.”

Algemeen

Alle activa en passiva worden, voor zover niet anders vermeld, opgenomen tegen nominale waarden.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Afschrijvingen op materiële vaste activa worden berekend volgens een vast percentage van de verkrijgingsprijs op basis van de geschatte gebruiksduur van de betreffende materiële vaste activa. Afschrijvingen vinden plaats tot restwaarde. Voor zover niet anders is vermeld, is de restwaarde op nihil gesteld. Afschrijvingen vinden plaats naar tijdsgelang op basis van de werkelijke aanschafdatum. Op materiële vaste activa in bestelling wordt niet afgeschreven.

Debiteuren

Vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde onder aftrek van een voorziening wegens vermoedelijke oninbaarheid.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd tegen enkele concrete of specifieke risico's en verplichtingen die op de balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker is doch redelijkerwijs in te schatten. De voorziening FPU is opgenomen tegen contante waarde, waarbij rekening is gehouden met een contantmakingspercentage van 4,7 procent.

omdat de overwegingen in de raadkamer geheim zijn. Dat laatste moet, als het aan Jansen ligt, zo blijven. “We kunnen transparant zijn, ook al blijft het geheim van de raadkamer in stand. Dat geheim is een groot goed, dat niet zo maar moet worden opgegeven. We moeten met name transparant zijn in onze beslissingen. We kunnen wel meer doen door onze deuren open te zetten en meer in de keuken te laten kijken. In Utrecht wordt nu geëxperimenteerd met schaduwpanels die bij een aantal zaken van het begin tot het einde...

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de ontvangen bijdragen en de kosten en andere lasten over het jaar.

Baten

De ontvangen bijdragen in het kader van de productie worden verantwoord in het verslagjaar waarin de productie wordt gerealiseerd. Overige bijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Lasten

De kosten worden berekend op basis van historische kosten en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. De afschrijvingen op de materiële vaste activa worden gebaseerd op de verkrijgingsprijs; de afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur.

Toelichting op de geconsolideerde balans

Activa

[1] Materiële vaste activa

Omschrijving (x €1.000)	Grond en gebouwen	Installaties en inventarissen	Overige	Totaal
Aanschafwaarde begin periode	11.035	103.560	63.843	178.438
Cumulatieve afschrijvingen	2.709	63.588	42.686	108.983
Boekwaarde 1 januari 2005	8.326	39.972	21.157	69.455
Correctie boekwaarde	-3	2.485	-2.753	-271
Gecorrigeerde aanschafwaarde	11.034	107.009	60.760	178.803
Gecorrigeerde cumulatieve afschrijvingen	2.711	64.552	42.356	109.619
Gecorrigeerde boekwaarde 01-01-2005	8.323	42.457	18.404	69.184
Mutaties gedurende periode				
Investerings	2.273	13.493	5.659	21.425
Desinvesterings	0	2.484	4.120	6.604
Afschrijvingen	1.136	9.994	10.265	21.395
Afschrijvingen desinvesterings	0	2.155	3.902	6.057
Totaal mutaties	1.137	3.170	-4.824	-517
Aanschafwaarde einde periode	13.307	118.018	62.299	193.624
Cumulatieve afschrijvingen	3.847	72.391	48.719	124.957
Boekwaarde 31 december 2005	9.460	45.627	13.580	68.667

// de Schiedammer parkmoord // ...'meelopen'." Een van de onderwerpen die aandacht verdienen, is deskundigheidsbevordering. Voorzitters van meervoudige kamers zouden hierbij baat hebben. Jansen meent dat grote, complexe zaken alleen nog maar moeten worden voorgezeten door rechters en raadsheren die over speciale deskundigheid beschikken. In zekere zin geldt dat ook voor politierechterzaken. "De verhoogde competentie van de politierechter heeft een zeker risico", reageert Jansen. "Wat nu soms gebeurt is op het

De boekwaarde per 1 januari 2005 is gecorrigeerd, omdat bij een aantal gerechten ten onrechte kunst in de openingsbalans per 1 januari 2005 was opgenomen. Verder heeft bij een aantal gerechten een herrubricering van Overige materiële vaste activa naar Installaties en inventarissen plaatsgevonden.

Per 1 januari 2005 was onder de overige materiële vaste activa een bedrag van circa 494.000 euro als materiële vaste activa in bestelling opgenomen. Ultimo 2005 bedraagt de stand materiële vaste activa in bestelling 0 euro.

De overige materiële vaste activa betreffen met name hardware, software en licenties. Zelfontwikkelde software is niet-geactiveerd; alleen van derden gekochte software is geactiveerd. Kunst is niet geactiveerd onder de materiële vaste activa maar als niet in de balans opgenomen activa verantwoord.

De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn in onderstaande tabel opgenomen:

Afschrijvingspercentage

Grond en gebouwen

Verbouwingen	10%
--------------	-----

Installaties en inventarissen

Installaties	10%
--------------	-----

Meubilair	10-20%
-----------	--------

Kantoormachines	20%
-----------------	-----

Stoffering	12,5%
------------	-------

Audio-visuele middelen	12,5%
------------------------	-------

Overige	20%
---------	-----

Overige materiële vaste activa

Hardware	33,33%
----------	--------

Software	33,33%
----------	--------

Licenties	33,33%
-----------	--------

Overig (geen ICT-activa)	20%
--------------------------	-----

Ictro, Prisma en stafdiensten

De Raad voor de rechtspraak is gedeeltelijk eigenaar van de materiële vaste activa van de landelijke diensten Ictro en Prisma.

Het aandeel van de Raad voor de rechtspraak in de materiële vaste activa bedraagt voor Ictro circa 1,1 miljoen euro (1-1-2005: 1,1 miljoen euro) en voor Prisma circa 54.000 euro (1-1-2005: 75.000 euro).

De Rechtspraak maakt per 31 december 2005 gebruik van de diensten van 5 gemeenschappelijke beheerdiensten. Het betreft beheerdiensten in Arnhem, 's-Hertogenbosch, 's-Gravenhage, Groningen en Rotterdam. De gerechten die gebruik maken van de beheerdiensten zijn mede-eigenaar van de eigen activa van deze beheerdiensten. Het aandeel van de Rechtspraak in deze activa betreft per 31 december 2005 circa 1 miljoen euro (1-1-2005: 1,2 miljoen euro).

Eigendom

Van een deel van de materiële vaste activa is de Rechtspraak wel economisch eigenaar maar geen juridisch eigenaar. Het betreft hier voornamelijk verbouwingen en bedrijfsinstallaties die zijn geplaatst in panden waarin de gerechten zijn gehuisvest. De verbouwingen zijn opgenomen onder de categorie grond en gebouwen, de bedrijfsinstallaties zijn opgenomen in de categorie installaties en inventarissen.

randje: veel recent benoemde rechters die toch belangrijke beslissingen moeten nemen over gevangenisstraffen tot één jaar. We zouden liever zien dat rechters tijd en ruimte hebben om eerst meer ervaring op te doen, alvorens enkelvoudig te worden ingezet." Ook scholing speelt hierbij een belangrijke rol. Meer 'interne tegenspraak' organiseren zou volgens haar ook helpen om een tweede Schiedams debacle te voorkomen. Daarnaast wordt voorgesteld meer te doen aan 'materiedeskundigheid', bijvoorbeeld op...

Financiële vaste activa

[2] Vordering Ministerie van Justitie inzake vakantiegeden

Deze vordering betreft een vordering op het Ministerie van Justitie inzake de financiering van de te betalen vakantiegeden, die is ontstaan bij het inwerking treden van het baten-lastenstelsel per 1 januari 2005. Met het Ministerie van Justitie is geen aflossingsschema overeengekomen en er wordt door de Rechtspraak geen rente berekend.

Bedragen (x €1.000)	
Stand 1-1-2005	20.305
Correctie	-328
Stand 31-12-2005	19.977

De vordering op het Ministerie van Justitie inzake vakantiegeden is verlaagd met 328.000 euro in verband met een bij een drietal gerechten te hoog opgenomen schuld inzake vakantiegeden in de openingsbalans per 1 januari 2005.

Vlottende activa

Vorderingen

[3] Rekening-courant Ministerie van Justitie

Het saldo Rekening-courant Ministerie van Justitie is als volgt samengesteld:

Bedragen (x €1.000)		
	31-12-2005	01-01-2005
Vordering inzake dotatie exploitatiereserve	9.000	14.600
Vordering inzake dotatie egaliseringsrekening	16.700	21.900
Vordering inzake saldo werkkapitaal	5.750	15.273
Totaal	31.450	51.773

[5] Overlopende activa

Bedragen (x €1.000)		
	31-12-2005	01-01-2005
Nog te ontvangen bedragen en overige overlopende activa	2.034	1.952
Vooruitbetaalde bedragen	3.462	7.293
Nog te ontvangen bijdrage	5.889	6.555
Totaal	11.385	15.800

Alle overige vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar met uitzondering van de nog te ontvangen bijdrage FPU ad 5.889 miljoen euro die een langlopend karakter kent.

[6] Liquide Middelen

De liquide middelen staan vrij ter beschikking van de Rechtspraak.

Passiva

[7] Eigen vermogen

Bedragen (x €1.000)		
	31-12-2005	01-01-2005
Exploitatiereserve	17.677	15.720
Onverdeeld resultaat	19.048	57
Totaal	36.725	15.777

Het verloop van de exploitatiereserve is als volgt:

Bedragen (x €1.000)	
Stand 1 januari 2005	15.720
Correctie stand 1 januari 2005	400
Gecorrigeerde stand 1 januari 2005	16.120
Versterking eigen vermogen	1.500
Toevoeging onverdeeld resultaat SSR 2004	57
Stand 31 december 2005	17.677

// de Schiedammer parkmoord // ...forensisch gebied. Jansen: "Op die manier kun je als rechter ter terechtzitting beter in debat met de deskundige. Je krijgt dan bijvoorbeeld een betere grip op de inhoud van DNA-rapporten." Tot slot wordt er gewerkt aan een betere motivering van strafvonnissen, maar de extra werktijd die daarvoor in sommige zaaksoorten nodig is, zal via de bekostiging wel mogelijk gemaakt moeten worden. Een ander aspect is de rol van de rechter-commissaris (r-c) in strafzaken. Met de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden

De stand per 1 januari 2005 bestaat voor 14,6 miljoen euro uit nog te storten exploitatie-reserve door het Ministerie van Justitie en 1,12 miljoen euro eigen vermogen SSR.

Deze beginstand is gecorrigeerd met 0,4 miljoen euro, omdat het Ministerie van Justitie in plaats van een bedrag van 14,6 miljoen euro, een bedrag van 15 miljoen euro in de exploitatiereserve zal storten.

Op basis van een afspraak met het Ministerie van Financiën zal een deel onbenutte arbeidsvoorwaardenruimte van 1,5 miljoen euro ten behoeve van het eigen vermogen van de Rechtspraak worden gestort.

Het onverdeeld resultaat SSR 2004 is toegevoegd aan de exploitatiereserve van de Rechtspraak.

In het Besluit financiering rechtspraak 2005 is in artikel 21 geregeld dat bij ingrijpende wijzigingen van de omstandigheden met aantoonbare gevolgen voor de productie de Minister en de Raad overleggen over te nemen maatregelen en het zonodig aanpassen van de productieaantallen en de landelijke prijzen. Pas na het opstellen van het jaarverslag 2005 vindt besluitvorming over een mogelijk beroep op deze 'hardheidsclausule' plaats. Op grond hiervan is in de balans het onverdeeld resultaat nog niet toegevoegd aan de exploitatiereserve.

Het totaal van de exploitatiereserve en het onverdeeld resultaat van de Rechtspraak bedraagt ten hoogst vijf procent van de gemiddelde jaarlijkse baten van de Rechtspraak, berekend over de laatste drie jaar. Wanneer deze grens van vijf procent wordt overschreden dient het meerdere door de Rechtspraak aan de Minister te worden uitgekeerd. Daar de grens in 2005 niet wordt bereikt, is 'afroming' van het eigen vermogen niet aan de orde.

[8] Egalisatierekening

Het verloop van de egalisatierekening is als volgt:

Bedragen (x €1.000)	
Stand 1 januari 2005	21.900
Opbrengst meer/minderwerk	-2.187
Doelmatigheidsbijdrage	7.300
Stand 31 december 2005	27.013

Op basis van de met de Minister gemaakte afspraken heeft de Rechtspraak meerwerk voor een bedrag van 2,2 miljoen euro gerealiseerd. Deze opbrengst meer/minderwerk [18] wordt onttrokken aan de egalisatierekening. (Zie hoofdstuk 2.4) Dotatie vindt plaats op basis van de met de Minister afgesproken doelmatigheidsbijdrage [25] gebaseerd op 1 procent van de over 2005 begrote productiegerelateerde bijdrage. De verwachte dotatie bedraagt over 2006 2 procent en over 2007 3 procent van de productie-gerelateerde bijdrage.

[9] Voorzieningen

De balanspost voorzieningen betreft de volgende voorzieningen:

Bedragen (x €1.000)		
	31-12-2005	01-01-2005
Reorganisatievoorziening	700	3.100
FPU-voorziening	5.889	4.555
Overige voorzieningen	80	576
Totaal	6.669	8.231

(BOB) heeft de officier van justitie een zwaardere functie gekregen, ten koste van de r-c. Later is daar de bevoegdheid tot doorzoeking door de r-c buiten het gerechtelijk vooronderzoek (gvo) bijgekomen. "Dat heeft ertoe geleid dat er steeds minder gvo's worden gevorderd en dat heeft de actieve, sturende rol van de r-c buiten het gvo min of meer gemarginaliseerd", zegt mr. Karina de Koning, zelf r-c (rechtbank Amsterdam). Het is de officier die het dossier samenstelt en voorlegt aan de zittingsrechter. "En precies...

Reorganisatievoorziening

De op 1 januari 2005 getroffen reorganisatievoorziening Ictro (2,0 miljoen euro) is in 2005 volledig aangewend en derhalve niet meer in de balans per 31 december 2005 opgenomen. Aan de reorganisatievoorziening SSR (per 1-1-2005 1,1 miljoen euro) is in 2005 0,3 miljoen euro toegevoegd en 0,7 miljoen euro onttrokken. Per saldo blijft een bedrag van 0,7 miljoen euro staan. De reorganisatie van de SSR wordt naar verwachting in 2006 afgerond.

FPU-voorziening

De FPU-voorziening is getroffen vanwege de verplichtingen die bij gerechten zijn ontstaan als gevolg van de aanvullingen FPU die zijn toegekend aan werknemers van de Rechtspraak die gebruik (gaan) maken van de zogenaamde Remkes-regeling. De omvang van deze voorziening is toegenomen vanwege een aantal in 2005 afgesloten FPU-arrangementen.

Overige voorzieningen

Deze voorziening is opgebouwd uit een claim voor prijsbijstelling en een claim voortvloeiend uit de koffie- en theevoorziening voor het personeel van SSR. Deze voorziening is niet aangewend. De SSR-voorzieningen auteursrechten (436.000 euro) en Raio-congres (60.000 euro) zijn in 2005 volledig afgewikkeld.

Langlopende schulden

[10] Leningen bij het Ministerie van Financiën

Specificatie Leningen

Bedragen (x €1.000)	
Stand per 01-01-2005 lang en kort	60.179
Aflossing 2005	17.176
Stand per 1-1-2005 lang	43.003
Leningen aangegaan in 2005 +/-	15.938
Kortlopend deel 2006 -/-	14.627
Stand per 31-12-2005 Lang	44.314

De initiële lening (ad 60.179 miljoen euro) is aangegaan ter financiering van de materiële vaste activa als gevolg van de overgang naar het batenlastenstelsel. Deze lening heeft een maximale looptijd van 10 jaar en wordt afgelost al naar gelang de afschrijving op de gefinancierde activa plaatsvindt. Met het afsluiten van de leningsovereenkomst met het Ministerie van Financiën wordt het rentepercentage vastgesteld.

De rente inzake de initiële leningen varieert, afhankelijk van de looptijd van de lening, van 2,37% tot 4,19%.

De rente inzake de in 2005 verstrekte leningen varieert, afhankelijk van de looptijd van lening en het tijdstip van verstrekking in het jaar van 2,52% tot 4,19%.

Specificatie langlopend deel van de leningen

Bedragen (x €1.000)	
Deel van de lening dat afgelost wordt in 2007;	12.725
Deel van de lening dat afgelost wordt in 2008-2012;	26.041
Deel van de lening dat afgelost wordt na 2012.	5.548
Totaal	44.314

// de Schiedammer parkmoord // ...dat kon wel eens fout zijn gegaan bij de Schiedammer parkmoord. De r-c is daarbij minder betrokken geweest, hoewel er in die zaak wel een gvo was. De toets door de r-c of alle procesdeelnemers – inclusief getuigen en deskundigen – hun zegje hebben kunnen doen, heeft ontbroken. Met als mogelijk risico: een onvolledig procesdossier.” Zo ontbraken in het dossier Schiedammer parkmoord het onderzoek van de psycholoog en de mededelingen van het Nederlands Forensisch Instituut, zegt De

[11] Vooruitontvangen bedragen
Openbaar Ministerie

De gemeenschappelijke materiële vaste activa zijn veelal geactiveerd op de openingsbalans van de rechtbank omdat die doorgaans de grootste gebruiker is. In de Modelovereenkomsten gemeenschappelijk gebruikte activa, externe en interne diensten is overeengekomen dat het Openbaar Ministerie niet bijdraagt in afschrijvingskosten maar wel in de aanschafkosten.

Dit betekent dat het Openbaar Ministerie niet bijdraagt in de afschrijvingskosten van de reeds aanwezige gemeenschappelijke activa per 1 januari 2005. Door zijn bijdrage in de aanschafkosten in het verleden heeft het Openbaar Ministerie zijn deel van de afschrijvingskosten immers al voldaan. De bijdrage Openbaar Ministerie uit het verleden is in de balans als vooruitontvangen bedragen Openbaar Ministerie afzonderlijk als passiefpost (langlopende schulden en kortlopende schulden) zichtbaar gemaakt. Parallel met de afschrijvingskosten valt deze schuld vrij ten gunste van het resultaat, zodat, per saldo, de afschrijvingskosten van het Openbaar Ministerie-deel van de bestaande gemeenschappelijke activa niet drukken op het resultaat van 2005 en de daarop volgende jaren.

Specificatie Vooruitontvangen OM

Bedragen (x €1.000)	
Stand per 01-01-2005 lang en kort	8.802
Aflossing 2005	3.054
Stand per 1-1-2005 lang	5.748
Schulden aangegaan in 2005 +/-	3.268
Kortlopend deel 2006 -/-	2.131
Stand per 31-12-2005 Lang	6.885

Specificatie langlopend deel
vooruitontvangen bedragen OM

Bedragen (x €1.000)	
Deel van de lening dat afgelost wordt in 2007;	2.071
Deel van de lening dat afgelost wordt in 2008-2012;	3.863
Deel van de lening dat afgelost wordt na 2012.	951
Totaal	6.885

[12] Nog te betalen bedragen Rijksgebouwendienst
Bij twee entiteiten is door het activeren van bedrijfsinstallaties een schuld aan de Rijksgebouwendienst ontstaan. De vrijval van deze schuld vindt plaats naar rato van de duur van het huurcontract. Deze schuld heeft een langlopend karakter.

Kortlopende schulden

[15] Overlopende passiva

Derdengelden zijn in de loop van 2005 overgebracht naar de MvJ-bedrijven. Alle kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

Koning. "Het is de rechter die uit een volledig dossier moet kunnen putten bij het bepalen wat wel en wat niet als bewijs in een strafzaak zal gelden en niet de officier. In die zin moeten we ons gaan bezinnen op de positie van de r-c na de Wet BOB." Zij meent niet dat het verkeerd is dat de officier een zwaardere rol heeft gekregen. Maar het is belangrijk dat een andere persoon – de rechter-commissaris – met enige afstand meekijkt. Van belang daarbij is dat de r-c in een gvo wordt geïnformeerd door beide procespartijen,...

Bedragen (x €1.000)	31-12-2005	1-1-2005
Nog te betalen bedragen		
Reservering vakantiegelden	21.470	20.305
Interim Ziektekostenregeling	-	3.952
Sociale lasten salarissen 2004	-	7.842
Eindejaarsuitkering incl. sociale lasten	3.725	-
Rentekosten	134	-
Derdengelden	-	7.343
Overig	14.728	9.388
Vooruit ontvangen bedragen	1.705	1.283
Lening Ministerie van Financiën (kortlopend deel < 1 jaar)	14.627	17.371
Vrijval vooruitontvangen bedragen OM (kortlopend deel < 1 jaar)	2.131	2.604
Totaal	58.520	70.088

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Niet in de balans opgenomen activa

De Rechtspraak bezit kunst met een historische aanschafwaarde van circa 0,5 miljoen euro.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huurverplichtingen

De verplichtingen met betrekking tot door de Rechtspraak gehuurde panden bedragen in 2006 circa 100 miljoen euro. De huurverplichtingen hebben betrekking op contracten die qua looptijd zeer uiteenlopen, waarbij het langstlopende contract als einddatum het jaar 2023 heeft. Het saldo van de verplichtingen is redelijk constant en stijgt aan de hand van de relatieve huurverhogingen. Huurverplichtingen nemen in de komende jaren gestaag toe, omdat veel panden worden gemoderniseerd, waarna de huurprijzen op een hoger niveau worden vastgesteld.

Facilitaire verplichtingen

Deze verplichtingen bedragen voor 2006 circa 11 miljoen euro en hebben betrekking op kosten voor onder andere beveiliging, catering en schoonmaak.

// de Schiedammer parkmoord // ...de officier en de verdediging. De r-c kan volgens De Koning gaan functioneren als een soort specialist vooronderzoek, maar die dient dan wel de daarvoor benodigde aanvullende opleiding en tijd te krijgen. De r-c moet, zegt De Koning, het overzicht blijven houden, over welke dwangmiddelen er worden gebruikt, welke opsporingshandelingen er worden verricht en welk forensisch en gedragsonderzoek er is gedaan. "Gebeurt dat onvolledig dan is het heel menselijk dat er een tunnelvisie ontstaat. Dat krijg

Toelichting op de geconsolideerde Staat van baten en lasten

[16] Bijdrage Ministerie van Justitie

Dit betreft de totale bijdrage zoals die door de Minister van Justitie in 2005 is verstrekt.

Opbouw budgettair kader Rechtspraak

Bedragen (x €1.000)	
Stand Miljoenennota 2005	
(incl. bijdrage derden)	761.192
Mutaties Voorjaarsnota	11.310
Mutaties Najaarsnota	1.958
Slotwet	5.647
Totaal begrotingsbijstelling	18.915
Totaal beschikbaar	780.107

In de bijdrage van het Ministerie van Justitie is een bijdrage in de gerechtskosten begrepen die in 2005 6,7 miljoen euro bedraagt en daarmee 1,9 miljoen euro hoger is dan de gemaakte gerechtskosten [23].

[17] Bijdrage derden

Dit betreft onder meer opbrengsten die voortkomen uit ontvangen rente, ontvangsten uit het project Mediation, ontvangsten uit de terugbetaling-regeling in het kader van PC-privé projecten en ontvangsten uit het vervoersplan.

[18] Bijdrage meer/minder werk

Dit betreft het saldo van meer- en minderwerk van productie zoals dat door de Rechtspraak is gerealiseerd ten opzichte van de met de Minister van Justitie gemaakte afspraken bij het vaststellen van de begroting. Deze wordt afgerekend tegen 70 procent van de afgesproken tarieven.

[19] Personele kosten

De personele kosten zijn te relateren aan het gemiddeld aantal werknemers bij de Rechtspraak²⁶. In de begroting 2005 zijn de huisvestingskosten opgenomen onder de personele kosten, terwijl in de realisatie deze huisvestingskosten zijn begrepen in de materiële kosten. Deze verschuiving verklaart het verschil tussen personeelskosten begroot 2005 en gerealiseerd 2005.

De werknemers van de Rechtspraak vallen onder de pensioenregeling van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds. Deze pensioenregeling wordt gekenmerkt als een toegezegde-bijdrageregeling waarbij premies worden betaald op basis van het salaris in het betreffende jaar. De Rechtspraak heeft voor deze pensioenregeling geen andere wettelijke of feitelijke verplichting indien een tekort zich voordoet bij het ABP. Wanneer echter de premiebetaling niet meer kostendekkend is, kan dit bij de Rechtspraak leiden tot ofwel een aanpassing van de premie dan wel een versobering van de pensioenregeling.

De vijf leden van de Raad voor de rechtspraak worden bezoldigd op basis van artikel 86 van de Wet op de rechterlijke organisatie juncto artikel 1 en 2 van het Besluit rechtspositie leden gerechtsbesturen en Raad voor de rechtspraak juncto artikel 7 en bijlage 3 van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren.

26.

Hierover geeft tabel 16 Aantal medewerkers en formatie Rechtspraak in het Jaarverslag Rechtspraak 2005 nadere informatie

je als je als rechter niet over alle informatie beschikt." Was er een Schiedammer parkmoord voor nodig om deze tekortkoming te onderkennen? Nee, zegt De Koning. "Van belang is dat we blijven discussiëren over onze rol en verantwoordelijkheid, dat we mede daardoor scherp blijven. Dat kan ook zonder zo'n moordzaak. Maar door de werkdruk komen we daar nauwelijks meer aan toe." Rosa Jansen: "We zijn een volwaardige organisatie. Vandaar dat we kwaliteitsinstrumenten permanent in onze bedrijfstak inzetten en verder...

[20] Materiële kosten

Dit betreft huisvestingskosten (90,1 miljoen euro) en exploitatiekosten (127,4 miljoen euro).

De algemene bijdrage Ictro (beheerbudget 2005 21,7 miljoen euro) en algemene bijdrage Prisma (0,7 miljoen euro) maken deel uit van de materiële kosten. Daarnaast worden nog specifieke bijdragen uitgekeerd.

In de begroting 2005 zijn de huisvestingskosten opgenomen onder de personele kosten, terwijl in de realisatie deze huisvestingskosten zijn begrepen in de materiële kosten. Deze verschuiving verklaart het verschil tussen materiële kosten begroot 2005 en gerealiseerd 2005.

[21] Afschrijvingskosten

De afschrijvingskosten [1] worden verminderd met 3.054.000 euro als gevolg van de vrijval van de balanspost Vooruitontvangen Bedragen Openbaar Ministerie [11]. Het betreft hier de door het Openbaar Ministerie verstrekte bijdrage in de aanschaf van gemeenschappelijke activa die zijn aangeschaft voor 1 januari 2005.

Door zijn bijdrage in de aanschafkosten in het verleden heeft het Openbaar Ministerie zijn deel van de afschrijvingskosten immers al voldaan.

Afschrijvingskosten 2005

Totaal afschrijvingen [1]	21.395
-/- Aflossing vooruitontvangen OM [11]	3.054
Afschrijvingskosten [20]	18.341

[22] Rentekosten

Het betreft hier de rentelasten als gevolg van de door het Ministerie van Financiën verstrekte leningen ten behoeve van de aanschaf van materiële vaste activa.

[23] Gerechtskosten

Onder gerechtskosten worden verstaan de kosten die het gerecht maakt gedurende of als gevolg van de behandeling van een aan de rechter voorgelegde zaak. Deze kosten worden volgens de open-eindfinanciering vergoed. Dit betekent dat de gerealiseerde kosten volledig worden vergoed.

[24] Overige kosten

Dit betreft kosten die niet in de voorgaande kostensoorten zijn begrepen.

[25] Doelmatigheidsbijdrage

De Rechtspraak heeft door middel van een doelmatigheidswinst in 2005 van 1% van de in de begroting 2005 opgenomen productiegerelateerde bijdrage is 7,3 miljoen euro (= 1%) toegevoegd aan de egalisatierekening [8].

// de Schiedammer parkmoord // ...ontwikkelen. We laten de media toe bij zittingen, we doen aan klanttevredenheidsonderzoeken. Ons bestaan wordt uiteindelijk slechts gelegitimeerd door de buitenwereld." Maar 'Schiedam' heeft één aspect overduidelijk geaccentueerd: het vestigde de aandacht op het belang van een goede balans tussen kwaliteit en kwantiteit, zegt Jansen. "De aandacht voor de kwaliteitskant van ons werk heeft niet stilgestaan, maar leek overschaduwd door de productiezijde. We moeten nu echt 'ho'

Accountantsverklaring

Aan de Raad voor de rechtspraak, Den Haag

Opdracht

In het kader van de controle zoals bedoeld in artikel 104, vijfde lid van de Wet op de rechterlijke organisatie hebben wij de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2005 van de Raad voor de rechtspraak en de gerechten gezamenlijk, die op pagina 62 tot en met 74 is opgenomen gecontroleerd. Bij onze controle hebben wij nagegaan of de jaarrekening voldoet aan de volgende wettelijke eisen:

- de jaarrekening geeft een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 2005 en van het resultaat over 2005 in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, zoals uiteengezet in de toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten;
- de in de jaarrekening opgenomen baten en lasten alsmede de balansmutaties van het jaar 2005 zijn tot stand gekomen in overeenstemming met de begrotingswetten en met andere van toepassing zijnde wettelijke regelingen;
- het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit de balans en de staat van baten en lasten met de daarbij behorende toelichtingen. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de Raad voor de rechtspraak. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die de Raad voor de rechtspraak daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening 2005 voldoet aan de hierboven omschreven eisen.

Den Haag, 15 maart 2006

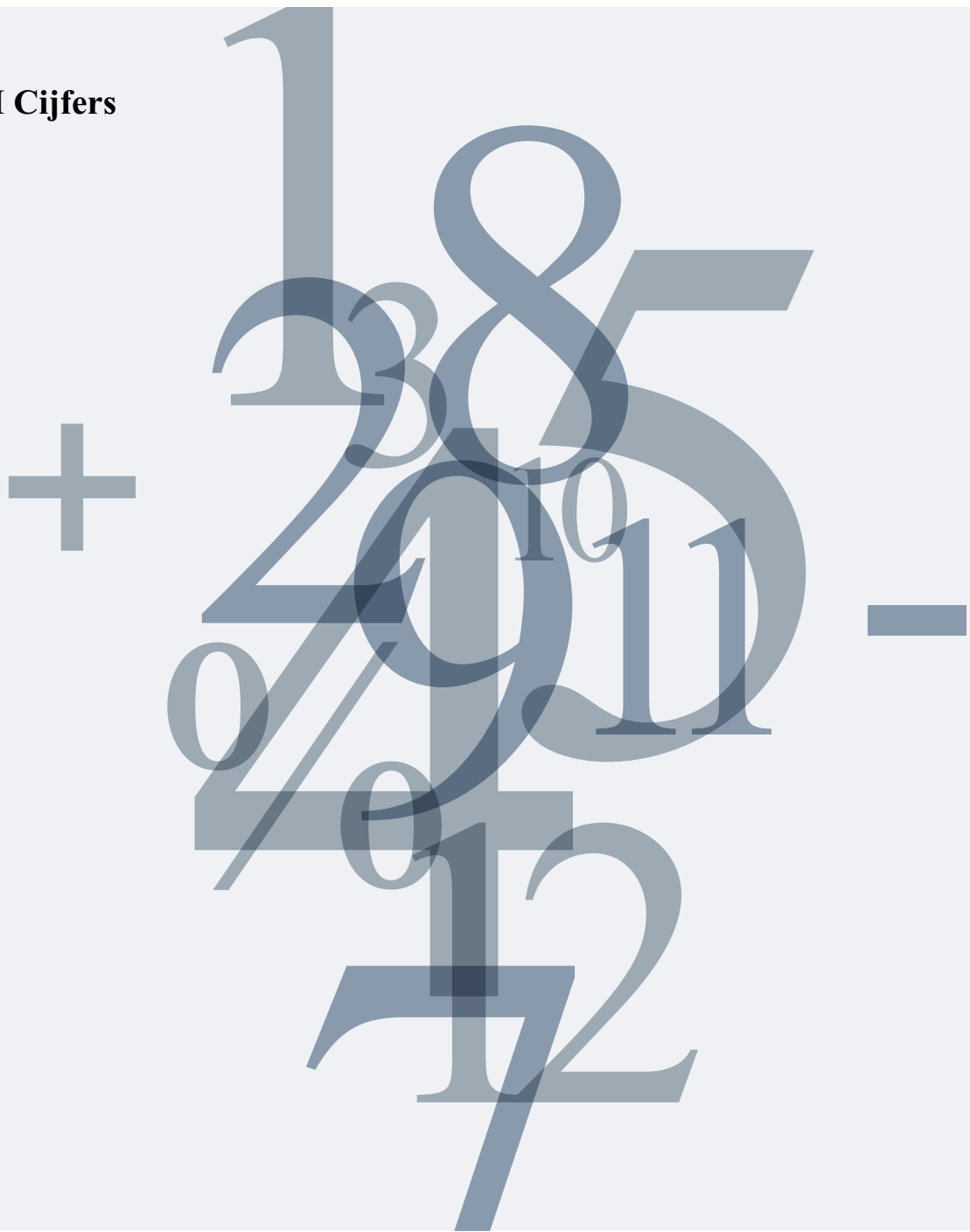
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. A.E. Gerritsma RA

roepen tegen nog meer werkdruk.”

Deel II Cijfers

Mediation

Tabel 1 Instroom Rechtspraak in 2003, 2004 en 2005 (afgerond op tientallen)

	2003	2004	2005	Groei 2005	Groei 2004
Kantonsector rechtbanken	908.100	1.091.130	1.110.060	2%	20%
Handelszaken (incl. arbeidszaken en kort gedingen)	468.440	535.520	538.760	1%	14%
Familiezaken	128.670	142.590	153.530	8%	11%
Akten en verklaringen	46.790	84.930	98.550	16%	82%
Strafzaken	138.940	178.900	166.920	-7%	29%
Mulderzaken (incl. adres onbekend)	125.270	149.180	152.310	2%	19%
Sector civiel rechtbanken	231.310	250.370	255.050	2%	8%
Handelszaken, insolventies en kort gedingen	102.590	113.960	113.680	0%	11%
Familiezaken	104.980	110.910	115.400	4%	6%
Presidentrekestes	23.740	25.500	25.970	2%	7%
Sector bestuur rechtbanken	114.340	107.740	109.610	2%	-6%
Bestuurszaken	45.440	48.930	50.920	4%	8%
Vreemdelingenzaken	68.900	58.810	58.690	0%	-15%
Sector belasting rechtbanken	0	0	22.110	-	-
Strafsector rechtbanken	228.370	230.080	222.250	-3%	1%
Appèlcolleges	67.060	73.270	64.460	-12%	9%
Handelszaken	8.470	9.330	10.230	10%	10%
Familiezaken	3.470	3.670	4.140	13%	6%
Belastingzaken	14.670	15.800	4.030	-74%	8%
Strafzaken	32.500	35.720	37.470	5%	10%
CRvB + CBb	7.950	8.760	8.590	-2%	10%
Totaal Rechtspraak	1.549.180	1.752.590	1.783.540	2%	13%
Totaal excl. vreemdelingenzaken	1.480.280	1.693.780	1.724.850	2%	14%
Totaal excl. vreemdelingen- en belastingzaken	1.465.610	1.677.980	1.698.710	1%	14%
Belastingzaken totaal	14.670	15.800	26.140	65%	8%

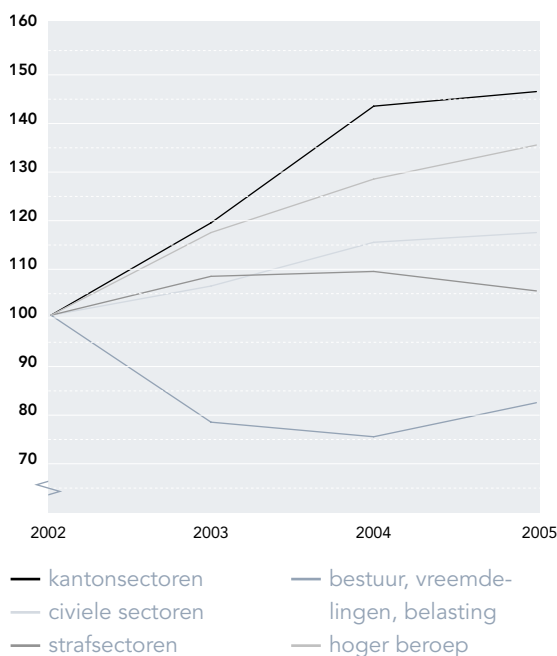
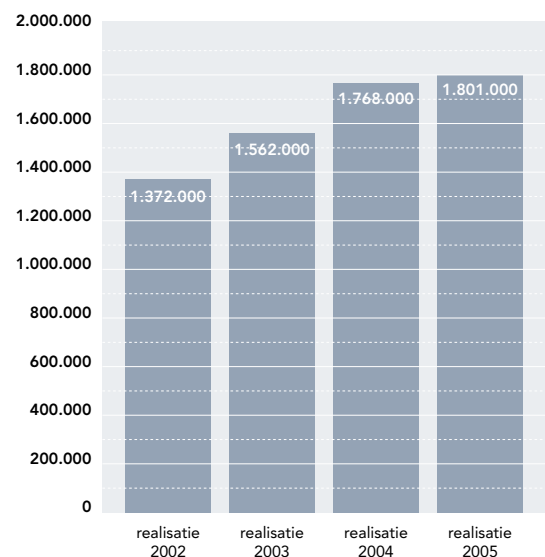
Sinds 1 april 2005 beschikken rechters over de mogelijkheid partijen de keus voor mediation voor te leggen. Dat doen zij met name als zij in een bepaalde zaak denken dat de juridische beslissing het achterliggend conflict niet kan oplossen. In de periode van 1 april 2005 tot 1 januari 2006 maakte de rechtbank Alkmaar 116 keer gebruik van deze mogelijkheid. De beslissing van de rechter of een schikking tijdens een zitting is niet altijd de beste manier om een geschil tussen twee partijen te beslechten. Soms leidt...

Tabel 2 Instream naar sector, 2002-2005 (afgerond op honderdtallen)

	2002	2003	2004	2005
Kantonsectoren	762.300	908.100	1.091.100	1.110.100
Civiele sectoren	217.800	231.300	250.400	255.100
Strafsectoren	211.000	228.400	230.100	222.200
Bestuur, vreemdelingen, belasting (eerste aanleg)	164.500	129.000	123.500	135.500
Hoger beroep (incl. kantonappellen)	44.900	52.400	57.500	60.700
Totaal	1.400.500	1.549.200	1.752.600	1.783.500
Index	100	111	125	127

Tabel 3 Productieontwikkeling 2002-2005 (afgerond op duizendtallen)

	2002	2003	2004	2005
Realisatie-aantallen	1.372.000	1.562.000	1.768.000	1.801.000
Groei aantallen	9%	14%	13%	2%
Groei werklast (gewogen productie)	10%	14%	4%	-1%
Productieaantallen t.o.v. de afspraak met de Minister	109%	114%	109%	107%

Figuur 1
Instream, geïndexeerd (2002=100)**Figuur 2**
Totale productie Rechtspraak 2002-2005 (excl. akten en verklaringen)

// Mediation // ...mediation onder leiding van een onafhankelijke en deskundige mediator tot een voor alle partijen bevredigende en duurzame oplossing van het conflict, met name in bepaalde wat meer geëscaleerde conflicten die niet uitsluitend juridisch getint zijn. Zeker als partijen nadien nog met elkaar verder door één deur moeten of anderszins belang hebben bij een gemeenschappelijk gevonden oplossing, kan mediation geschikt zijn. Sinds 1 april 2005 hebben rechters de bevoegdheid een zaak 'door te verwijzen'

Tabel 4 Productiegroei naar rechterlijke instantie 2005

	Productie in aantallen		Gewogen productie (werklast)	
	Groei 2005 t.o.v. 2004	Realisatie t.o.v. afspraken met de Minister	Groei 2005 t.o.v. 2004	
Kantonzaken	4%		16%	4%
Civiel rechtbank en hoven	2%		6%	3%
Straf rechtbank en hoven	-4%		-12%	-5%
Bestuur (incl. belastingen- en vreemdelingenzaken)	-5%		-1%	-6%
Totaal	2%		8%	-1%

Tabel 5 Productie rechtspraak in 2003, 2004 en 2005 (afgerond op tientallen)

	2003	2004	2005	Groei 2005	Groei 2004
Kantonsector rechtbanken	886.870	1.071.660	1.119.100	4%	21%
Handelszaken (incl. arbeidszaken en kort gedingen)	461.220	530.240	542.820	2%	15%
Familiezaken	129.370	140.850	152.350	8%	9%
Akten en verklaringen	46.790	84.930	98.550	16%	82%
Strafzaken	132.560	170.160	168.190	-1%	28%
Mulderzaken (incl. adres onbekend)	116.940	145.490	157.190	8%	24%
Sector civiel rechtbanken	232.110	250.830	256.350	2%	8%
Handelszaken, insolventies en kort gedingen	104.440	116.200	116.340	0%	11%
Familiezaken	104.040	109.410	114.230	4%	5%
Presidentrekestes	23.640	25.230	25.780	2%	7%
Sector bestuur rechtbanken	135.000	135.170	122.310	-10%	0%
Bestuurszaken	44.330	48.140	50.910	6%	9%
Vreemdelingenzaken	90.670	87.030	71.400	-18%	-4%
Sector belasting rechtbanken	0	0	8.800	-	-
Strafsector rechtbanken	235.380	234.520	219.540	-6%	0%
Appèlcolleges	72.600	75.630	74.910	-1%	4%
Handelszaken	7.740	8.770	9.240	5%	13%
Familiezaken	3.360	3.520	3.800	8%	5%
Belastingzaken	20.790	17.920	13.080	-27%	-14%
Strafzaken	32.500	36.970	39.910	8%	14%
CRvB + CBb	8.220	8.450	8.880	5%	3%
Totaal Rechtspraak	1.561.960	1.767.810	1.801.000	2%	13%
Totaal excl. vreemdelingenzaken	1.471.290	1.680.780	1.729.600	3%	14%
Totaal excl. vreemdelingen- en belastingzaken	1.450.500	1.662.860	1.707.720	3%	15%

naar een mediator. In de rechtbank Alkmaar is dat in die negen maanden 74 keer tijdens de zitting en 34 keer nog voordat de zitting werd uitgeroepen. In het laatste geval stelde de rechtbank op basis van de schriftelijke stukken mediation voor. In acht gevallen namen de partijen na de start van de procedure zelf het initiatief tot mediation. Meestal werd door de civiele rechter doorverwezen (77), in minder gevallen door de kantonrechter (negentien) en de bestuursrechter (twintig keer). De strafrechter doet niet...

Tabel 6 De productie ten opzichte van de instroom in 2004 en 2005

	instroom 2005	productie 2005	productie/ instroom 2005	productie/ instroom 2004
Kantonssector rechtbanken	1.110.060	1.119.100	101%	98%
Handelszaken (incl. arbeidszaken en kort gedingen)	538.760	542.820	101%	99%
Familiezaken	153.530	152.350	99%	99%
Akten en verklaringen	98.550	98.550	100%	100%
Strafzaken	166.920	168.190	101%	95%
Mulderzaken (incl. adres onbekend)	152.310	157.190	103%	98%
Sector civiel rechtbanken	255.050	256.350	101%	100%
Handelszaken, insolventies en kort gedingen	113.680	116.340	102%	102%
Familiezaken	115.400	114.230	99%	99%
Presidentrekestes	25.970	25.780	99%	99%
Sector bestuur rechtbanken	109.610	122.310	112%	125%
Bestuurszaken	50.920	50.910	100%	98%
Vreemdelingenzaken	58.690	71.400	122%	148%
Sector belasting rechtbanken	22.110	8.800	40%	-
Strafsector rechtbanken	222.250	219.540	99%	102%
Appèlcolleges	64.460	74.910	116%	103%
Handelszaken	10.230	9.240	90%	94%
Familiezaken	4.140	3.800	92%	96%
Belastingzaken	4.030	13.080	325%	113%
Strafzaken	37.470	39.910	107%	103%
CRvB + CBb	8.590	8.880	103%	96%
Totaal Rechtspraak	1.783.540	1.801.000	101%	101%
Totaal excl. vreemdelingenzaken	1.724.850	1.729.600	100%	99%
Totaal excl. vreemdelingen- en belastingzaken	1.698.710	1.707.720	101%	99%

// Mediation // ...mee aan de doorverwijzingen. Niet ieder voorstel voor mediation resulteerde daadwerkelijk in een mediation. In totaal waren er op 31 december 2005 veertig mediations afgerond en in zeventien gevallen waren de partijen tot overeenstemming gekomen. Met het slagingspercentage is de rechtbank op dit moment 'tevreden', zegt mediationfunctionaris Olga Bergmans. "Aan het begin van de rit zaten we op twintig procent goed afgesloten mediations, maar dat is de laatste maanden fors omhoog

Tabel 7 Productie ten opzichte van de afspraken met de Minister 2005²⁷

	afspraken in aantallen	productie in aantallen	absolute productie t.o.v. afspraken
Rechtbanken	1.549.070	1.666.700	108%
Sector kanton	908.460	1.059.700	116%
Sector civiel exclusief akten	242.220	256.350	106%
Sector bestuur	49.550	50.910	103%
Vreemdelingenkamers	74.230	71.400	96%
Belasting	18.530	8.800	47%
Sector straf	256.080	219.540	86%
Gerechtshoven	63.030	66.030	105%
Civiel	12.580	13.040	104%
Straf	38.280	39.910	104%
Belasting	12.170	13.080	107%
CRvB	7.360	7.730	105%
Totaal	1.619.460	1.740.450	107%

27.

In deze tabel maken de Mulderzaken 'adres onbekend' geen deel uit van de categorie kantonzaken.

gegaan." Zij erkent wel dat het aantal mediations eigenlijk nog te klein is om er definitieve uitspraken over te doen. "De percentages zijn afhankelijk van toevalligheden. Bovendien waren er op 31 december ook nog 55 mediations niet afgerond. Het percentage mediations dat met (gedeeltelijke) overeenstemming is afgerond bedraagt momenteel ruim 47 procent." Bij een doorverwijzing komt meer kijken dan men op het eerste oog zou bevroeden. De rechter kan er zich niet vanaf maken met een simpel 'gaat u maar...

28.

Voor kanton en bestuur zijn de doorlooptijden 2005 volgens de nieuwe definitie bepaald op jaarcijfers; voor civiel en straf zijn de doorlooptijden 2005 gebaseerd op de achtmaands-cijfers (dit om vergelijkbaar te zijn met 2004).

Tabel 8 Doorlooptijden in dagen; totaaloverzicht 2003-2005

	2003	2004	2005 ²⁸
Kanton			
Handelszaak met verweer	58	77	81
Handelszaak zonder verweer (verstek)	11	10	9
Familiezaak	27	25	29
Voorlopige voorzieningen	28	29	30
Strafzaak bij kanton (overtreding)	56	60	55
Civiel, rechtbank			
Handelszaak met verweer	389	410	414
Handelszaak zonder verweer (verstek)	41	34	33
Beschikking op verzoekschrift (met name insolventie)	51	57	62
Faillissement	Niet beschikbaar	720	793
Echtscheiding	111	117	115
Beschikking op verzoekschrift aan de kinderrechter	35	36	35
Overige familiezaak (bv. adoptie)	156	156	148
Kort geding	49	49	48
Civiel, gerechtshof			
Handelszaak	521	521	473
Familiezaak (excl. BOPZ en kinderrechter)	230	210	201
Straf, rechtbank			
Strafzaak (MK)	139	102	114
Uitwerken vonnis t.b.v. hoger beroep	109	116	116
Strafzaak (EK)	51	42	32
Strafzaak bij de kinderrechter (EK)	62	43	46
Straf, gerechtshof			
Strafzaak (MK & EK)	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Uitwerken vonnis t.b.v. cassatie	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Bestuur, rechtbank			
Bestuurszaak (exclusief belasting)	346	330	302
Voorlopige voorziening bij een bestuurszaak	45	45	43
Vreemdelingenzaak	469	435	315
Belasting, rechtbank en gerechtshof			
Belastingzaak, rechtbank	-	-	- ²⁹
Belastingzaak, gerechtshof	511	508	566
College van Beroep voor het bedrijfsleven			
Bestuurszaak	494	417	467
Voorlopige voorziening	36	77	54
Centrale Raad van Beroep			
Bestuurszaak	713	709	606
Voorlopige voorziening	46	47	44

29.

Voor belastingzaken bij de rechtbank geldt dat de doorlooptijd alleen is gebaseerd op de eerste stroom zaken die de belastingkamer bij de rechtbank heeft behandeld. De verwerking moet zich nog 'zetten', de nu gemeten doorlooptijd is daarmee lager dan mag worden verwacht en is daarom niet opgenomen.

// Mediation // ...eens naar een mediator'. Om de weg vrij te maken voor de doorverwijzingsvoorziening heeft de rechtbank een intensief implementatietraject doorlopen. Binnen de organisatie moest deskundigheid worden opgebouwd, er werd voorlichting gegeven aan rechters, advocaten en deurwaarders en lokale mediators werden ingelicht nadat zij op kwaliteitseisen waren geselecteerd en ingeschreven bij de Raad voor rechtsbijstand. Bij de rechtbank werden twee mediationfunctionarissen benoemd, die zich

Tabel 9 Gerealiseerde productgroepprijs versus afgesproken prijs 2005 (in euro)

	Gerealiseerd	Afgesproken	Vershil in
Rechtbanken			
Civiel	714,26	759,47	16
Bestuur (excl. vreemdelingen- en belastingzaken)	1.507,70	1.652,09	10
Straf	638,46	577,84	-9
Kanton	113,33	121,40	7
Vreemdelingenzaken	842,56	964,67	14
Belasting	1.655,86	1.022,74	-38
Gerechtshoven			
Civiel	3.492,42	3.525,30	1
Straf	1.103,73	1.216,10	10
Belasting	1.206,70	1.022,74	15
Bijzondere colleges			
Centrale Raad van Beroep	2.710,31	2.790,14	3
College van Beroep voor het bedrijfsleven	geen prijs	-	-

Tabel 10 Gerealiseerde prijs rechtbanken verdeeld naar groot, middel, klein 2005 (in euro)³⁰

	Civiel	Bestuur excl. VK en en belasting	VK	Belasting	Straf	Kanton	Totaal
Groot	659	1.424	771	1.102	667	104	325
Middelgroot	731	1.527	931	1.867	599	120	375
Klein	749	1.571	813	1.938	654	115	371

Tabel 11 Gerealiseerde kosten per productgroep

	Bedrag (x €1.000)
Rechtbanken	
Civiel	183.098
Bestuur (excl. vreemdelingen- en belastingzaken)	76.760
Straf	140.170
Kanton	120.092
Vreemdelingenzaken	60.161
Belasting	14.565
Gerechtshoven	
Civiel	45.541
Straf	44.044
Belasting	15.782
Bijzondere colleges	
Centrale Raad van Beroep	20.959
College van Beroep voor het bedrijfsleven	6.338

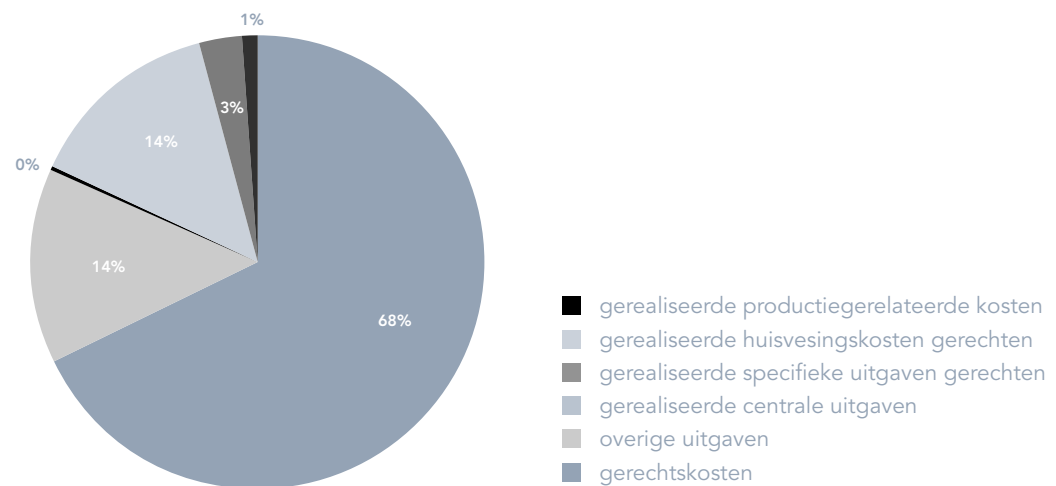
30.

Rechtbanken groot: Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage, rechtbanken middelgroot: Arnhem, Breda, Haarlem, 's-Hertogenbosch, Utrecht en Zwolle, rechtbanken klein: Alkmaar, Almelo, Assen, Dordrecht, Groningen, Leeuwarden, Maastricht, Middelburg, Roermond en Zutphen.

bezighouden met voorlichting (zowel in- als extern) en advies, en contacten onderhouden met partijen, rechters, gerechtssecretarissen, mediators en andere rechtbanken. Ook regelt de mediationfunctionaris de eerste afspraak tussen partijen en mediator. De eerste ervaringen laten zien dat de schriftelijke doorverwijzingen – voordat partijen bij de rechter komen – een goede administratieve ondersteuning vergen. Ook de mediators zelf krijgen te maken met voorschriften en formulieren, bijvoorbeeld om het proces te...

Tabel 12 Kostenspecificatie 2005

	Bedrag (x €1.000)
Gerealiseerde productiegerelateerde kosten	507.881
Gerealiseerde huisvestingskosten gerechten	109.457
Gerealiseerde specifieke uitgaven gerechten	993
<hr/>	
Gerealiseerde centrale uitgaven	109.179
Ict	63.308
Opleidingen	17.188
Bureau Raad	15.965
Overig	12.718
<hr/>	
Overige uitgaven	22.737
Megazaken	9.033
Bijzondere kamers	5.354
Tuchtrecht	2.690
Commissies van Toezicht	4.243
Niet wettelijke taken	1.849
Gerechtskosten	4.819

Figuur 3
Kostenspecificatie 2005

// Mediation // ...'monitoren'. Bergmans: "Dat is nodig om de kwaliteit van de doorverwijzing en van de mediation te meten. Wij willen volgen wat er gebeurt nadat wij hebben doorverwezen en of een mediation succesvol verloopt." De mediators zelf hebben daarnaast hun financiële administratieve taken, bijvoorbeeld op het gebied van toevoegingen en declaraties. Gebleken is dat de respons op een schriftelijk aanbod om mediation te overwegen relatief bescheiden is, ongeveer 5%, hetgeen overigens vergeleken met

Tabel 13 Opbouw Eigen vermogen 31-12-2005

	Bedrag (x €1.000)
Gerechten	19.737
Raad	9.935
SSR	1.544
Concern	5.509

Tabel 14 Verhouding enkelvoudig en meervoudig 2005

Categorie	mix in realisatie 2005
Categorie 102 civiel rechtbanken (EK)	85%
Categorie 103 civiel rechtbanken (MK)	15%
Categorie 402 t/m 405 bestuur rechtbanken (EK)	94%
Categorie 406 bestuur rechtbanken (MK)	6%
Categorie 701 straf rechtbanken (MK)	11%
Categorie 703 straf rechtbanken (EK)	89%
Categorie 102 civiel gerechtshoven (EK)	70%
Categorie 103 civiel gerechtshoven (MK)	30%
Categorie 701 straf gerechtshoven (MK)	88%
Categorie 703 straf gerechtshoven (EK)	12%

Tabel 15 Gerealiseerde minutentarieven 2005 (in euro)

	Rechterlijk ambtenaar	Gerechts-ambtenaar
Rechtbanken		
Civiel	1,88	1,21
Bestuur (excl. vreemdelingen- en belastingzaken)	1,76	1,20
Straf	2,71	1,66
Kanton	2,00	1,17
Vreemdelingenzaken	1,97	1,59
Belasting	7,63	3,87
Gerechtshoven		
Civiel	2,10	1,27
Straf	2,31	1,48
Belasting	2,46	1,38
Bijzondere colleges		
Centrale Raad van Beroep	2,92	1,10

internationale ervaringen een goed cijfer is. "Dat betreft dan wel de zogenoemde a-selecte zaken", reageert Evert van der Molen, voorzitter van de sector civiel en tevens implementatieleider mediation. "We kijken dan niet of een individueel dossier geschikt is voor mediation, maar bieden het aan aan iedereen die eenzelfde zaak heeft, zoals bij WOZ-zaken. Van de 450 aanbiedingen werden er zeventien geaccepteerd. Omdat deze aanbiedingen weinig gericht zijn op de zaak zelf, is nog geen vijf procent ingegaan op...

31.

Het personeel van het bureau van de Raad voor de rechtspraak (143 fte) is opgenomen onder GA indirect; in eerdere jaarverslagen onder GA direct.

32.

83% van de totaal geregistreerde staftaken bij gerechten.

33.

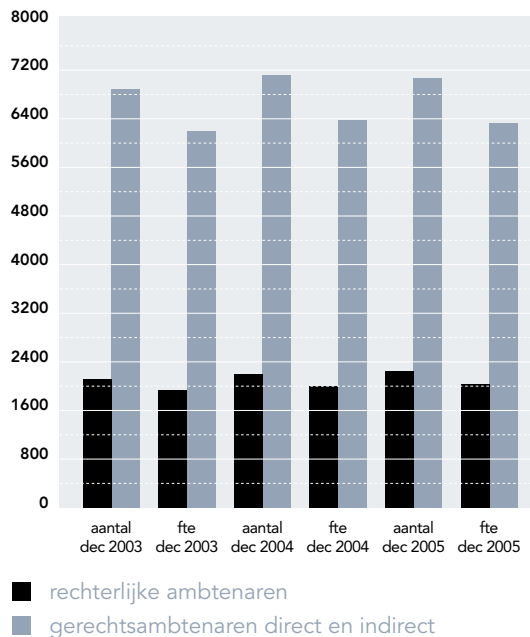
70% van de totaal geregistreerde staftaken bij het Gemeenschappelijk Beheer.

Tabel 16 Aantal medewerkers en formatie Rechtspraak³¹

	31-12-03 aantal	31-12-03 fte	31-12-04 aantal	31-12-04 fte	31-12-05 aantal	31-12-05 fte
Rechterlijke ambtenaren	2.108	1.926	2.200	2.004	2.242	2.039
Gerechtsambtenaren (direct)	5.524	4.936	5.693	5.077	5.699	5.078
Totaal direct	7.632	6.862	7.893	7.081	7.941	7.117
Staftaken Gerechten (GA indirect) ³²	920	848	1.065	968	1.116	1.016
Gemeenschappelijk Beheer (GA indirect) ³³	439	404	358	330	255	237
Totaal GA indirect	1.359	1.252	1.423	1.298	1.371	1.253
Rechterlijke ambtenaren	2.108	1.926	2.200	2.004	2.242	2.039
Gerechtsambtenaren direct en indirect	6.883	6.188	7.116	6.375	7.070	6.331
Totaal personeel direct & indirect	8.991	8.114	9.316	8.379	9.312	8.370

Figuur 4

Aantal medewerkers en formatie 2003-2005

// Mediation // ...ons aanbod ook eens aan een mediator te denken om het conflict bij te leggen. Maar als men in zo'n geval met een mediator ging praten, was het slagingspercentage wel hoog." De ervaring leert dat bij wel geselecteerde zaken het keuzepercentage oploopt tot ruim 30 procent. De meeste doorverwijzingen (74 van de 116) zijn op de zitting voorgesteld. "Het gebeurt dan voor je eigen ogen", zegt Van der Molen. "Wel is belangrijk dat de keus voor mediation met name door de partijen zelf

Tabel 17 Bezetting landelijke diensten en projecten OM/Rechtspraak³⁴

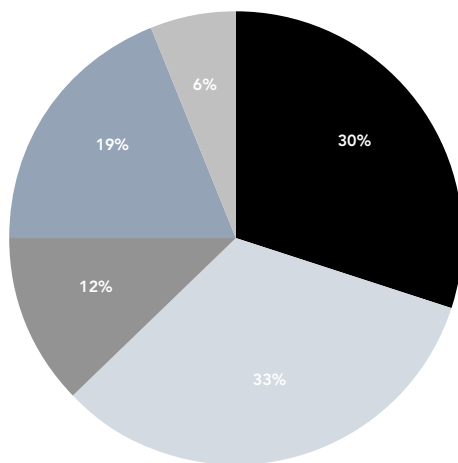
	31-12-02 aantal	31-12-02 fte	31-12-03 aantal	31-12-03 fte	31-12-04 aantal	31-12-04 fte	31-12-05 aantal	31-12-05 fte
Gerechtsambtenaren	493	469	511	484	487	461	445	418

Tabel 18 Man-vrouwverdeling 2003-2005

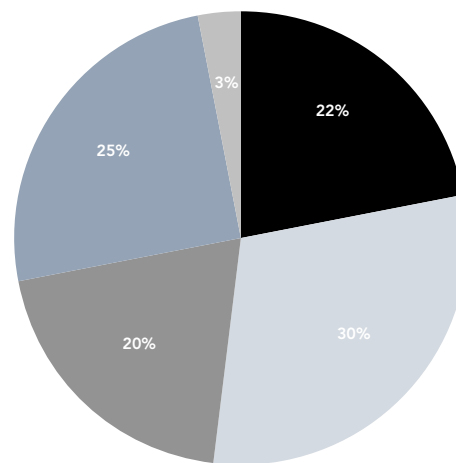
	aantal 31-12-03			aantal 31-12-04			aantal 31-12-05		
	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen	totaal
Rechterlijke ambtenaren	1.136	972	2.108	1.177	1.023	2.200	1.179	1.063	2.242
Gerechtsambtenaren (direct)	1.641	3.883	5.524	1.639	4.054	5.693	1.643	4.056	5.699

34.

Het betreft hier het totale personeelsbestand van SSR, Ictro en dienst Prisma. Deze landelijke diensten worden door de Rechtspraak en het OM gezamenlijk gefinancierd.

Figuur 5
Rechterlijke ambtenaar naar sector 2005

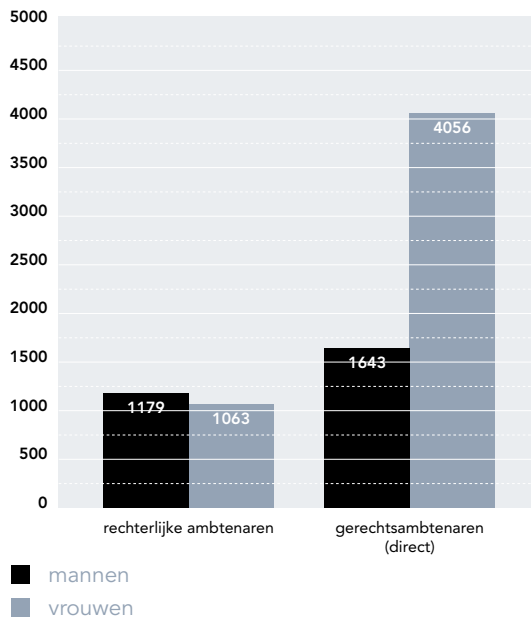
■ sector straf
 ■ sector civiel
 ■ sector kanton
 ■ sector bestuur
 ■ bijzondere colleges

Figuur 6
Gerechtsambtenaar naar sector 2005

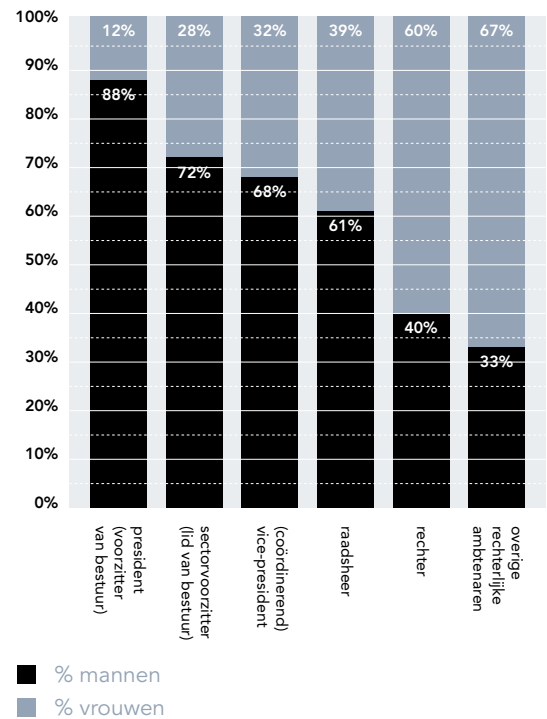
■ sector straf
 ■ sector civiel
 ■ sector kanton
 ■ sector bestuur
 ■ bijzondere colleges

wordt gedragen. Daarom is het belangrijk dat de rechters partijen niet als een standwerker over de streep trekken. In zo'n geval durven ze niet snel 'nee' te zeggen, maar dan menen ze het misschien niet en komen ze als de mediation is mislukt, weer bij je terug. Daarom is het belangrijk dat we vooraf verifiëren of partijen het echt willen." Bergmans en Van der Molen zijn niet ontevreden over de resultaten van het eerste jaar. Dat er 116 keer is doorverwezen is 'best' hoog, vergeleken met rechtbanken die ongeveer even...

Figuur 7
Man-vrouwverdeling 2005

Figuur 8
Man-vrouwverdeling in 2005 bij rechterlijke ambtenaren

35.

Overige rechterlijke ambtenaren betreft rechterlijke ambtenaren in de volgende functies: gerechtsauditeur tevens plaatsvervanger; gerechtsauditeur; voorzitter/lid van de Raad voor de rechtspraak.

Tabel 19 Man-vrouwverdeling in functies als rechterlijk ambtenaar³⁵

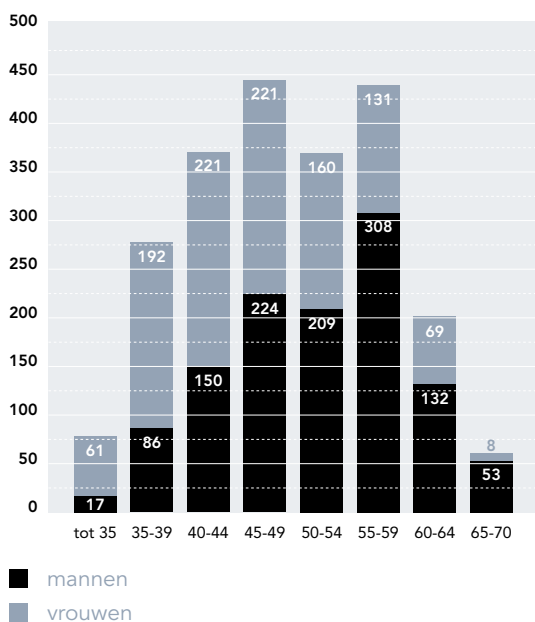
	aantal 31-12-05		totaal
	mannen	vrouwen	
president (voorzitter van bestuur)	23	3	26
- hof / bijzonder college	7	0	7
- rechtbank	16	3	19
sectorvoorzitter (lid van bestuur)	74	29	103
- hof / bijzonder college	18	5	23
- rechtbank	56	24	80
(coördinerend) vice-president	440	210	650
- hof / bijzonder college	93	35	128
- rechtbank	347	175	522
raadsheer	188	121	309
rechter	422	634	1.056
overige rechterlijke ambtenaren	32	66	98
	1.179	1.063	2.242

// Mediation // ...groot zijn. En het slagingspercentage (bij de mediator)? Bergmans: "We gaan ervan uit dat we over enige jaren op zestig procent zitten. Tegen die tijd hebben we meer ervaring opgedaan. Dan kunnen we met name in de sector civiel meer gericht en dus beter gemotiveerd mediation aanbieden, waardoor het eerder zal worden geaccepteerd." Dat gebeurt overigens niet bij elke geschillette over een factuur van het energiebedrijf, stelt rechter Van der Molen. "Wel bij andere kantonzaken. Neem een

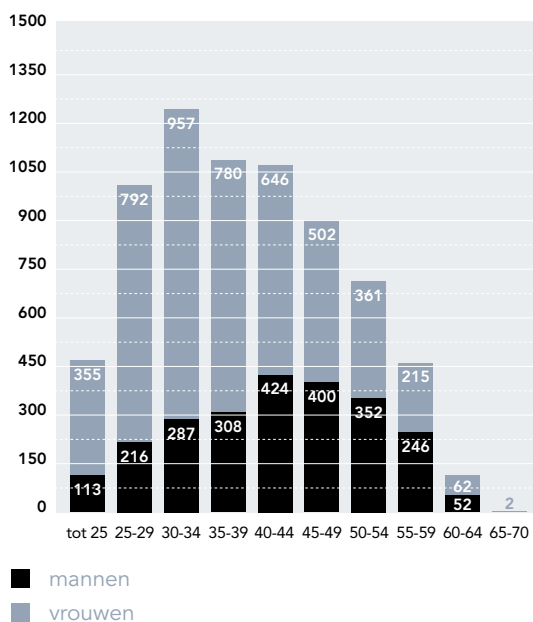
Tabel 20 Arbeidsverzuim 2003-2005 (excl. zwangerschapsverlof)

	aantal 31-12-05		totaal
	mannen	vrouwen	
Rechterlijke ambtenaren	3,57%	3,25%	2,96%
Gerechtsambtenaren (direct & indirect)	6,07%	5,87%	5,76%
Gemeenschappelijk Beheer (100%)	7,46%	7,41%	6,67%
Landelijke diensten OM en Rechtspraak (100%)	7,49%	7,91%	7,48%

Figuur 9
Leeftijdsofbouw rechterlijke ambtenaren
december 2005 (in aantallen)

Figuur 10
Leeftijdsofbouw gerechtsambtenaren
(in-) direct december 2005 (in aantallen)

arbeidszaak met een hoog procesrisico, waarbij partijen later met elkaar verder moeten. In zo'n geval kan de eigen oplossing bij de mediator meer kwaliteit opleveren dan de beslissing van de kantonrechter." Dat neemt niet weg dat rechters zelf ook al bepaalde mediationachtige technieken hanteren om een acceptabele beslissing te behalen. "In de opleiding tot rechter zitten al zittingsvaardigheden, zoals bemiddelings-technieken. Maar dat zou nog meer kunnen. Overigens moet de rechter niet op stoel...

Afkortingen en terminologie

BAR	Basis Advocaten Registratie		dat 30 of meer zittingsuren
BISTRO	Bureau Internet Systemen en Toepassingen Rechterlijke Organisatie		meervoudige kamer vergt
BOPZ	Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen	Minutentarief	Kosten per minuut per productgroep
CBb	College van Beroep voor het bedrijfsleven	MK	Meervoudige kamer, bestaande uit drie rechters.
CIR	Centraal Insolventieregister	Mulderzaken	Lichte verkeersovertredingen die buiten het strafrecht om administratief worden afgedaan
CPB	Centraal Planbureau	OM	Openbaar Ministerie
CRvB	Centrale Raad van Beroep	Productie, absoluut	De omvang van het aantal afgedane producten. Dit zijn voor het grootste deel afgedane zaken. Er zijn echter ook producten die niet als een zaak zijn te beschouwen, zoals het opmaken van akten in nalatenschappen. Ook kunnen sommige zaken leiden tot meer dan een product, zoals raadkamerbehandelingen en het uitwerken van vonnissen.
EK	Enkelvoudige kamer, bestaande uit één rechter (bijvoorbeeld politierechter, kinderrechter, president in kort geding, economische politierechter)		
EJTN	European Judicial Training Network		
ENCJ	European Network of Councils for the Judiciary		
Fte	Formatieve eenheid (personeel)	Productie, gewogen	Omdat tussen zaken grote verschillen in behandeltijd kunnen bestaan, wordt het product gewogen productie gehanteerd. Deze gewogen productie wordt berekend door de productie-aantallen te vermenigvuldigen met de gemiddelde behandeltijd per zaakscategorie.
GA	Gerechtsambtenaar	RA	Rechterlijk ambtenaar
Gerecht(en)	Alle rechtbanken, gerechtshoven en appèlcolleges	Raio	Rechterlijk ambtenaar in opleiding
GPS	Geïntegreerd Processysteem Strafrecht	Rechtspraak	Het organisatieverband van de 26 gerechten (de 19 rechtbanken, 5 gerechtshoven en 2 bijzondere appèlcolleges) en de Raad voor de rechtspraak
Ictro	Ict-beheerorganisatie van de Rechtspraak en het Openbaar Ministerie	Rio	Rechter in opleiding
InfoRM	Informatievoorziening voor de Rechterlijke Macht	SSR	Studiecentrum Rechtspleging
Kamer	Organisatorische eenheid van een gerecht bestaande uit één rechter (enkelvoudige kamer) of drie rechters (meervoudige kamer)	WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
LBM	Landelijk Bureau Mediation	WOZ-zaken	Zaken met betrekking tot de Wet Onroerende Zaakbelasting
LCM	Landelijk Coördinatiecentrum Megazaken	ZM	Zittende Magistratuur
LOVC	Landelijk Overleg van Voorzitters Civiele sectoren		
Megazaak	Een strafrechtelijk dossier (samenhangend strafrechtelijk onderzoek, inclusief ontneming)		

// Mediation // ...van de mediator gaan zitten”, aldus Van der Molen. De komende tijd gaan Olga Bergmans en haar collega-mediationfunctionaris nog meer aandacht vragen voor mediation. “Maar we verwachten niet dat het storm gaat lopen. Een heel gering percentage van rechtsproblemen komt uiteindelijk bij de rechter terecht. Als burgers hier komen, dan hebben ze vaak al een heel traject achter de rug. Kloppen ze hier aan, dan hebben ze ook recht op een uitspraak van de rechter.” En heeft de rechter het met die

Colofon

Raad voor de rechtspraak
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag
t 070 - 361 97 23
f 070 - 361 97 15

voorlichting@rechtspraak.nl
www.rechtspraak.nl

Vormgeving
Koeweiden Postma, Amsterdam

Lithografie en druk
Spinhex & Industrie,
Amsterdam

Oplage
5.000

Uitgave
mei 2006

116 doorverwijzingen al minder druk gekregen? "Nee, maar we hebben ook nooit de illusie gehad dat de rechter het minder druk zou krijgen door de mogelijkheid van doorverwijzing", zegt Evert van der Molen. "Onze core-business is nog steeds geschillen beslechten en dat doen we met plezier." De inzet van deze nieuwe voorziening is ook niet de vermindering van de werklast van de rechter. De insteek is daarentegen wèl om aan de partijen effectieve conflictoplossing op maat te bieden, te weten een...

// Mediation // ...reële keus tussen schikken, bemiddelen en beslissen.